

บทบาทหน้าที่ของ

พยาบาลวิชาชีพ

กองการพยาบาล
สำนักงานปลัดกระทรวง
กระทรวงสาธารณสุข

บทบาทหน้าทงอง

พยาบาลวิชาชีพ

กองการพยาบาล
สำนักงานปลัดกระทรวง
กระทรวงสาธารณสุข

คำนำ

บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ เป็นเอกสารอธิบายลักษณะงานของพยาบาลวิชาชีพ ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อให้พยาบาลที่ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานต่างๆ ได้ทราบขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง ที่จะต้องปฏิบัติขณะดำรงตำแหน่งนั้นๆ จะได้สอดคล้องกับการสร้างผลงานและความก้าวหน้าในสายงานวิชาชีพพยาบาล ซึ่งปัจจุบันสายงานการพยาบาลถูกจัดไว้ในสายงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งเป็นลักษณะงานวิชาการ หรือวิชาชีพที่มีความรู้ ความสามารถพิเศษเฉพาะด้านในการปฏิบัติพยาบาล ในฐานะผู้ประกอบการวิชาชีพจึงต้องแสดงการปฏิบัติบทบาท ความสามารถ เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะงานและความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน ผู้บริหารการพยาบาลต้องส่งเสริมให้พยาบาลได้ปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้เฉพาะเชิงวิชาชีพ มาพัฒนาบริการพยาบาลอยู่ตลอดเวลา เป็นการส่งเสริมให้มีความก้าวหน้า และทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีการแพทย์และการสาธารณสุข

กองการพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข ขอขอบคุณอาจารย์บัญชา อาภาศิลป์ ผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และคณะทำงานทุกท่านที่กรุณาสละเวลา มาร่วมคิด ร่วมพัฒนา และให้ข้อคิดเห็นต่างๆ อันเป็นประโยชน์ ทำให้หนังสือนี้สำเร็จด้วยดี กองการพยาบาลหวังว่า เอกสารบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพนี้ จะช่วยให้ผู้บริหารการพยาบาล และผู้ปฏิบัติการพยาบาลที่ปฏิบัติงานในสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานการพยาบาลให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

กองการพยาบาล

กันยายน 2561

สารบัญ

คำนำ	3
บทที่ 1 บทนำ	7
◎ ความสำคัญของการกำหนดบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ	8
◎ วัตถุประสงค์	9
◎ ขั้นตอนการพัฒนา “บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ”	9
◎ ข้อตกลงเบื้องต้นในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ	10
◎ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการนำเอกสารบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพไปใช้	11
บทที่ 2 แนวคิดการกำหนดบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ	13
◎ บทบาทหน้าที่ที่ความรับผิดชอบของพยาบาลวิชาชีพ	14
◎ มาตรฐานการกำหนดตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพของสำนักงาน ก.พ.	15
◎ โครงสร้างหน่วยงานในราชการบริหารส่วนภูมิภาค สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	22
บทที่ 3 บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพตามโครงสร้างหน่วยงาน ในราชการบริหารส่วนภูมิภาค	25
◎ บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ	27
◎ บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในกลุ่มภารกิจด้านการพยาบาล ของโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และกลุ่มงานการพยาบาลของโรงพยาบาลชุมชน	37
◎ บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานการพยาบาลในชุมชนของโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	52

สารบัญ

บทที่ 4 บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพตามการปฏิบัติงาน	65
๑ หัวหน้าพยาบาล	66
๑ ผู้ช่วยหัวหน้าพยาบาล	69
๑ หัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้างาน	72
๑ หัวหน้าหอผู้ป่วย	75
๑ ผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง	78
๑ พยาบาลผู้จัดการรายกรณี	81
บทที่ 5 การนำบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพสู่การปฏิบัติ	83
๑ ผู้บริหารการพยาบาล	85
๑ ผู้เฝ้าทิศทางพยาบาล	86
๑ ผู้ปฏิบัติการพยาบาล	87
๑ สรุป	88
บรรณานุกรม	90
ภาคผนวก	91
ภาคผนวก ก. รายชื่อคณะกรรมการวิชาการของกองการพยาบาล พิจารณาหนังสือบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ	93
ภาคผนวก ข. รายชื่อคณะทำงานพัฒนาบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ	95
ภาคผนวก ค. มาตรฐานการกำหนดตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ ของสำนักงาน ก.พ.	99
ภาคผนวก ง. บทบาทหน้าที่ของผู้ช่วยพยาบาล	115

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของการกำหนดบทบาทหน้าที่ของ พยาบาลวิชาชีพ

การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ทุกคนต้องยึดถือและปฏิบัติ โดยนอกจากต้องปฏิบัติงานภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับของวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์แล้ว ยังต้องปฏิบัติตามมาตรฐานงานในบริษัทที่แตกต่างกันไป ตามบทบาทของพยาบาลแต่ละคนตามขอบเขตหน้าที่ของตำแหน่งในแต่ละหน่วยงาน ทั้งบทบาทที่ได้รับมอบหมาย และบทบาทตามคุณสมบัติเฉพาะ ซึ่งต้องสอดคล้องกับระดับตำแหน่งของพยาบาลคนนั้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการบริหารทรัพยากรบุคคลที่เหมาะสม คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ต่อองค์กร พยาบาล ผู้ป่วย และประชาชนผู้รับบริการ

กองการพยาบาล เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการกำหนดมาตรฐาน พัฒนาระบบหรือแนวทางการดำเนินงานของพยาบาล ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ความรับผิดชอบของบุคลากรทางการพยาบาล โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ทางการพยาบาลขึ้นเป็นครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2519 เพื่อให้ผู้บริหารการพยาบาลใช้เป็นแนวทางในการควบคุม กำกับ การปฏิบัติงานของพยาบาลให้เป็นแนวทางเดียวกัน และได้มีการปรับปรุงเนื้อหาของบทบาทหน้าที่ที่ความรับผิดชอบดังกล่าวอีก 2 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2527 และ พ.ศ. 2530 ตามลำดับ ต่อมาสำนักงาน ก.พ. กำหนดให้ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพเป็นสายงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งมีลักษณะงาน เป็นวิชาการ หรือวิชาชีพที่มีความรู้ ความสามารถพิเศษเฉพาะทางในการปฏิบัติงาน ในปี พ.ศ. 2539 กองการพยาบาลจึงได้ดำเนินการปรับปรุงเนื้อหาของบทบาทหน้าที่ที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ทางการพยาบาลอีกครั้ง ซึ่งแบ่งเป็น 2 เรื่อง คือ บทบาทหน้าที่ที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ทางการพยาบาล: ที่ปฏิบัติการพยาบาลในโรงพยาบาล และบทบาทหน้าที่ที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ทางการพยาบาล: ที่ปฏิบัติการพยาบาลในชุมชน

ในสถานการณ์ปัจจุบันถึงแม้ว่าตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพยังคงอยู่ในสายงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเช่นเดิม แต่มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของพยาบาลอยู่หลายประการ ได้แก่ สำนักงาน ก.พ. ปรับปรุงมาตรฐานกำหนดตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ ในปี พ.ศ. 2555 (สำนักงาน ก.พ., 2555) สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขปรับเปลี่ยนโครงสร้างหน่วยงานการบริหารราชการส่วนภูมิภาคในปี พ.ศ. 2559 (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2559) นอกจากนี้ยังมีการปรับเปลี่ยนหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการกำหนดตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพใหม่ มาใช้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการกำหนดตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งประกาศใช้ ในปี พ.ศ. 2558 (สำนักงาน ก.พ., 2558) ประกอบกับการบริการพยาบาลมีบริบทที่เปลี่ยนไปตามความต้องการของผู้รับบริการและของสถานบริการสุขภาพ ซึ่งมีความสำคัญจำเป็น

ที่ต้องมอบหมายให้พยาบาลปฏิบัติหน้าที่เพิ่มเติม นอกเหนือจากการปฏิบัติในหน้าที่ตามโครงสร้าง เช่น บทบาทหน้าที่ของผู้ปฏิบัติการพยาบาลชั้นสูง พยาบาลผู้จัดการรายกรณี ทั้งนี้บทบาทหน้าที่ของพยาบาลดังกล่าวจึงต้องมีการปรับให้ชัดเจน และสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป จึงได้ดำเนินการพัฒนาบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่างๆ เพื่อให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการพยาบาลใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และพัฒนาระบบบริหารทรัพยากรบุคคลทางการพยาบาลอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อให้

1. ผู้บริหารการพยาบาลของสถานบริการสุขภาพทุกระดับใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการบุคลากรทางการพยาบาล รวมทั้งนิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานของบุคลากรทางการพยาบาลให้ตรงตามบทบาทหน้าที่
2. พยาบาลที่ปฏิบัติงานในสถานบริการสุขภาพทุกระดับใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ตรงกับระดับตำแหน่ง และบทบาทหน้าที่ตามความรับผิดชอบของการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนการพัฒนา “บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ”

การพัฒนาเนื้อหาบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ มีขั้นตอนการพัฒนาดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานกำหนดตำแหน่งสายงานพยาบาลวิชาชีพ หน้าที่ ความรับผิดชอบของพยาบาลวิชาชีพ
2. ประชุมเชิงปฏิบัติการคณะทำงานพัฒนาบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการพยาบาล ผู้แทนพยาบาลแต่ละระดับตำแหน่ง ในแต่ละกลุ่มงานบริการพยาบาล ตามโครงสร้าง และตามความรับผิดชอบของการปฏิบัติงาน ของสถานบริการสุขภาพทุกระดับ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงาน ก.พ. เป็นวิทยากร ในการกำหนดคำอธิบายลักษณะงาน โดยมีการประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 3 ครั้ง
3. ประชุมระดมความคิดเห็นจากคณะทำงานฯ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการพยาบาล ผู้แทนพยาบาลแต่ละระดับตำแหน่ง ในแต่ละกลุ่มงานบริการพยาบาลตามโครงสร้าง และตามความรับผิดชอบ

ของการปฏิบัติงานของสถานบริการสุขภาพทุกระดับ ร่วมในการให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่างๆ รวมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรทางการแพทย์ โดยมีการประชุมระดมความคิดเห็น จำนวน 3 ครั้ง

4. วิเคราะห์ และประมวลแนวคิดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ และคำอธิบายลักษณะงานของบุคลากรทางการแพทย์เพื่อยกร่างเนื้อหาบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ
5. ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาเอกสารโดยผู้เชี่ยวชาญ
6. ปรับปรุงแก้ไขเป็นเอกสารบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพฉบับสมบูรณ์

ข้อตกลงเบื้องต้นในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ

1. บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพนี้ กำหนดมาจากแนวคิดของสำนักงาน ก.พ. เรื่องมาตรฐานกำหนดตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพและหน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาลวิชาชีพที่สอดคล้องกับโครงสร้างการบริหารราชการส่วนภูมิภาค สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ดังนั้นเอกสารเล่มนี้จึงเหมาะกับการนำไปใช้ในสถานบริการสุขภาพทุกระดับในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข อย่างไรก็ตามสถานบริการสุขภาพอื่นที่ไม่ได้สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะการบริการพยาบาลของหน่วยงานได้ นอกจากนี้สำนักงาน ก.พ. กำหนดมาตรฐานกำหนดตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพตั้งแต่ระดับปฏิบัติการ จนถึงระดับทรงคุณวุฒิ ในขณะที่โครงสร้างการบริหารราชการส่วนภูมิภาค สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขกำหนดตำแหน่งสูงสุดคือ พยาบาลวิชาชีพระดับเชี่ยวชาญ (พยาบาลระดับทรงคุณวุฒิกำหนดให้มีในโครงสร้างการบริหารราชการส่วนกลาง) ดังนั้นในเอกสารเล่มนี้ ซึ่งกำหนดบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพตามโครงสร้างการบริหารราชการส่วนภูมิภาค จึงกำหนดบทบาทหน้าที่ของพยาบาลระดับปฏิบัติการถึงระดับเชี่ยวชาญเท่านั้น

2. เนื้อหาบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพตามการปฏิบัติงานของสถานบริการสุขภาพนั้นมีเฉพาะบทบาทหน้าที่ที่สำคัญได้แก่ หัวหน้าพยาบาล ผู้ช่วยหัวหน้าพยาบาล หัวหน้ากลุ่ม หัวหน้างาน หัวหน้าหอผู้ป่วย ผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง พยาบาลผู้จัดการรายกรณี บทบาทหน้าที่นอกเหนือจากนี้ทางหน่วยงานสามารถกำหนดได้โดยยึดหลักการแนวคิดตามที่กำหนดในบทที่ 2

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการนำเอกสารบทบาทหน้าที่ของ พยาบาลวิชาชีพไปใช้

---

1. ผู้บริหารการพยาบาลแต่ละระดับของสถานบริการสุขภาพ สามารถบริหารจัดการทรัพยากรบุคลากรทางการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ จัดระบบการนิเทศการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพได้อย่างเหมาะสม
2. ผู้นิเทศงานการพยาบาล กำกับ ติดตาม และสนับสนุนการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในความรับผิดชอบได้อย่างเหมาะสมกับระดับตำแหน่งและความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ
3. พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติหน้าที่ และให้การพยาบาลที่เหมาะสมกับระดับตำแหน่งและความรับผิดชอบของการปฏิบัติงาน
4. ระบบบริหารทรัพยากรบุคลากรทางการพยาบาลมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ประชาชนและผู้รับบริการได้รับบริการพยาบาลที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน

บทที่ 2

แนวคิดการกำหนด
บทบาทหน้าที่ของ
พยาบาลวิชาชีพ

การกำหนดบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ ใช้แนวคิดหลักการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาลวิชาชีพ
2. มาตรฐานกำหนดตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพของสำนักงาน ก.พ.
3. โครงสร้างหน่วยงานในราชการบริหารส่วนภูมิภาค สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง

สาธารณสุข

แนวคิด หลักการดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาลวิชาชีพ

พยาบาลวิชาชีพ หมายถึง ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จากมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยพยาบาลที่สภากาชาดไทยรับรอง มีใบประกอบวิชาชีพการพยาบาลชั้นหนึ่ง หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง ที่ยังใช้ประโยชน์ได้ (ไม่ถูกพักใช้หรือเพิกถอนหรือหมดอายุ) ปฏิบัติงานให้บริการด้านสุขภาพอนามัยทั้งในส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือภาคเอกชน ในที่นี้พยาบาลวิชาชีพเป็นข้าราชการที่ปฏิบัติงานสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาลวิชาชีพ หมายถึง การปฏิบัติงานตามขอบเขตหน้าที่และสอดคล้องกับบทบาทของพยาบาล ทั้งนี้พยาบาลมิได้มีหน้าที่ปฏิบัติการพยาบาลโดยตรงแก่ผู้ป่วยอย่างเดียว พยาบาลยังต้องรับผิดชอบการดูแล บริการพยาบาลให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพที่สุด จึงต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบตามงานที่ได้รับมอบหมาย อาจเป็นงานด้านการบริหารจัดการ หรืองานด้านคลินิก บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาลวิชาชีพประกอบด้วย 2 ลักษณะ (กองการพยาบาล, 2539)

1. บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพตามโครงสร้างในหน่วยงานในราชการบริหารส่วนภูมิภาค เป็นบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีขอบเขตการปฏิบัติการพยาบาลโดยตรงกับผู้ป่วย ซึ่งกำหนดตามระดับตำแหน่งของพยาบาลวิชาชีพ ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการ (ปก.) ระดับชำนาญการ (ชก.) ระดับชำนาญการพิเศษ (ชพ.) ระดับเชี่ยวชาญ (ชช.) และระดับทรงคุณวุฒิ (ทว.) โดยในที่นี้เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานตามโครงสร้างหน่วยงานในราชการบริหารส่วนภูมิภาค สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

2. บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาลตามการปฏิบัติงานของสถานบริการสุขภาพ เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาล ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่สำคัญในหน่วยงานอีกหน้าที่หนึ่งเพื่อการบรรลุเป้าหมาย และตอบสนองต่อนโยบายของหน่วยราชการ โดยเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการบริหารจัดการ หรือด้านคลินิก ได้แก่ พยาบาลผู้จัดการรายกรณี ผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง

หัวหน้าหอผู้ป่วย หัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้างาน ผู้ช่วยหัวหน้าพยาบาล หัวหน้าพยาบาล

ในการปฏิบัติงานนั้น พยาบาลวิชาชีพนอกจากจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามขอบเขตการปฏิบัติการพยาบาลตามโครงสร้างหน่วยงานในราชการบริหารส่วนภูมิภาคที่ต้นสังกัดแล้ว ยังปฏิบัติหน้าที่ตามงานที่ได้รับมอบหมายอีกด้วย

มาตรฐานกำหนดตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพของ สำนักงาน ก.พ.

สำนักงาน ก.พ. เป็นองค์กรกลาง ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลในราชการพลเรือน ได้กำหนดให้พยาบาลวิชาชีพเป็นตำแหน่งประเภทวิชาการ สายงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมีชื่อตำแหน่งในสายงานเป็นพยาบาลวิชาชีพ เริ่มจากระดับปฏิบัติการ ระดับชำนาญการ ระดับชำนาญการพิเศษ ระดับเชี่ยวชาญ จนถึงระดับทรงคุณวุฒิ ในแต่ละระดับได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบหลัก สำหรับลักษณะงานที่ปฏิบัติของพยาบาลวิชาชีพในแต่ละระดับนั้น มีลักษณะงานในด้านต่างๆ 4 ด้าน ดังนี้ (สำนักงาน ก.พ., 2555)

1. ด้านปฏิบัติการ
2. ด้านการวางแผน
3. ด้านการประสานงาน
4. ด้านการบริการ

ทั้งนี้ลักษณะงานในแต่ละด้านต่างๆ ของพยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการ ชำนาญการ ชำนาญการพิเศษ เชี่ยวชาญ และทรงคุณวุฒิ สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2.1 หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก และลักษณะงานที่ปฏิบัติในด้านต่าง ๆ ของพยาบาลวิชาชีพระดับตำแหน่งปฏิบัติการ ชำนาญการ ชำนาญการพิเศษ เชี่ยวชาญ และทรงคุณวุฒิ

ระดับตำแหน่ง	หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก	ลักษณะงานที่ปฏิบัติของพยาบาลวิชาชีพ			
		ด้านปฏิบัติการ	ด้านการวางแผน	ด้านการประสานงาน	ด้านการบริการ
ปฏิบัติการ	<ul style="list-style-type: none"> ■ ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานระดับต้น ที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาการในการทำงาน ■ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานพยาบาลวิชาชีพ ภายใต้การกำกับ แนะนำ ตรวจสอบ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ปฏิบัติการพยาบาลขั้นพื้นฐานตามมาตรฐานวิชาชีพ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ วางแผนการทำงานที่รับผิดชอบร่วมดำเนิน การวางแผนการทำงานของหน่วยงานหรือโครงการ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ประสานการทำงานร่วมกันทั้งภายในและภายนอกที่มงานหรือหน่วยงาน 	<ul style="list-style-type: none"> ■ สอนแนะนำ ให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่ผู้ใช้บริการและครอบครัวชุมชน

ระดับ ตำแหน่ง	หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก	ลักษณะงานที่ปฏิบัติของพยาบาลวิชาชีพ			
		ด้าน ปฏิบัติการ	ด้าน การวางแผน	ด้านการ ประสานงาน	ด้าน การบริการ
ชำนาญการ	<ul style="list-style-type: none"> ■ ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้างาน ซึ่งต้องกำกับ ให้นำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และความชำนาญสูงในงานพยาบาลวิชาชีพ ■ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจ หรือแก้ปัญหาที่ยาก และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย หรือปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์โดยใช้ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญสูงในงานพยาบาลวิชาชีพ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ปฏิบัติการพยาบาลที่ต้องตัดสินใจ หรือแก้ปัญหาที่ยากตามมาตรฐานวิชาชีพ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ วางแผนหรือร่วมดำเนินการวางแผนการทำงานตามแผนงานหรือโครงการของหน่วยงานระดับสำนักหรือกอง และแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ประสานการทำงานร่วมกันโดยให้ความเห็นและคำแนะนำเบื้องต้นแก่สมาชิกในทีมงานหรือหน่วยงานอื่น 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ให้บริการวิชาการที่ซับซ้อน สอนนิเทศ ฝึกอบรม ถ่ายทอดความรู้ทางการพยาบาลแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคคลภายนอก

ระดับ ตำแหน่ง	หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก	ลักษณะงานที่ปฏิบัติของพยาบาลวิชาชีพ			
		ด้าน ปฏิบัติการ	ด้าน การวางแผน	ด้านการ ประสานงาน	ด้าน การบริการ
ชำนาญการ พิเศษ	<ul style="list-style-type: none"> ■ ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้างาน ซึ่งต้องกำกับแนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญงานสูงมากในงานพยาบาลวิชาชีพ ■ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยากมาก และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายหรือปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญในงานสูงมากในงานพยาบาลวิชาชีพ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงที่ยุ่งยาก ซับซ้อน หรือภาวะวิกฤตตามมาตรฐานวิชาชีพ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ วางแผนหรือร่วมดำเนินการวางแผนงาน โครงการของหน่วยงาน ระดับสำนักหรือกอง ■ มอบหมายงาน แก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน และติดตามประเมินผล 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ประสานการทำงานร่วมกันโดยชี้แนะ จูงใจ ทีมงานหรือหน่วยงานอื่นในระดับสำนักหรือกอง ชี้แจงให้ข้อคิดเห็นในที่ประชุมต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ให้คำปรึกษา อำนวยการถ่ายทอดความรู้ให้ ผู้ได้บังคับบัญชา ผู้ใช้บริการทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน

ระดับ ตำแหน่ง	หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก	ลักษณะงานที่ปฏิบัติของพยาบาลวิชาชีพ			
		ด้าน ปฏิบัติการ	ด้าน การวางแผน	ด้านการ ประสานงาน	ด้าน การบริการ
เชี่ยวชาญ	<ul style="list-style-type: none"> ■ ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานที่มีความเชี่ยวชาญในงาน โดยใช้ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญทางงานพยาบาล ■ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในทางวิชาการที่ยากและซับซ้อนมาก มีผลกระทบในวงกว้าง และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย หรือปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานให้คำปรึกษาของส่วนราชการระดับกระทรวง กรม ซึ่งใช้ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในทางงานพยาบาลวิชาชีพ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาล พัฒนาและประยุกต์ใช้ความรู้วิธีการ เทคนิคต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ วางแผนหรือร่วมดำเนินการวางแผน โดยเชื่อมโยงหรือบูรณาการแผนงานโครงการในระดับกลยุทธ์ของส่วนราชการระดับกรม 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ประสานการทำงานโครงการ ต่างๆกับบุคคล หน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ เป็นที่ปรึกษาของส่วนราชการและให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้บริหารทั้งภายในและภายนอก

ระดับ ตำแหน่ง	หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก	ลักษณะงานที่ปฏิบัติของพยาบาลวิชาชีพ			
		ด้าน ปฏิบัติการ	ด้าน การวางแผน	ด้านการ ประสานงาน	ด้าน การบริการ
ทรงคุณวุฒิ	<ul style="list-style-type: none"> ■ ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานที่ทรงคุณวุฒิ หรือปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานให้คำปรึกษาของส่วนราชการระดับกระทรวง ซึ่งต้องใช้ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และผลงานด้านพยาบาลวิชาชีพ เป็นที่ประจักษ์ในความสามารถ เป็นที่ยอมรับในระดับชาติ ■ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในทางวิชาการที่ยากและซับซ้อนมากเป็นพิเศษ และมีผลกระทบในวงกว้างระดับนโยบายกระทรวง สาธารณสุขหรือระดับชาติ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เรื่องสุขภาพ และระบบบริการพยาบาล ■ คิดค้น นวัตกรรม พัฒนา ระบบบริการพยาบาล และกลไก การบริการทางพยาบาล 	<ul style="list-style-type: none"> ■ วางแผน หรือร่วม ดำเนินการ วางแผน หรือ ให้คำปรึกษา แนะนำในการวางแผน โดย เชื่อมโยงหรือ บูรณาการ แผนงาน โครงการ ในระดับ กลยุทธ์ของ ส่วนราชการ ระดับ กระทรวง 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ประสาน การทำงาน ภายใน กระทรวง กรม หรือ องค์กรอื่นทั้ง ในและต่าง ประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ เป็นที่ปรึกษาในระดับ กระทรวง ใน การปฏิบัติ งาน ■ กำหนด ทิศทางการ พัฒนาบุคคล และกำหนด เป้าหมายและ ทิศทางการ พัฒนางาน พยาบาล

จากการที่สำนักงาน ก.พ. กำหนดมาตรฐานกำหนดตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพตั้งแต่ระดับปฏิบัติการ ระดับชำนาญการ ระดับชำนาญการพิเศษ ระดับเชี่ยวชาญ จนถึงระดับทรงคุณวุฒิ โดยกำหนดลักษณะงาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านปฏิบัติการ ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน และด้านการบริการ อย่างไรก็ตามพยาบาลมีบทบาทหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้านการบริหารจัดการ และด้านคลินิก ซึ่งไม่ระบุในลักษณะงานทั้ง 4 ด้านของสำนักงาน ก.พ. การเขียนบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพนี้ คณะผู้เขียนจึงได้บูรณาการบทบาทด้านการบริหารจัดการกับด้านการวางแผน และบูรณาการบทบาทด้านคลินิกกับด้านการปฏิบัติการ ดังนั้นการกำหนดบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพฉบับนี้ จึงได้กำหนดตามระดับตำแหน่งของพยาบาลวิชาชีพ และบทบาทหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ดังจะได้กล่าวต่อไปในบทที่ 3

โครงสร้างหน่วยงานในราชการบริหารส่วนภูมิภาค สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

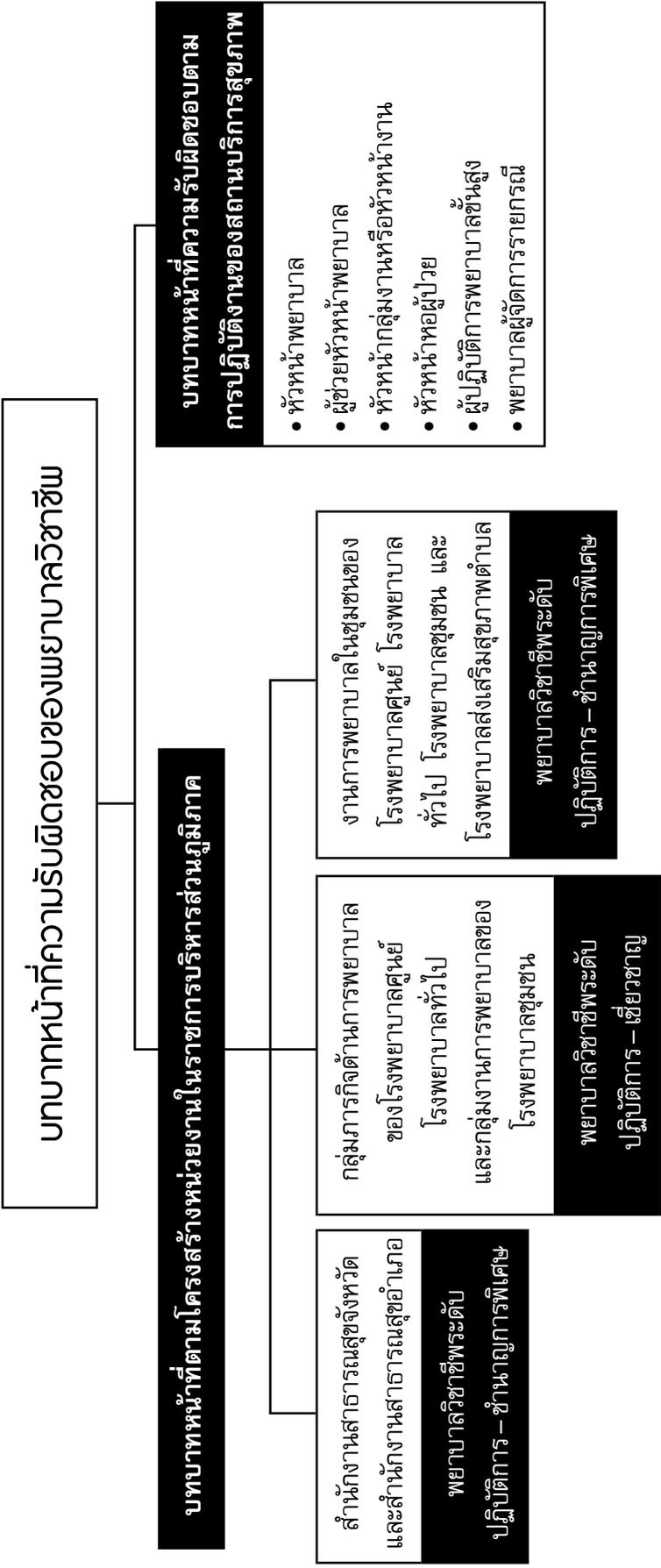
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขได้ปรับปรุงและกำหนดโครงสร้างหน่วยงานในราชการบริหารส่วนภูมิภาค ขึ้นมาใหม่และประกาศใช้ในเดือนพฤศจิกายน 2559 เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ของกระทรวงสาธารณสุข โดยกำหนดให้มีตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพพระดับต่างๆปฏิบัติงานครอบคลุมหน่วยงานในราชการบริหารส่วนภูมิภาค ดังนี้

1. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด กำหนดให้มีพยาบาลวิชาชีพพระดับปฏิบัติการ ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ
2. โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป กำหนดให้มีพยาบาลวิชาชีพพระดับปฏิบัติการ ระดับชำนาญการ ระดับชำนาญการพิเศษ และระดับเชี่ยวชาญ
3. โรงพยาบาลชุมชน กำหนดให้มีพยาบาลวิชาชีพพระดับปฏิบัติการ ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ
4. สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ กำหนดให้มีพยาบาลวิชาชีพพระดับปฏิบัติการ ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ
5. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล กำหนดให้มีพยาบาลวิชาชีพพระดับปฏิบัติการ ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ

ด้วยเหตุที่ลักษณะงานของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอมีลักษณะงานใกล้เคียงกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และลักษณะงานของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานที่โรงพยาบาลชุมชนมีลักษณะงานใกล้เคียงกับโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป ดังนั้น เอกสารฉบับนี้จึงกำหนดโครงสร้างของบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพตามขอบเขตการปฏิบัติการพยาบาล เป็น 3 ส่วน ดังนี้ 1) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ 2) กลุ่มภารกิจด้านการพยาบาลของโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และกลุ่มงานการพยาบาลของโรงพยาบาลชุมชน 3) งานการพยาบาลในชุมชนของโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

จากแนวคิด หลักการดังกล่าว จึงได้กำหนดกรอบโครงสร้างการกำหนดบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามขอบเขตการปฏิบัติงานในหน่วยงานในราชการบริหารส่วนภูมิภาค และ 2) บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามการปฏิบัติงานของสถานบริการสุขภาพ โดยบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามขอบเขตการปฏิบัติงานในหน่วยงานในราชการบริหารส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพพระดับต่างๆ ตั้งแต่พยาบาลวิชาชีพพระดับปฏิบัติการ ระดับชำนาญการ ระดับชำนาญการพิเศษ จนถึงระดับ

เชี่ยวชาญ ที่ปฏิบัติงานที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลศูนย์
โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รายละเอียดในบทที่ 3)
ส่วนบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามการปฏิบัติงานของสถานบริการสุขภาพ ประกอบด้วย บทบาท
หน้าที่ของหัวหน้าพยาบาล ผู้ช่วยหัวหน้าพยาบาล หัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้างาน หัวหน้าหอผู้ป่วย
ผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง พยาบาลผู้จัดการรายกรณี (รายละเอียดในบทที่ 4) ตามแผนภูมิกรอบ
โครงสร้างการกำหนดบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพในหน้าถัดไป

แผนภูมิที่ 2.1 กรอบโครงสร้างการกำหนดบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ

บทที่ 3

บทบาทหน้าที่ของ
พยาบาลวิชาชีพ
ตามโครงสร้างหน่วยงาน
ในราชการบริหารส่วนภูมิภาค

บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพตามโครงสร้างหน่วยงานในราชการบริหารส่วนภูมิภาค แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

1. บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ

2. บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในกลุ่มภารกิจด้านการพยาบาลของโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และกลุ่มงานการพยาบาลของโรงพยาบาลชุมชน

3. บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานการพยาบาลในชุมชนของโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานใน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงาน สาธารณสุขอำเภอ

บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ กำหนดให้มี 3 ระดับคือ ระดับปฏิบัติการ ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ มีรายละเอียด คือ

■ ประเภทวิชาการ ระดับปฏิบัติการ

■ หน้าที่ความรับผิดชอบโดยสรุป (Job Summary)

ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานระดับต้น ให้บริการสุขภาพอนามัยแก่บุคคล ครอบครัว และชุมชนโดยปฏิบัติงานร่วมกับทีมการพยาบาลและทีมสุขภาพที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ความรู้ ความสามารถทางศาสตร์และศิลปะการพยาบาลและหลักวิทยาศาสตร์ ตามมาตรฐานการพยาบาลและแนวปฏิบัติที่กำหนด ครอบคลุม 4 มิติ คือ การรักษาพยาบาล ป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนในประชาชนกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง การฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยให้กลับสู่ภาวะปกติ และการส่งเสริมสุขภาพให้สามารถดูแลตนเองได้อย่างถูกต้อง ร่วมวางแผนและดำเนินการพัฒนาระบบงาน ประสานงาน บริการข้อมูลวิชาการ ภายใต้การกำกับ แนะนำ ตรวจสอบของพยาบาลผู้มีประสบการณ์มากกว่า หัวหน้างาน หัวหน้ากลุ่มงาน และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อสุขภาพอนามัยที่ดีของประชาชน

■ หน้าที่ความรับผิดชอบ

■ ด้านการปฏิบัติการ

1. ปฏิบัติการพยาบาลขั้นพื้นฐานโดยใช้ความรู้ และทักษะขั้นพื้นฐานในการให้บริการสุขภาพอนามัยแก่บุคคล ครอบครัวและชุมชนที่อยู่ในภาวะปกติ เสี่ยง และป่วยที่มีปัญหาสุขภาพ ต้องการการดูแลไม่ซับซ้อนตามมาตรฐาน จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ สิทธิผู้ป่วย และแนวทางที่กำหนด เพื่อให้ผู้ป่วย ครอบครัวและชุมชนได้รับการดูแลที่ถูกต้อง เหมาะสมและปลอดภัย

2. ดำเนินการเฝ้าระวังภาวะสุขภาพ การระบาดของโรคและมลพิษสิ่งแวดล้อมขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนในชุมชน
3. ร่วมสำรวจชุมชน พร้อมทั้งวินิจฉัย วางแผนแก้ปัญหาภาวะสุขภาพเบื้องต้นแก่ชุมชน
4. ร่วมประเมินผล วิเคราะห์ปัญหา และความต้องการการดูแลของผู้ป่วย ครอบครัวและชุมชนที่มีปัญหาสุขภาพพร้อมทั้งวางแผนแก้ไข
5. ร่วมกำหนดแนวปฏิบัติทางการพยาบาลและแนวทางการส่งต่อเพื่อให้เกิดการดูแลที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
6. ติดตามข้อมูลการดูแลสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ พร้อมทั้งวิเคราะห์และส่งกลับข้อมูลให้กับพยาบาลในชุมชนและทีมสุขภาพที่เกี่ยวข้อง
7. มีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบ
8. ดำเนินการติดตามคุณภาพการพยาบาลในชุมชน ตามมาตรฐานหรือแนวทางที่กำหนด พร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้เสนอผู้บังคับบัญชา เพื่อใช้วางแผนการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาล
9. มีส่วนร่วมในโครงการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่รับผิดชอบ
10. ปฏิบัติการโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพ
11. มีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัยที่ทำให้เกิดการพัฒนาระบบ หรือรูปแบบการบริการพยาบาลในชุมชน

■ ด้านการวางแผน

1. ร่วมวางแผนพัฒนาคุณภาพการพยาบาล ตามเป้าหมาย และตัวชี้วัดคุณภาพของหน่วยงานตามขอบเขตงานที่รับผิดชอบ
2. ร่วมวางแผนและดำเนินการบริหารจัดการ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเวชภัณฑ์ ตามมาตรฐานหรือแนวทางที่กำหนดในขอบเขตงานที่รับผิดชอบ
3. ร่วมวางแผนและดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนงาน โครงการงานที่ได้รับมอบหมายในหน่วยงาน

■ ด้านการประสานงาน

1. ประสานความร่วมมือกับทีมสุขภาพที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดูแลสุขภาพของประชาชนและชุมชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและผลลัพธ์ตามที่กำหนด
2. ประสานการใช้แหล่งประโยชน์ และการทำงานร่วมกันทั้งภายใน ภายนอกที่มงานหรือหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการส่งเสริม ป้องกัน ดูแลรักษา และฟื้นฟูสุขภาพของประชาชนและชุมชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบ และดำเนินงานตามเป้าหมายของหน่วยงาน

3. ชี้แจง ให้รายละเอียดข้อมูล ข้อเท็จจริง เพื่อสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือของชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเครือข่ายในการดำเนินการดูแลสุขภาพและสิ่งแวดล้อมของบุคคลและชุมชน การดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมาย

■ ด้านการบริการ

1. สอน สาธิต และให้คำแนะนำด้านสุขภาพแก่ประชาชน ผู้ใช้บริการ ชุมชน เครือข่าย ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม ป้องกัน ดูแลรักษา ฟื้นฟูสภาพ เพื่อให้ประชาชนสามารถดูแลตนเองได้
2. ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในทีมการพยาบาล
3. มีส่วนร่วมในการจัดทำคู่มือการสอน การให้ความรู้แก่ผู้ป่วยและครอบครัวในหน่วยงาน
4. ให้ความร่วมมือหรือมีส่วนร่วมในการทำวิจัยทางการพยาบาล และนำผลการวิจัยไปใช้ปรับปรุงคุณภาพการพยาบาลในหน่วยงาน

■ ประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ

■ หน้าที่ความรับผิดชอบโดยสรุป (Job Summary)

ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้างาน หัวหน้าทีม วางแผนการควบคุม กำกับ ดูแล ติดตามการตรวจสอบการปฏิบัติของผู้ร่วมทีมโดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญสูง ทางศาสตร์ ศิลปะการพยาบาล และหลักวิทยาศาสตร์ ตามมาตรฐานการพยาบาลและแนวปฏิบัติที่กำหนดครอบคลุม 4 มิติ คือ การรักษาพยาบาล ป้องกันภาวะแทรกซ้อนระหว่างการรักษา การฟื้นฟูสภาพและการส่งเสริมสุขภาพ รวมทั้งบูรณาการความรู้ศาสตร์สาขาที่เกี่ยวข้อง เช่น สาธารณสุขศาสตร์ พฤติกรรมและสังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์สาธารณสุข ฯลฯ มาประยุกต์ใช้ วางแผนการดูแลให้มีความต่อเนื่อง รวมถึงการบริหารจัดการให้เกิดการดูแลสุขภาพประชาชนและสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ และแก้ไขปัญหาสุขภาพอนามัยที่ยากหรือซับซ้อน ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ครอบครัว และชุมชนเพื่อให้ปลอดภัยจากภาวะคุกคาม ได้รับการดูแลที่ถูกต้อง เหมาะสมและปลอดภัย รวมทั้งปฏิบัติการที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยากเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ทางการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ และพัฒนาและปรับปรุงบริการการพยาบาล ประสานงานกับ ภาควิชาหรือสาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบงานและคุณภาพการดูแลสุขภาพประชาชน พร้อมทั้งส่งเสริมการสร้างเสริมความเข้มแข็งขององค์กรพยาบาลและภาควิชาหรือสาย สอน แนะนำ ชี้แนะ กับบุคลากรทางการพยาบาล ร่วมกระบวนการศึกษา วิจัย พัฒนาระบบสุขภาพเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่

■ หน้าที่ความรับผิดชอบ

■ ด้านการปฏิบัติการ

1. ปฏิบัติการพยาบาลที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยากตามมาตรฐาน จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ สิทธิผู้ป่วย และแนวทางที่กำหนด เพื่อให้ผู้ป่วย ครอบครัว และชุมชนได้รับการดูแลที่ถูกต้อง เหมาะสมและปลอดภัย
2. คัดกรองและประเมินภาวะสุขภาพชุมชนที่ซับซ้อน การวิเคราะห์ปัญหาและภาวะเสี่ยง ให้การวินิจฉัยทางการพยาบาล จำแนกความรุนแรงของปัญหาที่ซับซ้อน พร้อมทั้งกำกับ แนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานและทีมสุขภาพ เพื่อปรับปรุงงานการพยาบาลที่ให้กับผู้ป่วย ครอบครัว และชุมชน ตลอดเวลา
3. เฝ้าระวังและวิเคราะห์ปัญหาสุขภาพ โรคติดต่อและภัยภาวะคุกคามจากสิ่งแวดล้อม ในชุมชน พร้อมทั้งวางแผนป้องกันโดยรวมมือกับทีมสุขภาพและแหล่งประโยชน์ในชุมชน

4. ให้การพยาบาลในระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชนโดยเน้นการมีส่วนร่วมและเสริมสร้างศักยภาพในการดูแลตนเองให้ครอบคลุมทั้ง 4 มิติ ได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพ การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสภาพความเจ็บป่วยและความพิการ และการป้องกันโรค โดยใช้แนวคิดทฤษฎีทางการพยาบาลบนพื้นฐานของหลักฐานเชิงประจักษ์

5. ประเมินผลการพยาบาลในชุมชน และวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาสุขภาพของชุมชน เพื่อนำข้อมูลมากำหนดแนวทางการดูแลที่เหมาะสมกับชุมชน

6. เป็นผู้นำในการประชุมทีมการพยาบาลหรือทีมสุขภาพ เพื่อประเมินผลสำเร็จของการดูแลและส่งต่อ นำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการดูแลผู้ป่วย

7. กำหนดแนวทางการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในชุมชน โดยติดตามเฝ้าระวังความเสี่ยงต่อการติดเชื้อและแพร่กระจายเชื้อในผู้ป่วย รวมทั้งกำกับ ควบคุม สิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ให้ปราศจากการแพร่กระจายเชื้อ

8. กำหนดแนวทางการสร้างเสริมสุขภาพ และป้องกันโรคในชุมชน ในประชาชนกลุ่มปกติ และกลุ่มป่วย โดยสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน

9. กำหนดการรณรงค์ให้ความรู้สุขภาพแก่ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ ที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน

10. กำหนดแนวทางการควบคุมคุณภาพการพยาบาล โดยใช้มาตรฐานการพยาบาลและคู่มือในการปฏิบัติการพยาบาลต่างๆ

11. กำหนดฐานข้อมูลทางการพยาบาลในระดับหน่วยงานที่รับผิดชอบ และการนำข้อมูลไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาล

12. ศึกษา วิจัย พัฒนางานบริการพยาบาลในชุมชนที่ซับซ้อน โดยมีการใช้ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าและหลักฐานเชิงประจักษ์ ภายใต้การบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ประยุกต์ให้สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงาน

■ ด้านการวางแผน

1. วางแผนบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพการพยาบาลของหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยใช้ความรู้ประสบการณ์และความชำนาญสูง เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ที่กำหนด

2. วางแผนบริหารอัตรากำลัง พัฒนาบุคลากรพยาบาลในหน่วยงานที่รับผิดชอบ ให้เหมาะสมกับบริบทและภาระงานที่เกี่ยวข้อง

3. ร่วมวางแผนนิเทศแก่บุคลากรพยาบาลและสาธารณสุขอื่นที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ และความชำนาญสูง ในการเชื่อมโยง มาตรฐานที่เกี่ยวข้องในการนิเทศงาน เพื่อพัฒนาการปฏิบัติในชุมชนและเครือข่ายให้มีคุณภาพ

4. ร่วมวางแผนและควบคุม กำกับให้มีการใช้งบประมาณและทรัพยากรอื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพในภาพรวมของจังหวัด

5. ร่วมวางแผนและดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนงาน โครงการงานที่ได้รับมอบหมายในจังหวัด

■ ด้านการประสานงาน

1. ประสานความร่วมมือของบุคลากรในหน่วยงาน ทีมสหสาขาวิชาชีพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดูแลผู้ป่วย ครอบครัว และชุมชนที่มีปัญหาซับซ้อนในการเข้าถึงบริการ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

2. ประสานให้ข้อมูลข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นในการจัดรูปแบบ การจัดกิจกรรมและจัดบริการพยาบาลแก่กลุ่มเป้าหมายและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความร่วมมือและผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้

3. ประสานการทำงาน โดยให้ความคิดเห็น คำแนะนำ กับผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานที่รับผิดชอบในจังหวัด ทีมสุขภาพ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ในการดูแลบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสิ่งแวดล้อม

4. ประสานทีมการพยาบาลชุมชน ทีมสหสาขาวิชาชีพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ให้ได้รับการช่วยเหลือ ที่รวดเร็วทันเวลา มีคุณภาพและปลอดภัย

5. ประสานความร่วมมือกับทีมสหสาขาวิชาชีพ ในการปฏิบัติตามแนวทางการส่งต่อและให้การดูแลต่อเนื่อง ตามปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

6. ประสานงานหาแหล่งประโยชน์ที่จะช่วยจัดการกับปัญหาต่างๆ ให้กับกลุ่มเป้าหมายและครอบครัว

7. ประสานความร่วมมือ ในการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลภายในหน่วยงานด้านบริการ

■ ด้านการบริการ

1. จัดทำคู่มือหรือแนวทางการดูแลสุขภาพของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้สามารถดูแลตนเองได้อย่างเหมาะสม และแนวทางการปฏิบัติงานการพยาบาลในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

2. สอน สาธิต ให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ชุมชน และถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีทางการพยาบาลแก่ผู้ได้บังคับบัญชาหรือผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า

3. นิเทศ ติดตาม กำกับดูแล ผู้ปฏิบัติงานการพยาบาลในพื้นที่รับผิดชอบ

4. เข้าร่วมโครงการ งานวิจัย และโครงการพัฒนาต่างๆของหน่วยงาน

5. ให้บริการข้อมูลข่าวสารทางวิชาการและจัดเก็บข้อมูล เกี่ยวกับการพยาบาลในชุมชน

■ ประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ

■ หน้าที่ความรับผิดชอบโดยสรุป (Job Summary)

ปฏิบัติการพยาบาลในฐานะหัวหน้างาน หัวหน้ากลุ่มงาน วางแผนการควบคุม กำกับ ดูแล ติดตาม และตรวจสอบการปฏิบัติของผู้ร่วมทีม โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญงานสูงมาก ทางศาสตร์ ศิลปะการพยาบาล และหลักวิทยาศาสตร์ ตามมาตรฐานการพยาบาลและแนวปฏิบัติที่กำหนดครอบคลุม 4 มิติ คือ การรักษาพยาบาล ป้องกันภาวะแทรกซ้อน ระหว่างการรักษา การฟื้นฟูสภาพและการส่งเสริมสุขภาพ รวมทั้งบูรณาการความรู้ศาสตร์สาขาที่เกี่ยวข้อง เช่น สาธารณสุขศาสตร์ พฤติกรรมและสังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์สาธารณสุข ฯลฯ มาประยุกต์ใช้ วางแผนการดูแลให้มีความต่อเนื่อง รวมถึงการบริหารจัดการให้เกิดการดูแลสุขภาพประชาชนและสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ และแก้ไขปัญหาสุขภาพอนามัยที่ยุ่ยากซับซ้อน หรือภาวะวิกฤตที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพในกลุ่มผู้ป่วย เพื่อให้ผู้ป่วยปลอดภัยจากภาวะคุกคาม ได้รับการดูแล ที่ถูกต้องเหมาะสม ปลอดภัย สามารถคาดการณ์ความเสี่ยงปัญหาสาธารณสุขที่อาจเกิดขึ้นกับชุมชน และบริหารงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ของจังหวัดให้เกิดผลลัพธ์สูงสุด รวมทั้งตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาที่ยากมาก เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ทางการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาและปรับปรุง บริการการพยาบาล พัฒนาโปรแกรมหรือแนวปฏิบัติการดูแล โดยใช้หลักฐานทางวิชาการ การวิจัย หลักฐานเชิงประจักษ์ ประสานงานกับภาคีเครือข่าย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบงาน และคุณภาพการดูแลสุขภาพประชาชน พร้อมทั้งส่งเสริมการสร้างเสริมความเข้มแข็งขององค์กรพยาบาล และภาคีเครือข่าย สอน แนะนำ ชี้แนะกับบุคลากรทางการพยาบาลทั้งจังหวัด เป็นผู้นำกระบวนการศึกษา วิจัย พัฒนาระบบสุขภาพเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่

■ หน้าที่ความรับผิดชอบ

■ ด้านการปฏิบัติการ

1. ปฏิบัติการพยาบาลที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาที่ยุ่ยากซับซ้อนตามมาตรฐานวิชาชีพ หลักจริยธรรม จรรยาบรรณ สิทธิผู้ป่วย และแนวทางที่กำหนดเพื่อให้ผู้ป่วย ครอบครัว และชุมชน ได้รับการดูแลที่ถูกต้องเหมาะสม และใช้ความชำนาญงานชั้นสูงมากด้านบริการพยาบาลในการดูแลสุขภาพประชาชนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มผู้ป่วยมีความยุ่งยากซับซ้อน ยากต่อการตัดสินใจ เพื่อให้ได้รับการดูแลต่อเนื่องที่เหมาะสม ปลอดภัย
2. คัดกรองและประเมินภาวะสุขภาพ โดยการออกแบบการเก็บข้อมูลภาวะสุขภาพชุมชน โดยอิงกับนโยบายและสภาพปัญหาของพื้นที่ พร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลผู้ป่วย ครอบครัว และชุมชน

บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ

3. เป็นผู้นำในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์บริการพยาบาลในจังหวัดให้สอดคล้องกับนโยบายของจังหวัดและกระทรวงสาธารณสุข พร้อมทั้งนำสู่การปฏิบัติ ติดตาม และกำกับ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามเป้าประสงค์
4. คาดการณ์ปัญหาสุขภาพชุมชนในระดับอำเภอ ตามข้อมูลสถานการณ์สุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป วางแผนป้องกันโดยรวมมือกับทีมสุขภาพและแหล่งประโยชน์ในชุมชน
5. วางแผนให้การพยาบาลในระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วม และเสริมสร้างศักยภาพในการดูแลตนเองให้ครอบคลุมทั้ง 4 มิติ ได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพ การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสภาพความเจ็บป่วยและความพิการ และการป้องกันโรค โดยใช้แนวคิดทฤษฎีทางการพยาบาลบนพื้นฐานของหลักฐานเชิงประจักษ์
6. กำหนดกลวิธีหรือแนวทางการดำเนินงานให้การพยาบาล เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงหรือภาวะปัญหาสุขภาพอนามัยที่ยุงยากซับซ้อน หรือภาวะวิกฤต ให้ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม ปลอดภัย และต่อเนื่อง
7. กำหนดแนวทางการรณรงค์ทั้งด้านสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยข้อมูลทางระบาดวิทยา และความร่วมมือระหว่างทีมสุขภาพ หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีต่อประชาชน
8. จัดการกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของผู้ป่วย ครอบครัว ชุมชนและสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้น หรือภาวะวิกฤตของผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งคาดการณ์ วางแผนป้องกัน แก้ไข ได้อย่างถูกต้องทันต่อเหตุการณ์
9. จัดระบบการติดต่อสื่อสารกับผู้ป่วย ครอบครัว ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้คำแนะนำตอบข้อสงสัย และเป็นสื่อกลางในการติดต่อทีมสุขภาพที่เกี่ยวข้อง
10. พัฒนาระบบการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในชุมชน การแพร่กระจายและการระบาดของเชื้อโรค โดยนิเทศ ติดตาม และให้คำปรึกษา แก่ทีมสุขภาพ หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง
11. ติดตามและดำเนินการควบคุมคุณภาพของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในชุมชน โดยใช้มาตรฐานการพยาบาลและคู่มือในการปฏิบัติการพยาบาลต่างๆ
12. กำหนดฐานข้อมูลทางการพยาบาลทุกระดับทั้งจังหวัดและการนำข้อมูลไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาล
13. ศึกษา วิจัย พัฒนาระบบหรือรูปแบบบริการพยาบาลในชุมชนที่มีความยุ่งยากซับซ้อน โดยมีการใช้ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าและหลักฐานเชิงประจักษ์ ภายใต้การบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ประยุกต์ให้สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงาน

■ ด้านการวางแผน

1. วางแผนบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพการพยาบาลของหน่วยงานที่รับผิดชอบในจังหวัด โดยใช้ความรู้ประสบการณ์และความชำนาญสูงมาก ในการวิเคราะห์ คาดการณ์สถานการณ์ แนวโน้มปัญหาและตัดสินใจ กำหนดแนวทางแก้ปัญหา พัฒนา เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่กำหนด
2. วางแผนบริหารอัตรากำลังและพัฒนาบุคลากรพยาบาลในหน่วยงานที่รับผิดชอบในจังหวัด ให้เหมาะสมกับบริบทและภาระงานที่เกี่ยวข้อง
3. วางแผนนิเทศแก่บุคลากรพยาบาลและบุคลากรสาธารณสุขอื่นที่เกี่ยวข้องในจังหวัด โดยใช้ความรู้ ประสบการณ์และความชำนาญสูงมากในการเชื่อมโยงมาตรฐานที่เกี่ยวข้องในการนิเทศงาน เพื่อพัฒนาการปฏิบัติในชุมชนและเครือข่ายให้มีคุณภาพ
4. วางแผนและควบคุมกำกับให้มีการใช้งบประมาณและทรัพยากรอื่น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ในภาพรวมของจังหวัด
5. วางแผนและดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนงานหรือโครงการงานที่ได้รับมอบหมายในจังหวัด

■ ด้านการประสานงาน

1. ประสานงานความร่วมมือของบุคลากรในหน่วยงาน ทีมสหสาขาวิชาชีพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดูแลผู้ป่วย ครอบครัว และชุมชนที่มีปัญหายุ่งยากซับซ้อนในการเข้าถึงบริการ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน
2. ประสานการทำงาน โดยให้ความคิดเห็น คำแนะนำ กับผู้ปฏิบัติในหน่วยงานที่รับผิดชอบในจังหวัด ทีมสุขภาพ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ในการดูแลบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสิ่งแวดล้อม
3. ประสานความร่วมมือ ในการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลในระดับจังหวัด
4. ประสานแหล่งประโยชน์ทุกภาคส่วนในระดับอำเภอ

■ ด้านการบริการ

1. พัฒนานโยบาย ยุทธศาสตร์ คู่มือหรือวิธีปฏิบัติงาน และเผยแพร่ เพื่อการเรียนรู้ เป็นแหล่งประโยชน์แก่ผู้ร่วมงาน สมาชิกในทีม ผู้ใช้บริการประชาชน ชุมชน และเครือข่ายบริการที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและนอกหน่วยงาน
2. สอน สาธิต ให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาด้านสุขภาพแก่ผู้ใช้บริการทั้งระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และเครือข่ายบริการที่เกี่ยวข้อง ในปัญหาสุขภาพที่ยุ่งยากซับซ้อน
3. จัดกิจกรรมวิชาการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้โครงการวิจัยของหน่วยงานและนอกหน่วยงาน
4. ให้คำแนะนำ หรือคำปรึกษาทางการพยาบาลที่ยุ่งยากซับซ้อนแก่ทีมสุขภาพหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นที่ต้องใช้ประสบการณ์ ความชำนาญงานสูงมากในด้านการพยาบาล

และเป็นผู้ให้การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะการพยาบาลที่ยุ่่งยากซับซ้อนแก่พยาบาลวิชาชีพทั้งใน
หน่วยงานและนอกหน่วยงาน

5. ดำเนินการแลกเปลี่ยน ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ด้านการพยาบาลและศาสตร์
สาขาอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยราชการ เอกชน และประชาชนทั่วไป

บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานใน กลุ่มภารกิจด้านการพยาบาลของโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และกลุ่มงานการพยาบาลของ โรงพยาบาลชุมชน

บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในกลุ่มภารกิจด้านการพยาบาลของโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และกลุ่มงานการพยาบาลของโรงพยาบาลชุมชนกำหนดให้มี 4 ระดับ คือ ระดับปฏิบัติการ ระดับชำนาญการ ระดับชำนาญการพิเศษ และระดับเชี่ยวชาญ มีรายละเอียด คือ

■ ประเภทวิชาการ ระดับปฏิบัติการ

■ หน้าที่ความรับผิดชอบโดยสรุป (Job Summary)

ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานระดับต้น ปฏิบัติการพยาบาลโดยตรงกับผู้ป่วยและครอบครัว รวมถึงการปฏิบัติงานร่วมกับทีมการพยาบาลและทีมสุขภาพที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ความรู้ ความสามารถทางศาสตร์และศิลปะการพยาบาล หลักวิทยาศาสตร์ ตามมาตรฐานการพยาบาลและแนวปฏิบัติที่กำหนด ครอบคลุม 4 มิติ คือ การรักษาพยาบาล ป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนในผู้ป่วย การฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยให้กลับสู่ภาวะปกติ และการส่งเสริมสุขภาพให้สามารถดูแลตนเองได้อย่างถูกต้อง โดยใช้ร่วมกับกระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาล ร่วมวางแผนและดำเนินการพัฒนาระบบงาน ประสานงาน บริการข้อมูลวิชาการ ภายใต้การกำกับ แนะนำ ตรวจสอบ ของพยาบาล ผู้มีประสบการณ์มากกว่า พยาบาลพี่เลี้ยง หัวหน้างาน หัวหน้าหอผู้ป่วย และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อสุขภาพอนามัยที่ดีของประชาชน

■หน้าที่ความรับผิดชอบ

■ด้านการปฏิบัติการ

1. ปฏิบัติการพยาบาลขั้นพื้นฐานตามมาตรฐาน จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ สิทธิผู้ป่วย และแนวทางที่กำหนด เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลที่ถูกต้องและปลอดภัย
2. ปฏิบัติการพยาบาลโดยตรงแก่ผู้ป่วยและครอบครัว โดยใช้กระบวนการพยาบาลและการพยาบาลองค์รวม เพื่อวางแผนและให้การพยาบาลครอบคลุมทั้งร่างกายและจิตใจ ทั้งการป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อน การส่งเสริม และฟื้นฟูสุขภาพให้สามารถกลับมาดูแลตนเองได้อย่างถูกต้อง โดยเริ่มตั้งแต่ การคัดกรอง การประเมินภาวะสุขภาพ การวิเคราะห์ปัญหาและภาวะเสี่ยง และให้การพยาบาลพร้อมทั้งติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพการพยาบาลที่ให้กับผู้ป่วยตลอดเวลา
3. เฝ้าระวัง วิเคราะห์อาการเปลี่ยนแปลงของผู้ป่วย และให้การดูแลเบื้องต้นพร้อมทั้งดำเนินการปรึกษาพยาบาลวิชาชีพในระดับสูง พยาบาลที่มีประสบการณ์ หรือทีมสุขภาพที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การช่วยเหลือผู้ป่วยได้ทันท่วงทีก่อนที่จะเข้าสู่ภาวะวิกฤตหรือมีปัญหาซับซ้อนตามมา
4. ควบคุมดูแลสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการดูแลผู้ป่วยอย่างเหมาะสม การป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรคเป็นแหล่งฝึกปฏิบัติของนักศึกษา รวมถึงทีมสุขภาพทุกระดับ
5. เตรียมและตรวจสอบอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่จำเป็นให้พร้อมใช้ตลอดเวลา ในการรักษาพยาบาล
6. ปฏิบัติตามแผนจำหน่าย เพื่อช่วยให้ผู้ป่วยกลับไปใช้ชีวิตปกติกับครอบครัวได้เร็วที่สุด หรือปฏิบัติตามกิจกรรมที่หัวหน้าทีมมอบหมาย
7. ร่วมประชุมในทีมการพยาบาลหรือทีมสุขภาพ เพื่อประเมินผลสำเร็จของการดูแลและการวางแผนจำหน่าย นำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการดูแลผู้ป่วย
8. มีส่วนร่วมในการควบคุมคุณภาพของพยาบาลในหน่วยงานที่ปฏิบัติ โดยใช้มาตรฐานการพยาบาลและคู่มือในการปฏิบัติการพยาบาลต่างๆ
9. สร้างการมีส่วนร่วมของผู้ป่วยและญาติ ในการดูแลผู้ป่วยและการบำบัดอาการภายใต้การแนะนำ ของพยาบาลหัวหน้าทีม หัวหน้าหอผู้ป่วย
10. การบันทึกข้อมูลปัญหาและความต้องการของผู้ป่วยตั้งแต่แรกรับจนจำหน่าย ครอบคลุมองค์รวม และผลการปฏิบัติตามแผนการรักษา แผนการพยาบาล การตอบสนองปัญหาของผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อการพัฒนาการดูแลผู้ป่วย ให้เกิดความปลอดภัย สุขสบาย และมีประสิทธิภาพ

■ ด้านการวางแผน

1. ร่วมวางแผนพัฒนาคุณภาพการพยาบาล ตามเป้าหมาย และตัวชี้วัดคุณภาพของหน่วยงาน ตามขอบเขตงานที่ได้รับมอบหมาย
2. ร่วมวางแผนและดำเนินการบริหารจัดการ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเวชภัณฑ์ ตามมาตรฐานและแนวทางที่กำหนดตามขอบเขตงานที่ได้รับมอบหมาย
3. ร่วมวางแผนและดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนงาน โครงการ งานที่ได้รับมอบหมายในหน่วยงาน

■ ด้านการประสานงาน

1. ประสานความร่วมมือกับทีมสุขภาพที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กระบวนการดูแลผู้ป่วยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลลัพธ์ตามที่กำหนด
2. ประสานการใช้แหล่งประโยชน์ และการทำงานร่วมกันทั้งภายใน นอกทีมงานหรือหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการรักษาพยาบาลและการดำเนินงานตามเป้าหมายของหน่วยงาน
3. ชี้แจง ให้รายละเอียดข้อมูล ข้อเท็จจริง เพื่อสร้างความเข้าใจ ร่วมมือในการดำเนินการรักษาพยาบาล หรือการดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมาย

■ ด้านการบริการ

1. สอน สาธิต และให้คำแนะนำด้านสุขภาพแก่ประชาชน ผู้ใช้บริการ ชุมชน เครือข่ายบริการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค ดูแลรักษา และฟื้นฟูสภาพ เพื่อให้ประชาชนสามารถดูแลตนเองได้
2. ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในทีมการพยาบาล
3. มีส่วนร่วมในการจัดทำคู่มือการสอน การให้ความรู้แก่ผู้ป่วยและครอบครัว
4. ให้ความร่วมมือหรือมีส่วนในการทำวิจัยทางการพยาบาลและนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการพยาบาลในหน่วยงาน

■ ประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ

■ หน้าที่ความรับผิดชอบโดยสรุป (Job Summary)

ปฏิบัติการพยาบาลในฐานะหัวหน้างานหรือผู้มีประสบการณ์ทางการพยาบาล ซึ่งต้องกำกับ ให้นำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และความชำนาญสูงทางการพยาบาลโดยใช้ศาสตร์ ศิลปะการพยาบาล และหลักวิทยาศาสตร์ ตามมาตรฐานการพยาบาลและแนวปฏิบัติที่กำหนด ครอบคลุม 4 มิติ คือ การรักษาพยาบาล ป้องกันภาวะแทรกซ้อนระหว่างการรักษา การฟื้นฟูสภาพและการส่งเสริมสุขภาพ โดยประยุกต์ใช้ร่วมกับกระบวนการพยาบาล ในการปฏิบัติการพยาบาล วางแผนการดูแลและจัดการปัญหาด้านสุขภาพในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มป่วยเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม สามารถประเมินและวินิจฉัย คาดการณ์ อาการแสดงที่บ่งชี้ภาวะฉุกเฉินและความเสี่ยงทางคลินิกและสังคม ตัดสินใจ ดำเนินการ แก้ปัญหา ความเจ็บป่วยและช่วยแก้ปัญหาอื่นๆ ที่ยาก ร่วมวางแผนและดำเนินการพัฒนาระบบงาน ประสานงาน บริการข้อมูลวิชาการ และสอน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ สร้างเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) ติดตามนิเทศการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติ สร้างการมีส่วนร่วมของผู้ป่วย ครอบครัว ประสานความร่วมมือ กับทีมสหสาขาวิชาชีพ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อสุขภาพอนามัยที่ดีของประชาชน

■ หน้าที่ความรับผิดชอบ

■ ด้านการปฏิบัติการ

1. ปฏิบัติการพยาบาลที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยาก ตามมาตรฐาน จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ สิทธิผู้ป่วย และแนวทางที่กำหนด เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลที่ถูกต้องเหมาะสม และปลอดภัย
2. ปฏิบัติการพยาบาลโดยตรงแก่ผู้ป่วยและครอบครัว โดยใช้กระบวนการพยาบาลและการพยาบาลองค์รวม เพื่อวางแผนและให้การพยาบาลครอบคลุมทั้งร่างกายและจิตใจ ทั้งการป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อน การส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพ ให้สามารถกลับมาดูแลตนเองได้อย่างถูกต้อง ตั้งแต่ การคัดกรอง การประเมินภาวะสุขภาพที่ซับซ้อน การวิเคราะห์ปัญหาและภาวะเสี่ยง ให้การวินิจฉัยทางการพยาบาล จำแนกความรุนแรงของปัญหาที่ซับซ้อน วางแผนการพยาบาล และให้การพยาบาลที่ใช้ประสบการณ์ และความชำนาญสูงพร้อมทั้งกำกับ ให้นำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน และติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพการพยาบาลที่ให้กับผู้ป่วยตลอดเวลา
3. เผชิญ วิเคราะห์อาการเปลี่ยนแปลงและอาการผิดปกติของผู้ป่วยทั่วไปและภาวะวิกฤต และเมื่อมีภาวะฉุกเฉินให้การช่วยชีวิตโดยใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ เวชภัณฑ์ที่จะช่วยชีวิตได้อย่างถูกต้อง ฉับไว กรณีสถานการณ์ฉุกเฉินหลายอย่างเกิดขึ้นพร้อมกัน สามารถทราบความต้องการ รวมถึง

การจัดเตรียมเครื่องมือและใช้แหล่งประโยชน์ที่มีอยู่ทั้งหมดได้อย่างเหมาะสม

4. จัดระบบการนำแผนการรักษา การพยาบาลไปปฏิบัติ และสามารถประเมินสิ่งที่ควรละเว้นหรือเพิ่มเติมจากแผนการรักษาของแพทย์ โดยยึดหลักสวัสดิภาพของผู้ป่วย

5. เป็นผู้นำในการประชุมทีมการพยาบาลหรือทีมสุขภาพ เพื่อประเมินผลสำเร็จของการดูแลและการวางแผนจำหน่าย นำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการดูแลผู้ป่วย

6. จัดระบบการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในหอผู้ป่วย โดยติดตามเฝ้าระวังความเสี่ยงต่อการติดเชื้อและแพร่กระจายเชื้อในผู้ป่วย รวมทั้งกำกับ ควบคุม สิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ให้ปราศจากการแพร่กระจายเชื้อ

7. จัดระบบการให้ยาผู้ป่วยตั้งแต่ การตรวจสอบคำสั่งการรักษา การตรวจสอบยา การวางแผนให้ยาและติดตามเฝ้าระวังผล อาการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ (critical point) ของยา แต่ละชนิด รวมทั้งตัดสินใจประสานความร่วมมือกับทีมสหสาขาเมื่อมีอาการผิดปกติจากการใช้ยา ช่วยเหลือบรรเทาอาการข้างเคียงจากยา

8. ร่วมดำเนินการระบบบริหารความเสี่ยงในหน่วยงาน ปฏิบัติตามแนวปฏิบัติการบริหาร ความเสี่ยงในหน่วยงาน ภายใต้คำแนะนำ นิเทศ ควบคุม กำกับของหัวหน้าหอผู้ป่วย

9. วางแผนจำหน่าย (discharge planning) ผู้ป่วยที่มีปัญหาซับซ้อน เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลและฟื้นฟูสภาพอย่างต่อเนื่อง โดยร่วมมือกับครอบครัวของผู้ป่วย บุคลากรทีมสุขภาพและ พยาบาลชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ป่วยและครอบครัว

10. ติดตามและดำเนินการควบคุมคุณภาพของพยาบาลในหน่วยงานที่ปฏิบัติ โดยใช้ มาตรฐานการพยาบาลและคู่มือในการปฏิบัติการพยาบาลต่าง ๆ

11. สร้างการมีส่วนร่วมของผู้ป่วยและญาติ ในการดูแลผู้ป่วยและการบำบัดอาการภายใต้ การแนะนำ ปรีกษาของพยาบาลหัวหน้าทีม หัวหน้าหอผู้ป่วย

12. บันทึกทางการพยาบาลตรงตามปัญหาความต้องการ การประเมินแรกรับ ประวัติ การเจ็บป่วย พฤติกรรมสุขภาพ การประเมินซ้ำต่อเนื่อง สาเหตุปัจจัยเกี่ยวกับความเจ็บป่วย ผลการ ปฏิบัติตามแผนการรักษา แผนการพยาบาลและการตอบสนองของผู้ป่วยแต่ละช่วงเวลา ด้านร่างกาย จิตใจอารมณ์ สังคม อย่างต่อเนื่องถูกต้อง พร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้มาวางแผน เพื่อการพัฒนาการดูแลผู้ป่วย ให้เกิดความปลอดภัย สุขสบายและมีประสิทธิภาพ

■ ด้านการวางแผน

1. วางแผน ร่วมวางแผนแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงาน แผนบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพ ของงาน ที่มีความยาก โดยต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และความชำนาญสูง ในการ วิเคราะห์ ตัดสินใจกำหนดแนวทางแก้ปัญหา พัฒนา เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ที่กำหนด

2. ร่วมวางแผนบริหารอัตรากำลัง พัฒนาบุคลากรในหน่วยงาน และแผนการศึกษา ฝึกอบรมในคลินิกแก่นักศึกษาพยาบาล และผู้อบรมหลักสูตรเฉพาะสาขาต่างๆ ตามภารกิจของ

หน่วยงาน หอผู้ป่วย

3. ร่วมวางแผนนิเทศแก่บุคลากรพยาบาลและบุคลากรสาธารณสุขอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกหน่วยงาน โดยต้องใช้ความรู้และประสบการณ์และความชำนาญสูง ในการเชื่อมโยงมาตรฐานที่เกี่ยวข้องในการนิเทศงาน เพื่อพัฒนาการปฏิบัติ และระบบบริการพยาบาลในหน่วยงาน หอผู้ป่วย และเครือข่ายให้มีคุณภาพ

4. ร่วมกับหัวหน้าหอผู้ป่วย หัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการวางแผนบริหารจัดการระบบวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเวชภัณฑ์ ครุภัณฑ์ และเครื่องมือพิเศษเพื่อการบำบัดรักษาผู้ป่วยที่เจ็บป่วยซับซ้อน ตามขอบเขตงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้ระบบเครื่องมือมีคุณภาพ เพียงพอ พร้อมใช้ และคุ้มค่าคุ้มทุน

5. วางแผนร่วมกับหัวหน้าหอผู้ป่วยในการดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนงาน โครงการงานที่ได้รับมอบหมายในหอผู้ป่วย หน่วยงาน

6. สอน แนะนำ พยาบาลผู้ปฏิบัติ ในการวิเคราะห์ปัญหาการปฏิบัติงาน และวางแผน แก้ปัญหา แผนงาน โครงการเพื่อพัฒนาระบบปฏิบัติงานในหอผู้ป่วย หน่วยงาน

■ ด้านการประสานงาน

1. ประสานการทำงาน ชี้แจง หารายละเอียดข้อมูล แนวทางปฏิบัติ ข้อเท็จจริงที่มีรายละเอียดยาก เพื่อความเข้าใจ สร้างความร่วมมือกับผู้ปฏิบัติ ในหน่วยงาน หน่วยงานอื่น และทีมสหสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

2. ประสานการทำงาน โดยให้ความคิดเห็น คำแนะนำ กับผู้ปฏิบัติในหน่วยงานและทีมสหสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ในการดูแลผู้ป่วยที่มีความยุ่งยาก มีความหลากหลายของบุคคลและทีมงานผู้เกี่ยวข้อง

3. ประสานความร่วมมือ ในการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลภายในหอผู้ป่วย

■ ด้านการบริการ

1. ร่วมจัดทำและให้คำแนะนำปรึกษาเพื่อการจัดทำสื่อให้ความรู้ คู่มือ วิธีปฏิบัติงาน มาตรฐานการพยาบาล ตำรา เอกสารวิชาการด้านการพยาบาลผู้ป่วย และเผยแพร่ เพื่อการเรียนรู้ เป็นแหล่งประโยชน์แก่ผู้ร่วมงาน สมาชิกในทีม

2. สอน สาธิต ให้คำแนะนำด้านสุขภาพแก่ผู้ใช้บริการทั้งระดับบุคคลและครอบครัว ในปัญหาด้านสุขภาพที่ยุ่งยาก

3. ร่วมดำเนินการกิจกรรมวิชาการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และโครงการวิจัยของหน่วยงาน ตามขอบเขตงานที่ได้รับมอบหมาย และร่วมจัดทำคู่มือ แนวทางการปฏิบัติงานที่สำคัญของหอผู้ป่วย

4. ร่วมดำเนินการวิเคราะห์ความต้องการสารสนเทศ ออกแบบระบบและดำเนินการจัดเก็บ ข้อมูลที่สำคัญด้านการพยาบาล เพื่อสร้างและให้บริการสารสนเทศด้านการรักษาพยาบาลที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน บุคคล หน่วยงาน ระบบบริการที่เกี่ยวข้อง และประกอบการกำหนดนโยบาย

ของผู้บริหาร

5. สอน ให้คำแนะนำ คำปรึกษาแก่พยาบาลผู้ปฏิบัติที่มีประสบการณ์น้อยกว่า หรือ ผู้ฝึกอบรม ศึกษาตงงาน

6. สอน แนะนำพยาบาลผู้ปฏิบัติในการวิเคราะห์ปัญหาการปฏิบัติงาน และวางแผน แก้ปัญหา แผนงาน โครงการเพื่อพัฒนาระบบปฏิบัติงานในหอผู้ป่วย หน่วยงาน

■ ประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ

■ หน้าทีความรับผิดชอบโดยสรุป (Job Summary)

ปฏิบัติงานในฐานะพยาบาลวิชาชีพหัวหน้าหอผู้ป่วย หัวหน้างาน หัวหน้ากลุ่มงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และความชำนาญสูงมากทางศาสตร์ ศิลปะการพยาบาล และหลักวิทยาศาสตร์ ตามมาตรฐานการพยาบาลและแนวปฏิบัติที่กำหนดครอบคลุม 4 มิติ คือ การรักษาพยาบาล ป้องกันภาวะแทรกซ้อนระหว่างการรักษา การฟื้นฟูสภาพและการส่งเสริมสุขภาพ รวมทั้งบูรณาการความรู้ศาสตร์สาขาที่เกี่ยวข้อง เช่น สาธารณสุขศาสตร์ พฤติกรรมและสังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์สาธารณสุข ฯลฯ มาประยุกต์ใช้ร่วมกับ กระบวนการพยาบาล ในการปฏิบัติการพยาบาล วางแผนการดูแลให้มีความต่อเนื่อง รวมถึงการบริหารจัดการให้เกิดการดูแลที่มีคุณภาพ และแก้ไขปัญหาที่ยุ่ยากซับซ้อน หรือภาวะวิกฤตที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพในกลุ่มผู้ป่วยเพื่อให้ผู้ป่วยปลอดภัยจากภาวะคุกคาม ได้รับการดูแลที่ถูกต้องเหมาะสมและปลอดภัย สามารถคาดการณ์ ความเสี่ยง และปัญหาที่อาจเกิดขึ้นต่อผู้ป่วยแต่ละราย ในเชิงคลินิกและเชิงสังคม รวมทั้งต้องกำกับ แนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมทีม ที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยากมาก โดยใช้กระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ และบริหารคุณภาพการพยาบาล เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ทั้งด้านการพยาบาลและด้านสุขภาพให้เป็นไปตามเป้าหมาย รวมถึง พัฒนาและปรับปรุงบริการการพยาบาล พัฒนาโปรแกรม แนวทางการดูแล แนวปฏิบัติการดูแล โดยใช้หลักฐานทางวิชาการ การวิจัย หลักฐานเชิงประจักษ์ ให้คำปรึกษา ถ่ายทอดความรู้ให้กับทีม การพยาบาล รวมถึงประสานความร่วมมือแลกเปลี่ยนความรู้ ตลอดจนสนับสนุนความรู้ด้านสุขภาพกับทีมสหสาขาวิชาชีพ และภาคีเครือข่ายในชุมชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อสุขภาพอนามัยที่ดีของประชาชน

■ หน้าทีความรับผิดชอบ

■ ด้านการปฏิบัติการ

1. ปฏิบัติการพยาบาลที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยุ่ยากซับซ้อนตามมาตรฐานวิชาชีพ หลักจริยธรรม จรรยาบรรณ สิทธิผู้ป่วย ที่ต้องใช้องค์ความรู้วิชาการเฉพาะทาง นวัตกรรม งานวิจัย ข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้อง และใช้ความชำนาญขั้นสูงด้านบริการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยทั่วไปและระยะวิกฤตที่มีภาวะเจ็บป่วยซับซ้อน รุนแรง มีความเสี่ยงสูง มีความยุ่ยากซับซ้อน และยากต่อการตัดสินใจ เพื่อให้ได้รับการดูแลที่เหมาะสม ปลอดภัย
2. ปฏิบัติการพยาบาลโดยตรงแก่ผู้ป่วยและครอบครัว โดยใช้กระบวนการพยาบาลและการพยาบาลองค์รวม เพื่อวางแผนและให้การพยาบาลครอบคลุมทั้งร่างกายและจิตใจ ทั้งการป้องกัน

การเกิดภาวะแทรกซ้อน การส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพให้สามารถกลับมาดูแลตนเองได้อย่างถูกต้อง ตั้งแต่ การคัดกรอง การประเมินภาวะสุขภาพที่ยุงยากซับซ้อน การวิเคราะห์ปัญหาและภาวะเสี่ยง ให้การวินิจฉัยทางการแพทย์ จำแนกความรุนแรงของปัญหาที่ยุงยากซับซ้อน วางแผนการพยาบาล และให้การพยาบาลที่ใช้ประสบการณ์และความชำนาญงานสูงมากพร้อมทั้ง กำกับ แนะนำ ตรวจสอบ การปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน และติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพการพยาบาลที่ให้กับผู้ป่วย ตลอดเวลา

3. คาดการณ์ ประเมินความเสี่ยง วิเคราะห์อาการเปลี่ยนแปลงและอาการผิดปกติของผู้ป่วยทั่วไปและวิกฤต วางแผนช่วยเหลือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแล พร้อมทั้งติดตาม กำกับ ให้ปฏิบัติการดูแลเป็นไปตามเป้าหมาย

4. กระตุ้นและส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ในความรับผิดชอบวางแผนการจำหน่ายผู้ป่วย (Discharge planning) เฉพาะกลุ่มที่มีปัญหาที่ยุงยากซับซ้อนในสาขาที่รับผิดชอบรวมทั้งปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ติดตาม ควบคุมกำกับให้มีการดำเนินการตามแผนการจำหน่ายผู้ป่วย เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลและฟื้นฟูสภาพอย่างต่อเนื่อง โดยร่วมมือกับครอบครัวของผู้ป่วย บุคลากรในทีมสุขภาพที่เกี่ยวข้อง พยาบาลชุมชน และแหล่งประโยชน์ในชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ป่วยและครอบครัว

5. ตรวจสอบ วิเคราะห์ ผลการวางแผนจำหน่ายผู้ป่วย หรือกระบวนการพยาบาลต่างๆ ที่จัดบริการแก่ผู้ป่วยทั้งหมดทุกหน่วยงานในสาขาที่รับผิดชอบ เพื่อสรุปเป็นภาพรวมของสาขาและแปลผลให้กับผู้บริหารทางการแพทย์ในระดับสูงเพื่อทราบสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงและปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การดำเนินงาน

6. จัดการกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของผู้ป่วยและสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้น หรือภาวะวิกฤตของผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งคาดการณ์ วางแผนป้องกัน แก้ไข ได้อย่างถูกต้องและทันเหตุการณ์

7. จัดระบบการติดต่อสื่อสารกับผู้ป่วย ครอบครัวหรือผู้ดูแลที่บ้าน เพื่อให้คำแนะนำตอบข้อสงสัย และเป็นสื่อกลางในการติดต่อกับแพทย์หรือทีมสุขภาพที่เกี่ยวข้อง

8. ศึกษา วิจัย พัฒนาระบบหรือรูปแบบบริการพยาบาลเฉพาะทางที่มีความยุ่งยากซับซ้อน โดยมีการค้นคว้าอ้างอิง หรือใช้ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าและหลักฐานเชิงประจักษ์ ภายใต้การบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เพื่อกำหนดแนวทางพัฒนามาตรฐานการพยาบาล ประยุกต์ให้สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงาน

9. เป็นผู้นำในการประชุมทีมการพยาบาลหรือทีมสุขภาพ เพื่อประเมินผลสำเร็จของการดูแลผู้ป่วยที่มีปัญหาที่ยุงยากซับซ้อน หรือภาวะวิกฤต วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการดูแลผู้ป่วย

10. พัฒนาระบบการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในหอผู้ป่วย การแพร่กระจายเชื้อ โดยเฉพาะเชื้อดื้อยา โดยนิเทศติดตามให้คำปรึกษาแก่บุคลากรทางการแพทย์ทุกระดับ ในการดำเนินการตามระบบรวมทั้งจัดระบบความพร้อมใช้ของ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ สิ่งแวดล้อม

ในการดูแลผู้ป่วยกลุ่มเสี่ยง

11. วิเคราะห์ปัญหาการให้ยาในหน่วยงานและวางแผนจัดระบบแนวปฏิบัติการให้ยา ป้องกันและเฝ้าระวังเตรียมพร้อมและประสานทีม เพื่อช่วยเหลือแก้ไขภาวะวิกฤตฉุกเฉินจากการให้ยา ครอบคลุมกลุ่มยาสำคัญที่ใช้ในหน่วยงาน ทั้งยาที่มีความเสี่ยงสูง (high alert drug) ยาที่เสี่ยง เกิดอันตรายจากการแพ้ยา (adverse drug reaction) ยากลุ่มเสี่ยงเกิดปฏิกิริยาไม่เข้ากันของยา (drug interaction) ที่ยาเสี่ยงเกิดความผิดพลาดจากการระบุชนิดหรือจำนวนผิดพลาด (look alike sound alike) ยาราคาแพงหรือยาที่ควบคุมการใช้พิเศษและติดตามผลการดำเนินการตามระบบ แนวปฏิบัติ การบริหารยาในหน่วยงาน เพื่อหาแนวทางพัฒนาระบบอย่างต่อเนื่อง

12. จัดระบบบริหารความเสี่ยงในหน่วยงาน และติดตามกำกับ การปฏิบัติตามแนวทางการ บริหารความเสี่ยงในหน่วยงาน ภายใต้คำแนะนำ นิเทศ ควบคุมกำกับของหัวหน้าหอผู้ป่วย

13. ติดตามและดำเนินการควบคุมคุณภาพของพยาบาลในหน่วยงานที่ปฏิบัติ โดยใช้ มาตรฐานการพยาบาลและคู่มือในการปฏิบัติการพยาบาลต่างๆ

14. สร้างแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ป่วยและญาติ ในการดูแลผู้ป่วยและการบำบัดอาการ ร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพ

15. วิเคราะห์ปัญหา คาดการณ์แนวโน้มสถานการณ์ ปัญหาและผลลัพธ์บริการ การปฏิบัติ การพยาบาลในหน่วยงาน ศึกษาและตัดสินใจเลือกใช้ทฤษฎี ความรู้ ข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ นวัตกรรม งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติการพยาบาลที่ยุ่งยากซับซ้อนในหน่วย งาน และวางแผนแก้ไข จัดการป้องกัน

16. ติดตาม กำกับ และตรวจสอบบันทึกทางการพยาบาลให้บันทึกได้ครบถ้วนตาม กระบวนการพยาบาล อย่างต่อเนื่องถูกต้องสามารถใช้อีสารแก่ทีมสุขภาพ และเป็นหลักฐานทาง กฎหมายได้ พร้อมทั้งวิเคราะห์ และนำข้อมูลที่ได้มาวางแผนเพื่อการพัฒนาการดูแลผู้ป่วยให้เกิด ความปลอดภัย สุขสบาย และมีประสิทธิภาพ

■ ด้านการวางแผน

1. วางแผนบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพของหน่วยงาน ร่วมวางแผนระดับสาขา องค์กร พยาบาล ในงานที่มีความยุ่งยาก โดยต้องใช้ความรู้ประสบการณ์และความชำนาญสูงมาก ในการ วิเคราะห์ คาดการณ์สถานการณ์ แนวโน้มปัญหาและตัดสินใจ กำหนดแนวทางแก้ปัญหา พัฒนา เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ที่กำหนด

2. วางแผนบริหารอัตรากำลัง พัฒนาบุคลากรในหน่วยงาน และ แผนการศึกษา ฝึกอบรม ในคลินิกแก่นักศึกษาพยาบาล และผู้อบรมหลักสูตรเฉพาะสาขาต่าง ๆ ตามภารกิจของหน่วยงาน หอผู้ป่วย

3. วางแผนนิเทศแก่บุคลากรพยาบาลและบุคลากรสาธารณสุขอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอก หน่วยงาน โดยต้องใช้ความรู้ ประสบการณ์ และความชำนาญสูง ในการเชื่อมโยงมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง ในการนิเทศงาน เพื่อพัฒนาการปฏิบัติ และพัฒนาระบบบริการพยาบาลในหน่วยงาน หอผู้ป่วยและ

เครือข่ายให้มีคุณภาพ

4. วางแผนบริหารจัดการระบบวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเวชภัณฑ์ ครุภัณฑ์ และเครื่องมือพิเศษเพื่อการบำบัดรักษาผู้ป่วยที่เจ็บป่วยซับซ้อน ตามขอบเขตงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้ระบบเครื่องมือมีคุณภาพ เพียงพอ พร้อมใช้ คุ่มทุน

5. วางแผนและดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนงาน โครงการงานที่ได้รับมอบหมาย ในหอผู้ป่วย หน่วยงาน

■ ด้านการประสานงาน

1. ประสานงานและความร่วมมือของบุคลากรในหน่วยงาน ทีมสหสาขาวิชาชีพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดูแลผู้ป่วยที่มีปัญหายุ่งยากซับซ้อน มีบุคคล หน่วยงานผู้เกี่ยวข้องหลากหลาย ยุ่งยากซับซ้อนในการประสานงานและความร่วมมือ

2. ประสานการทำงาน โดยให้ความคิดเห็น คำแนะนำ กับผู้ปฏิบัติในหน่วยงาน หน่วยงานอื่นและทีมสหสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ในการดูแลผู้ป่วยที่มีความยุ่งยากซับซ้อน มีความหลากหลายของบุคคล หน่วยงาน ทีมงาน และผู้เกี่ยวข้อง

3. ประสานความร่วมมือ ในการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลภายในหอผู้ป่วยและหน่วยงาน

■ ด้านการบริการ

1. จัดทำ ปรับปรุง พัฒนา สื่อให้ความรู้ คู่มือ วิธีปฏิบัติงาน มาตรฐานการพยาบาล เฉพาะโรค ตำรา เอกสารวิชาการด้านการพยาบาลผู้ป่วยหนักและเฉียบพลัน เพื่อการเรียนรู้ เป็นแหล่งประโยชน์แก่ผู้ร่วมงาน สมาชิกในทีม ผู้ใช้บริการ ประชาชน ชุมชน เครือข่ายบริการที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายใน นอกหน่วยงาน

2. สอน สานิต ให้คำแนะนำด้านสุขภาพแก่ผู้ใช้บริการ ทั้งระดับบุคคล ครอบครัว ประชาชน ชุมชน เครือข่ายบริการที่เกี่ยวข้อง ในปัญหาด้านสุขภาพที่ยุ่งยากซับซ้อน

3. จัดกิจกรรมวิชาการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโครงการวิจัยของหน่วยงาน นอกหน่วยงาน

4. ให้คำแนะนำ หรือคำปรึกษาทางการพยาบาลผู้ป่วยที่ยุ่งยากซับซ้อนแก่บุคลากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเด็นที่ต้องใช้ประสบการณ์ ความชำนาญงานสูงมากในด้านการพยาบาล และเป็นผู้นำการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะการพยาบาลผู้ป่วยที่ยุ่งยากซับซ้อนแก่พยาบาลวิชาชีพ ทั้งในหน่วยงานและนอกหน่วยงาน

5. การแลกเปลี่ยน ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ด้านการพยาบาลและศาสตร์สาขาอื่น ที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานราชการ เอกชนหรือประชาชนทั่วไป

■ ประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญ

■ หน้าที่ความรับผิดชอบโดยสรุป (Job Summary)

ปฏิบัติงานในฐานะพยาบาลวิชาชีพหัวหน้ากลุ่มงาน หรือผู้ปฏิบัติที่มีความเชี่ยวชาญในงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญทางศาสตร์ ศิลปะการพยาบาล และหลักวิทยาศาสตร์ ตามมาตรฐานการพยาบาลและแนวปฏิบัติที่กำหนดครอบคลุม 4 มิติ คือ การรักษาพยาบาล ป้องกันภาวะแทรกซ้อนระหว่างการรักษา การฟื้นฟูสภาพและการส่งเสริมสุขภาพ รวมทั้งบูรณาการความรู้ศาสตร์สาขาที่เกี่ยวข้อง เช่น สาธารณสุขศาสตร์ พฤติกรรมและสังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์สาธารณสุข ฯลฯ มาประยุกต์ใช้ร่วมกับกระบวนการพยาบาล ในการปฏิบัติการพยาบาล และวางแผนการดูแลให้มีความต่อเนื่องรวมถึงการบริหารจัดการให้เกิดการดูแลที่มีคุณภาพ แก้ไขปัญหายากและซับซ้อนมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพในวงกว้าง เพื่อให้ผู้ใช้บริการปลอดภัย ได้รับการดูแลที่ถูกต้องเหมาะสม สามารถคาดการณ์สถานการณ์ปัญหาและความเสี่ยงด้านสุขภาพ พร้อมทั้งเชื่อมโยงผลกระทบทางพยาธิสภาพและพฤติกรรมของผู้ใช้บริการในเชิงคลินิกและเชิงสังคม มาเป็นข้อมูลในการกำหนดทิศทาง แนวทาง ระบบในการให้บริการพยาบาลแก่ผู้ใช้บริการในหน่วยงาน หรือองค์กร และบริหารทรัพยากรให้เกิดประโยชน์และความคุ้มค่าในการดำเนินงาน รวมทั้งต้อง กำกับ ตรวจสอบ แนะนำและต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในทางวิชาการที่ยากและซับซ้อนมากแก่ ผู้ปฏิบัติงาน โดยใช้กระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ และบริหารคุณภาพ การพยาบาล เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ ทั้งด้านการพยาบาลและด้านสุขภาพให้เป็นไปตามเป้าหมาย รวมถึงพัฒนาและปรับปรุงบริการการพยาบาล โปรแกรม แนวทางการดูแล แนวปฏิบัติการดูแล โดยใช้หลักฐานทางวิชาการ การวิจัย หลักฐานเชิงประจักษ์ ให้คำปรึกษา ถ่ายทอดความรู้และ เสริมสร้างสมรรถนะให้กับทีมการพยาบาล รวมถึงประสานความร่วมมือแลกเปลี่ยนความรู้ ตลอดจน สนับสนุนความรู้ด้านสุขภาพกับทีมสหสาขาวิชาชีพ และภาคีเครือข่ายในชุมชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อสุขภาพอนามัยที่ดีของประชาชน

■ หน้าทีความรับผิดชอบ

■ ด้านการปฏิบัติการ

1. ปฏิบัติการพยาบาลที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในทางวิชาการที่ยากและซับซ้อนมาก ตามมาตรฐานวิชาชีพ หลักจริยธรรม จรรยาบรรณ สิทธิผู้ป่วย ที่ต้องใช้องค์ความรู้วิชาการเฉพาะทาง นวัตกรรม งานวิจัย ข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้อง และใช้ความเชี่ยวชาญในด้านบริการพยาบาลในการบริหารจัดการดูแลผู้ป่วยทั่วไปและระยะวิกฤตที่มีภาวะเจ็บป่วยซับซ้อน รุนแรง และมีความเสี่ยงสูง มีความยุ่งยากซับซ้อนมากยากต่อการตัดสินใจ เพื่อให้ได้รับการดูแลที่เหมาะสมปลอดภัย

2. กำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบให้มีการปฏิบัติการพยาบาลโดยตรงแก่ผู้ป่วยและครอบครัว โดยใช้กระบวนการพยาบาลและการพยาบาลองค์รวม ครอบคลุมทั้งร่างกายและจิตใจ รวมถึงการป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อน การส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพให้สามารถกลับมาดูแลตนเองได้อย่างถูกต้อง ตั้งแต่ การคัดกรอง การประเมินภาวะสุขภาพที่ยุ่งยากซับซ้อน การวิเคราะห์ปัญหาและภาวะเสี่ยง ให้การวินิจฉัยทางการพยาบาล จำแนกความรุนแรงของปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อน และวางแผนการพยาบาล

3. คาดการณ์สถานการณ์ปัญหาและความเสี่ยงด้านสุขภาพพร้อมทั้งเชื่อมโยงผลกระทบทางพยาธิสภาพและพฤติกรรมของผู้ใช้บริการในเชิงคลินิกและเชิงสังคมมาเป็นข้อมูลในการกำหนดทิศทาง แนวทาง ระบบในการให้บริการพยาบาลแก่ผู้ใช้บริการในหน่วยงานหรือองค์กร

4. นิเทศ ติดตามช่วยเหลือเกี่ยวกับการให้บริการพยาบาลในหน่วยงานบริการพยาบาล ครอบคลุมทุกสาขา

5. จัดการกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อระบบบริการพยาบาลและผู้ใช้บริการ และสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งคาดการณ์ วางแผนป้องกัน แก้ไขได้อย่างถูกต้องและทันเหตุการณ์

7. เป็นผู้นำในการกำหนดมาตรฐานและแนวทางการบริการพยาบาลในแต่ละหน่วยบริการ และดำเนินการเองในกรณีที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญในงานการพยาบาล พร้อมทั้งสามารถคาดการณ์แนวโน้มของการบริการพยาบาลในอนาคต

8. กำหนดทิศทางของการศึกษา วิจัย พัฒนาระบบหรือรูปแบบบริการพยาบาลเฉพาะทาง และมีการค้นคว้าอ้างอิง หรือใช้ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าและหลักฐานเชิงประจักษ์ ภายใต้การบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เพื่อกำหนดแนวทางพัฒนามาตรฐานการพยาบาล ประยุกต์ให้สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงาน

9. ติดตามและกำกับการประเมินผลสำเร็จของการดูแลผู้ป่วยครอบคลุมหน่วยงานบริการพยาบาลทุกสาขา รวมทั้งเป็นผู้นำในการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาการคุณภาพการดูแลผู้ป่วย

10. ควบคุมและตรวจสอบ การดำเนินงานในระบบการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อทั้งในผู้ป่วย บุคลากร และสิ่งของเครื่องใช้ทางการแพทย์ ให้ได้ตามมาตรฐานในทุกหน่วยบริการพยาบาล
11. กำหนดระบบหรือแนวทางร่วมกับสหสาขาวิชาชีพ เช่น การบริหารยา การบริหารความเสี่ยง เป็นต้น ในทุกหน่วยบริการเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
12. กำหนดทิศทางการติดตามและดำเนินการควบคุมคุณภาพของพยาบาลในทุกหน่วยงาน โดยใช้มาตรฐานการพยาบาลและคู่มือในการปฏิบัติการพยาบาลต่างๆ
13. วิเคราะห์ปัญหา คาดการณ์แนวโน้มสถานการณ์ ปัญหาและผลลัพธ์บริการ การปฏิบัติการพยาบาลในทุกหน่วยงาน ศึกษาและตัดสินใจเลือกใช้ทฤษฎี ความรู้ ข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ นวัตกรรม งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติการพยาบาลที่ยากซับซ้อนมาก และมีผลกระทบในวงกว้าง เพื่อวางแผนแก้ไขจัดการป้องกัน
14. กำหนดทิศทางการติดตาม กำกับและตรวจสอบบันทึกทางการแพทย์พยาบาลให้บันทึกได้ครบถ้วนตามกระบวนการพยาบาลอย่างต่อเนื่องถูกต้อง สามารถใช้สื่อสารแก่ทีมสุขภาพ และเป็นหลักฐานทางกฎหมายได้
15. กำหนดทิศทางการศึกษาวิจัยทางการแพทย์พยาบาล ให้สอดคล้องกับทิศทาง นโยบายของกระทรวงสาธารณสุข โรงพยาบาล และหน่วยงาน

■ ด้านการวางแผน

1. วางแผนหรือร่วมดำเนินการวางแผนพัฒนาคุณภาพของทุกหน่วยบริการพยาบาล ในงานที่มีความยากและซับซ้อนมาก โดยต้องใช้ความรู้ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ ในการวิเคราะห์ คาดการณ์สถานการณ์ แนวโน้มปัญหา และตัดสินใจกำหนดแนวทางแก้ปัญหา พัฒนา เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายหรือผลสัมฤทธิ์ที่กำหนด
2. จัดทำแผนยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพการพยาบาล และด้านบุคลากรทางการแพทย์ และการถ่ายทอดยุทธศาสตร์ผ่านแผนปฏิบัติการ
3. วางแผนนิเทศบุคลากรพยาบาลทุกระดับครอบคลุมทุกหน่วยบริการพยาบาล โดยใช้ ความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญด้านการพยาบาลในการเชื่อมโยงมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง ในการนิเทศงาน เพื่อพัฒนาการปฏิบัติ และระบบบริการพยาบาลในทุกหน่วยงานให้มีคุณภาพ
4. วางแผนติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการระบบวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเวชภัณฑ์ ครุภัณฑ์ และเครื่องมือพิเศษเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่กำหนด
5. วางแผนติดตามการดำเนินงาน ประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนงาน โครงการงานที่ได้รับมอบหมายในหอผู้ป่วยหรือหน่วยงาน

■ ด้านการประสานงาน

1. ประสานการทำงานโครงการต่างๆ กับบุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรอื่นๆ โดยมีบทบาทในการชี้แนะจูงใจ เพื่อให้เกิดความร่วมมือและผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้
2. ให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาการพยาบาลผู้ป่วยทุกหน่วยบริการพยาบาลที่มีความยากและซับซ้อนมาก และมีผลกระทบในวงกว้าง โดยใช้ความรู้ระดับเชี่ยวชาญ
3. สนับสนุน ให้การช่วยเหลือ ติดต่อประสานงานการให้บริการพยาบาล ในหน่วยงาน องค์กรที่ขอความร่วมมือ
4. ประสานความร่วมมือทุกระดับและทีมสหสาขาวิชาชีพ ในการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลและคุณภาพบริการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

■ ด้านการบริการ

1. เป็นที่ปรึกษาของส่วนราชการในการถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคลากร ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน
2. ให้คำปรึกษาแนะนำพร้อมทั้งให้ข้อมูลที่สำคัญแก่ผู้บริหารทั้งภายในและภายนอก เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ และสนับสนุนภารกิจของหน่วยงาน
3. สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ในองค์กร และวางระบบการจัดการความรู้ โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์วางแผนในการนำผลงานวิจัยมาใช้ หรือการทำวิจัยเพื่อพัฒนาระบบงาน
4. เป็นที่ปรึกษาสนับสนุน ส่งเสริม ควบคุม กำกับ ดูแล ติดตามประเมินผลการดำเนินงานวิชาการและวิจัยของงานการพยาบาล
5. ร่วมกำหนดแนวทางการเรียน การสอน การฝึกปฏิบัติของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง
6. ส่งเสริมการดูแลผู้ป่วยร่วมกันระหว่างสหสาขาวิชาชีพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ และจัดให้มีระบบบริการดูแลต่อเนื่อง
7. เป็นผู้นำในการเรียนรู้เกี่ยวกับผู้ใช้บริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คาดการณ์ความต้องการ และความคาดหวัง ศึกษาความพึงพอใจอย่างต่อเนื่อง ให้คำปรึกษา แนะนำ วิจัย ชี้แจง และตอบปัญหาที่สำคัญ เกี่ยวกับการพยาบาลผู้ป่วยหนักในระดับกรม กอง เขตบริการสุขภาพ
8. ออกแบบระบบการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลงานบริการพยาบาลต่อผู้บริหาร หน่วยงาน องค์กรต่างๆ และสมาคมวิชาชีพ
9. เป็นผู้นำในการสนับสนุนชุมชนในด้านการดูแลสุขภาพ

บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติ งานการพยาบาลในชุมชนของโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน และ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานการพยาบาลในชุมชนของโรงพยาบาลศูนย์
โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกำหนดให้มี 4 ระดับ
คือ ระดับปฏิบัติการ ระดับชำนาญการ ระดับชำนาญการพิเศษ และระดับเชี่ยวชาญ มีรายละเอียด
คือ

■ ประเภทวิชาการ ระดับปฏิบัติการ

■ หน้าที่ความรับผิดชอบโดยสรุป (Job Summary)

ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานระดับต้น ปฏิบัติการพยาบาลโดยตรงให้กับบุคคล ครอบครัว
และชุมชนรวมถึงการปฏิบัติงานร่วมกับทีมการพยาบาลและทีมสุขภาพที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ความรู้
ความสามารถทางศาสตร์และศิลปะการพยาบาล หลักวิทยาศาสตร์ ตามมาตรฐานการพยาบาลและ
แนวปฏิบัติที่กำหนด ครอบคลุม 4 มิติ คือ การรักษาพยาบาล ป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อน
ในประชาชนกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง การฟื้นฟูสภาพกลุ่มป่วยให้กลับสู่ภาวะปกติ และการส่งเสริม
สุขภาพให้สามารถดูแลตนเองได้อย่างถูกต้อง โดยใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาล
และจัดการปัญหาด้านสุขภาพในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มป่วยเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มที่ไม่ซับซ้อน
ตามแนวปฏิบัติที่หน่วยงานกำหนด ร่วมทีมการพยาบาลในการเสริมสร้างศักยภาพครอบครัวและ
ชุมชน เพื่อให้สามารถปรับตัวและดูแลตนเองเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวันได้ โดยปฏิบัติการพยาบาลที่
บ้าน ชุมชน และสถานบริการ แก้ไขปัญหาทางานในความรับผิดชอบได้เหมาะสม ภายใต้การกำกับ
แนะนำ นิเทศ ติดตามของพยาบาลผู้มีประสบการณ์หรือหัวหน้างาน และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับ
มอบหมาย ทั้งในสถานบริการสุขภาพและชุมชนเพื่อสุขภาพอนามัยที่ดีของประชาชน

■ หน้าทีความรับผิดชอบ

■ ด้านการปฏิบัติการ

1. ปฏิบัติการพยาบาลขั้นพื้นฐานตามมาตรฐาน จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ สิทธิผู้ป่วย และแนวทางที่กำหนด เพื่อให้บุคคล ครอบครัว และชุมชนได้รับการดูแลที่ถูกต้องและปลอดภัย
2. ปฏิบัติการพยาบาลโดยตรงแก่บุคคล ครอบครัว และชุมชน โดยใช้กระบวนการพยาบาล และการพยาบาลองค์รวม เพื่อวางแผนและให้การพยาบาลครอบคลุมทั้งร่างกายและจิตใจ ทั้งการป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อน การส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพให้สามารถดูแลตนเองได้อย่างถูกต้อง ตั้งแต่ การคัดกรอง การประเมินภาวะสุขภาพ การวิเคราะห์ปัญหาและภาวะเสี่ยง และให้การพยาบาล พร้อมทั้งติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพการพยาบาลตลอดเวลา
3. เฝ้าระวัง วิเคราะห์อาการเปลี่ยนแปลงของประชาชนกลุ่มป่วยและกลุ่มเสี่ยง และให้การดูแลเบื้องต้นพร้อมทั้งดำเนินการปรึกษาพยาบาลผู้มีประสบการณ์ หัวหน้างานหรือทีมสุขภาพที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การส่งต่ออย่างเหมาะสมและการดูแลต่อเนื่อง
4. จัดสิ่งแวดล้อมในครอบครัวให้เอื้อต่อการดูแลที่เหมาะสมและเอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค
5. ให้บริการพยาบาลผู้ป่วยที่บ้านและในชุมชน ตามแนวปฏิบัติที่หน่วยงานกำหนด
6. จัดเตรียม ตรวจสอบ การบริหารจัดการวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเวชภัณฑ์ ให้พร้อมใช้ตามมาตรฐานหรือแนวทางที่กำหนด
7. จัดกิจกรรมเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกัน ฟื้นฟูสุขภาพ กลุ่มป่วย กลุ่มเสี่ยง เพื่อสุขภาพที่ดีในชุมชน
8. บันทึกข้อมูลด้านการพยาบาล รวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อวางแผนการให้บริการพยาบาล ที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายให้เกิดสุขภาพที่ดี
9. ติดตาม ประเมินผลลัพธ์การดูแลผู้ป่วยรายบุคคล และครอบครัว

■ ด้านการวางแผน

1. วางแผนการพยาบาลเพื่อกำหนดกิจกรรมพยาบาล ตามสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลและครอบครัว ภายใต้การดูแลของพยาบาลที่เลี้ยงหรือหัวหน้าทีม
2. ร่วมวางแผนการดูแลสุขภาพประชาชนร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพ และให้ข้อมูลภาวะสุขภาพของกลุ่มเป้าหมาย
3. ร่วมวางแผนพัฒนาคุณภาพการพยาบาลในชุมชนตามขอบเขต เป้าหมายและตัวชี้วัด
4. ร่วมวางแผนและดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนงาน โครงการงานที่ได้รับมอบหมายในหน่วยงาน

■ ด้านการประสานงาน

1. ประสานให้ข้อมูลและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมการบริการพยาบาลแก่กลุ่มเป้าหมายและผู้เกี่ยวข้อง
2. ประสานความร่วมมือกับทีมสุขภาพที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดูแลสุขภาพของประชาชนและชุมชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและผลลัพธ์ตามที่กำหนด
3. ประสานการใช้แหล่งประโยชน์ และการทำงานร่วมกันทั้งภายใน ภายนอกที่มงานหรือหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการส่งเสริม ป้องกัน ดูแลรักษา และฟื้นฟูสุขภาพของประชาชนและชุมชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบและการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายของหน่วยงาน

■ ด้านการบริการ

1. สอนและให้คำแนะนำด้านสุขภาพแก่ประชาชน ชุมชนที่รับผิดชอบเพื่อให้สามารถดูแลตนเองได้
2. ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในทีมการพยาบาล
3. มีส่วนร่วมในการจัดทำคู่มือการสอน การให้ความรู้แก่ผู้ป่วยและครอบครัวในชุมชน
4. ให้ความร่วมมือหรือมีส่วนในการทำวิจัยทางการพยาบาล และนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการพยาบาลในหน่วยงาน

■ ประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ

■ หน้าที่ความรับผิดชอบโดยสรุป (Job Summary)

ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้างาน หัวหน้าทีมซึ่งต้องกำกับ แนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของ ผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญสูงทางศาสตร์ ศิลปะ การพยาบาล และหลักวิทยาศาสตร์ ตามมาตรฐานการพยาบาลและแนวปฏิบัติที่กำหนดครอบคลุม 4 มิติ คือ การรักษาพยาบาล ป้องกันภาวะแทรกซ้อน การฟื้นฟูสภาพและการส่งเสริมสุขภาพ รวมทั้งบูรณาการความรู้ศาสตร์สาขาที่เกี่ยวข้อง เช่น สาธารณสุขศาสตร์ พฤติกรรมและสังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์สาธารณสุข ฯลฯ มาประยุกต์ใช้ร่วมกับ กระบวนการพยาบาล ในการปฏิบัติการ พยาบาล วางแผนการดูแลและจัดการปัญหาด้านสุขภาพในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มป่วยเป็นรายบุคคลหรือ รายกลุ่ม สามารถประเมินและวินิจฉัย คาดการณ์ อาการแสดงที่บ่งชี้ภาวะฉุกเฉิน ความเสี่ยงทาง คลินิกและสังคม ตัดสินใจ ดำเนินการแก้ปัญหาความเจ็บป่วยและปัญหาอื่นๆ ที่ยาก ซึ่งมีผลกระทบต่อ สุขภาพ และกลุ่มที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษตามระยะการดำเนินของโรค เช่น ผู้ป่วยใช้เครื่องหายใจ ที่บ้าน ผู้ป่วยระยะสุดท้าย คนพิการ เด็กที่มีพัฒนาการผิดปกติ เพื่อให้ผลลัพธ์การดูแลเป็นไปตาม เป้าหมาย รวมถึงสอน นิเทศ ติดตาม สร้างเสริมพลังอำนาจ (empowerment) การปฏิบัติงานของ ทีมการพยาบาลชุมชน ประสานความร่วมมือ สนับสนุนความรู้ด้านสุขภาพ และแลกเปลี่ยนความรู้ ด้านสุขภาพแก่ทีมสหสาขาวิชาชีพและแก่ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับ มอบหมาย ทั้งในสถานบริการสุขภาพและชุมชนเพื่อสุขภาพอนามัยที่ดีของประชาชน

■ หน้าที่ความรับผิดชอบ

■ ด้านการปฏิบัติการ

1. ปฏิบัติการพยาบาลที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยากตามมาตรฐาน แนวทางที่กำหนด ภายใต้จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาล แก่ประชาชนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มป่วยในชุมชนทุก กลุ่มวัย รวมถึงการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันภาวะแทรกซ้อน ในผู้ป่วยและครอบครัว รวมทั้งกลุ่ม ผู้ที่มีปัญหาสุขภาพกายและจิต ภาวะเจ็บป่วยเรื้อรัง ผู้ป่วยระยะสุดท้าย และคนพิการ จัดการความเสี่ยง ต่อภาวะแทรกซ้อน และจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพการฟื้นฟูสภาพ และการรักษา พยาบาลแก่ประชาชน เพื่อให้ได้รับการดูแลที่ปลอดภัย

2. คัดกรอง ประเมินภาวะสุขภาพของชุมชน และวิเคราะห์ วินิจฉัย ปัญหาความต้องการ ในกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มป่วย เพื่อวางแผนการดูแลและตัดสินใจให้การพยาบาลได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ทันสถานการณ์และทันเวลา

3. ฝึกระวัง ติดตาม ปฏิบัติการดูแล ช่วยเหลือเบื้องต้นทั้งในภาวะปกติและภาวะฉุกเฉิน ประสานการส่งต่อผู้ป่วยอย่างเหมาะสม รวบรวมข้อมูลปัญหาและวางแผนการให้บริการพยาบาลเชิงรุก
4. ปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยที่บ้านและในชุมชน ในฐานะหัวหน้าทีม โดยใช้กระบวนการพยาบาล ในการประเมิน วินิจฉัย และคาดการณ์ภาวะเสี่ยงทางคลินิกและสังคม ให้การพยาบาลและตัดสินใจแก้ปัญหาที่ยากได้อย่างเหมาะสม ร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพ เพื่อตอบสนองปัญหาสุขภาพของบุคคล ครอบครัวและชุมชน
5. การออกแบบกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการดูแลตนเอง ช่วยเหลือทางการพยาบาลกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มป่วยในชุมชน ให้การป้องกันโรคและชะลอการเกิดภาวะแทรกซ้อนที่ป้องกันได้
6. จัดการสิ่งแวดล้อมในครอบครัวและชุมชนที่ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ การส่งเสริมการดูแลตนเองแก่กลุ่มเป้าหมาย โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม
7. บันทึกข้อมูลด้านการพยาบาล ภาวะสุขภาพของประชาชนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มป่วยในความรับผิดชอบ พร้อมทั้งตรวจสอบคุณภาพการบันทึกทางการพยาบาล ให้ครอบคลุมครบถ้วน ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน ตามมาตรฐานการบันทึกทางการพยาบาล
8. ติดตามประเมินผลการปฏิบัติการพยาบาล เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาและปรับปรุงพัฒนาระบบบริการพยาบาลแก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายในชุมชนอย่างต่อเนื่อง กำหนดแนวทางหรือมาตรฐานการบริหารจัดการวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเวชภัณฑ์ ให้พร้อมใช้
9. ร่วมกำหนดแนวทางการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในชุมชน โดยติดตามฝึกระวัง ความเสี่ยงต่อการติดเชื้อและแพร่กระจายเชื้อในผู้ป่วย รวมทั้งกำกับ ควบคุม สิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ให้ปราศจากการแพร่กระจายเชื้อ
10. ร่วมกำหนดแนวทางการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในชุมชน ทั้งในประชาชนกลุ่มปกติและกลุ่มป่วย โดยสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน
11. ติดตามและดำเนินการควบคุมคุณภาพการพยาบาล โดยใช้มาตรฐานการพยาบาลและคู่มือในการปฏิบัติการพยาบาลต่างๆ
12. กำหนดฐานข้อมูลทางการพยาบาลในระดับหน่วยงานที่รับผิดชอบ และการนำข้อมูลไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาล

■ ด้านการวางแผน

1. วางแผนการดูแลกลุ่มเสี่ยง กลุ่มป่วยที่มีปัญหาสุขภาพที่ซับซ้อน ในชุมชนที่รับผิดชอบ ร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพ
2. ร่วมวางแผนบริหารอัตรากำลังและพัฒนาบุคลากรพยาบาล และทีมการพยาบาลในชุมชน ได้แก่ อสม. ผู้ดูแล (caregiver) ผู้นำชุมชน และจิตอาสาหรือทีมสุขภาพ เช่น อสม. ในหน่วยงานที่รับผิดชอบ ให้เหมาะสมกับบริบทและภาระงานที่เกี่ยวข้อง

3. ร่วมวางแผนการนิเทศและพัฒนางานการพยาบาลชุมชนในระดับหน่วยงานและในชุมชน กับทีมสหสาขาวิชาชีพ ทีมการพยาบาลชุมชน และภาคีเครือข่ายในชุมชน
4. วางแผนและบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลที่บ้านและในชุมชนตามขอบเขต เป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนด ให้กลุ่มเป้าหมายได้รับบริการที่มีคุณภาพและปลอดภัย
5. ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดแผนและทบทวน ปรับแผนการใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้และเวชภัณฑ์

■ ด้านการประสานงาน

1. ประสานให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นในการจัดรูปแบบ การจัดกิจกรรมและ จัดบริการพยาบาลแก่กลุ่มเป้าหมายและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความร่วมมือและผลสัมฤทธิ์ตามที่ กำหนดไว้
2. ประสาน ทีมการพยาบาลชุมชน ทีมสหวิชาชีพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกัน แก้ปัญหาที่ยากและตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ให้ได้รับการช่วยเหลือ ที่รวดเร็ว ทันเวลา มีคุณภาพและปลอดภัย
3. ประสานความร่วมมือกับทีมสหสาขาวิชาชีพ ในการปฏิบัติตามแนวทางการส่งต่อและ ให้การดูแลต่อเนื่อง ตามปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
4. ประสานงานในการหาแหล่งประโยชน์ที่จะช่วยจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่ยากให้กับ กลุ่มเป้าหมายและครอบครัว
5. ประสานความร่วมมือ ในการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลภายในหน่วยงาน

■ ด้านการบริการ

1. สอน ให้คำปรึกษา เพิ่มพูนความรู้ นิเทศ ฝึกอบรม ถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี ทางการพยาบาลแก่ผู้ได้บังคับบัญชาหรือผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า
2. จัดทำข้อมูล เอกสาร คู่มือ สื่อเอกสารเผยแพร่ พัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์ วิธีการ หรือ ประยุกต์เทคโนโลยีเข้ามา ใช้ในการปฏิบัติงาน
3. ร่วมจัดทำคู่มือหรือแนวทางการปฏิบัติงานของการพยาบาลชุมชนในหน่วยงาน
4. เข้าร่วมโครงการงานวิจัย หรือโครงการพัฒนาต่างๆ ของหน่วยงาน
5. จัดทำคู่มือหรือแนวทางการดูแลสุขภาพของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้สามารถดูแลตนเอง ได้อย่างเหมาะสม
6. ให้บริการข้อมูลข่าวสารทางวิชาการและจัดเก็บข้อมูล เกี่ยวกับการพยาบาลในชุมชน

■ ประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ

■ หน้าที่ความรับผิดชอบโดยสรุป (Job Summary)

ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้างาน หัวหน้าทีมซึ่งต้องกำกับ แนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของ ผู้ร่วมปฏิบัติงานโดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญงานสูงมากทางศาสตร์ ศิลปะการพยาบาลชุมชน การพยาบาลครอบครัว และหลักวิทยาศาสตร์ ตามมาตรฐานการพยาบาล และแนวปฏิบัติที่กำหนดครอบคลุม 4 มิติ คือ การรักษาพยาบาล ป้องกันภาวะแทรกซ้อนระหว่าง การรักษา การฟื้นฟูสภาพและการส่งเสริมสุขภาพ ที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยากมาก รวมทั้ง บูรณาการความรู้ศาสตร์สาขาที่เกี่ยวข้อง เช่น สาธารณสุขศาสตร์ พฤติกรรมและสังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์สาธารณสุข ฯลฯ มาประยุกต์ใช้ร่วมกับกระบวนการพยาบาล ในการปฏิบัติการ พยาบาล วางแผนการดูแลให้มีความต่อเนื่องทั้งระยะสั้นและระยะยาว รวมถึงการบริหารจัดการ ให้เกิดการดูแลที่มีคุณภาพ และแก้ไขปัญหาอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพในกลุ่มผู้ป่วยที่ซับซ้อน เช่น ผู้ป่วยที่มีภาวะแทรกซ้อน ควบคุมอาการไม่ได้ ผู้ป่วยระยะสุดท้าย ฯลฯ ทั้งรายบุคคลหรือรายกลุ่ม สามารถคาดการณ์ ความเสี่ยง ปัญหา ที่อาจเกิดขึ้นต่อผู้ป่วยแต่ละราย ในเชิงคลินิกและเชิงสังคม โดยใช้กระบวนการบริหารจัดการบริการพยาบาล และบริหารคุณภาพการพยาบาลในชุมชน รวมถึง เป็นผู้จัดการในการดูแลสุขภาพและความเจ็บป่วยที่ยากซับซ้อนแก่ประชาชนกลุ่มผู้ป่วย กลุ่มที่ ต้องการการดูแลเป็นพิเศษจากบริการเฉพาะทุกระยะของการเจ็บป่วย เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ ทั้งด้าน การพยาบาลและด้านสุขภาพให้เป็นไปตามเป้าหมาย รวมถึงพัฒนาและปรับปรุงบริการการพยาบาล ชุมชนโดยสร้าง พัฒนาโปรแกรม แนวทางการดูแล แนวปฏิบัติการดูแล โดยใช้หลักฐานทางวิชาการ การวิจัย หลักฐานเชิงประจักษ์ รวมถึงให้คำปรึกษา ถ่ายทอดความรู้ให้กับทีมการพยาบาล และ ประสานความร่วมมือแลกเปลี่ยนความรู้ ตลอดจนสนับสนุนความรู้ด้านสุขภาพกับทีมสหสาขาวิชาชีพ และภาคีเครือข่ายในชุมชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อสุขภาพอนามัย ที่ดีของประชาชน ทั้งในสถานบริการสุขภาพและชุมชน

■ ด้านการปฏิบัติการ

1. บริหารจัดการให้เกิดการปฏิบัติการพยาบาลชุมชนตามมาตรฐานหรือแนวทางที่กำหนด ภายใต้จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ แก่ประชาชนทุกกลุ่มวัยโดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงกลุ่มผู้ป่วย ซึ่งมีปัญหาสุขภาพยุ่งยากซับซ้อน ตลอดจนติดตามประเมินผลลัพธ์ การปฏิบัติการพยาบาล เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาและพัฒนากระบวนการบริการพยาบาลในชุมชน เช่น ผู้ป่วยเด็กที่มีภาวะเปราะบาง ผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง ผู้ป่วยที่ต้องใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์พิเศษที่บ้าน
2. ประเมิน วินิจฉัย ปัญหาภาวะเสี่ยง คาดการณ์และวางแผนการพยาบาลเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการดูแลสุขภาพของประชาชนทุกกลุ่มวัย ทั้งกลุ่มเสี่ยงกลุ่มที่มีปัญหาสุขภาพกาย และจิต ภาวะเจ็บป่วยเรื้อรัง ผู้ป่วยระยะสุดท้าย คนพิการและผู้ด้อยโอกาสที่มีปัญหาสุขภาพซับซ้อน

ที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ ในชุมชนที่รับผิดชอบ

3. จัดการดูแลสุขภาพ และความเจ็บป่วยแก่ผู้ป่วยหรือผู้ใช้บริการเฉพาะกลุ่มเฉพาะโรคที่บ้านและในชุมชน ที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ เพื่อส่งเสริมสุขภาพดูแลต่อเนื่อง ป้องกันความเสี่ยงและภาวะแทรกซ้อนที่จะเกิดขึ้น ฟันฟูสภาพร่างกาย จิตสังคม จิตวิญญาณ ทั้งในภาวะปกติและภาวะฉุกเฉินอย่างมีประสิทธิภาพ

4. กำหนดแนวทางการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อในชุมชน โดยนิเทศ ติดตาม ให้คำปรึกษาแก่บุคลากรทางการแพทย์และทีมสุขภาพที่เกี่ยวข้อง

5. กำหนดแนวทางพัฒนาคุณภาพการพยาบาลผู้ป่วยที่บ้านและในชุมชน ปฏิบัติการพยาบาลและช่วยเหลือดูแลเฝ้าระวังผู้ป่วยกลุ่มที่ต้องการดูแลเป็นพิเศษ ที่ต้องใช้เทคโนโลยีการบำบัดทางการแพทย์ที่เป็นอันตรายต่อชีวิต และแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม โดยการมีส่วนร่วมของทีมสหสาขาวิชาชีพ และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

6. บริหารจัดการให้เกิดรูปแบบการบริการพยาบาลเชื่อมโยงเครือข่ายบริการพยาบาลทุกระดับทั้งปฐมภูมิ ทติยภูมิ และตติยภูมิ

7. จัดการสิ่งแวดล้อม ทั้งในสังคม และชุมชนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การสร้างเสริมการดูแลตนเองแก่กลุ่มที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ โดยบริหารการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

8. บันทึกข้อมูลการประเมิน คาดการณ์ ปัญหาและความต้องการวินิจฉัยกำหนดเป้าหมายวางแผนและประเมินผลการพยาบาลผู้ป่วยในระยะยาว ผู้ป่วยที่มีความยุ่งยากซับซ้อน สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงภาวะสุขภาพ และเชื่อมโยงสู่การดูแลต่อเนื่องพร้อมทั้งตรวจสอบแก้ไข ให้คำแนะนำการบันทึกทางการแพทย์แก่ทีมสุขภาพ วิเคราะห์ข้อมูลด้านการพยาบาล ทบทวนการบันทึกข้อมูลทางการแพทย์

9. ประเมินผลระบบการดูแลกลุ่มเป้าหมายและนำมาพัฒนาสมรรถนะของทีมการพยาบาลในชุมชนให้สามารถดูแลกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10. ศึกษา วิจัย พัฒนา ระบบหรือรูปแบบการพยาบาลในชุมชน ในผู้ป่วยที่มีปัญหาสุขภาพยุ่งยากซับซ้อน

■ ด้านการวางแผน

1. วางแผนการดูแลกลุ่มเสี่ยง กลุ่มผู้ป่วยที่มีปัญหาสุขภาพที่ซับซ้อนร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพ ในการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชน

2. วางแผนบริหารอัตรากำลังและพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์และทีมสุขภาพให้เหมาะสมกับบริบทและภาระงาน

3. วางแผนพัฒนาคุณภาพการพยาบาลในชุมชนที่มีปัญหาอย่างมากแก่บุคลากรพยาบาลและบุคลากรสาธารณสุขอื่นๆ ทั้งในและนอกหน่วยงาน

4. วางแผนนิเทศและพัฒนางานการพยาบาลชุมชนแก่บุคลากรพยาบาลและบุคลากรสาธารณสุขอื่นๆ ทั้งในและนอกหน่วยงาน

5. วางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรในการดูแลผู้ป่วย ตั้งแต่ การบำรุงรักษา จัดหา อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้และเวชภัณฑ์ที่จำเป็นต้องใช้ในชุมชนหรือที่บ้าน

■ ด้านการประสานงาน

1. ประสานให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะกับสมาชิกในทีมงาน โดยมีบทบาทในการชี้แนะ เป็นที่ปรึกษา จูงใจ ทีมงานหรือภาคีเครือข่าย
2. ประสานทีมสหสาขาวิชาชีพ คณะกรรมการ หรือคณะทำงานภาคีเครือข่ายต่างๆ ในฐานะผู้จัดการพยาบาลในชุมชน
3. ประสานสัมพันธ์ ความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายสุขภาพในระดับอำเภอ จัดระบบการส่งต่อ และการดูแลต่อเนื่อง เชื่อมโยงข้อมูลด้านสุขภาพระหว่างบุคลากร สหสาขาวิชาชีพ และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน
4. ประสานแหล่งประโยชน์ให้กับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในระดับอำเภอเพื่อแก้ปัญหาที่ยากมาก

■ ด้านการบริการ

1. เป็นที่ปรึกษา อำนาจการ ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ได้บังคับบัญชา ผู้ใช้บริการทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน
2. จัดการความรู้ (knowledge management) ด้านการพยาบาลชุมชนในระดับหน่วยงาน ชุมชน หรือ ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
3. เป็นที่ปรึกษาและแนะนำในการแก้ปัญหา และพัฒนางานด้านการพยาบาลในชุมชนที่มีความยุ่งยากซับซ้อน รวมทั้งแสดงบทบาทของพี่เลี้ยง และผู้ประสานแก่บุคลากรสาธารณสุขหน่วยงาน และเครือข่ายภาคประชาชน
4. กำหนดแนวทางวิธีการเผยแพร่ และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีระดับสากล
5. จัดทำฐานข้อมูล ระบบสารสนเทศเกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบ
6. ให้ความรู้และเป็นวิทยากรด้านการพยาบาลชุมชน ในการฝึกอบรมแก่บุคลากร หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

■ ประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญ

■ หน้าทีความรับผิดชอบโดยสรุป (Job Summary)

ปฏิบัติงานในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลในชุมชน หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลชุมชน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญในศาสตร์ ศิลปะการพยาบาลชุมชน และ วิชาการด้านการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยต่อเนื่องที่บ้านแบบองค์รวม ผสมผสานครอบคลุม 4 มิติ คือ การรักษาพยาบาล ป้องกันภาวะแทรกซ้อนระหว่างการรักษา การฟื้นฟูสภาพและการส่งเสริมสุขภาพ ทั้งในผู้ป่วย ครอบครัว และชุมชน รวมทั้งปฏิบัติงาน บริหารจัดการระบบการดูแลสุขภาพ ในชุมชน นิเทศ กำกับแนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานทุกระดับที่ต้องตัดสินใจ หรือแก้ปัญหาทางวิชาการที่ยากและซับซ้อนมาก และมีผลกระทบในวงกว้าง สามารถประเมินและ คาดการณ์การเปลี่ยนแปลงอาการ อาการแสดงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น เชื่อมโยงผลกระทบของ พยาธิสภาพ และพฤติกรรมที่ซับซ้อนของผู้ป่วย ครอบครัว ผู้ดูแล ชุมชน สื่อสาร ประสานงาน ทีมสหสาขาวิชาชีพ รวมทั้งภาคีเครือข่าย ภาคประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และวิเคราะห์ข้อมูล สถานการณ์ ศักยภาพ เพื่อพัฒนาและออกแบบระบบบริการพยาบาลในชุมชน ประสานแหล่งประโยชน์ แหล่งทรัพยากรในชุมชนในการช่วยเหลือดูแลสุขภาพประชาชน บริหารจัดการคุณภาพการพยาบาล ในชุมชน ในฐานะผู้เชี่ยวชาญต้องให้คำปรึกษาแก่ส่วนราชการระดับกระทรวง กรม เครือข่ายบริการ สุขภาพ ระดับเขต จังหวัด โรงพยาบาล รวมถึงการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน ฝึกอบรม ด้านการพยาบาลชุมชน และอบรมภาคีเครือข่ายภาคประชาชน และนิเทศ เผยแพร่ถ่ายทอดความรู้ เป็นที่ปรึกษา ให้ข้อมูล รวมทั้งให้บริการเชิงกลุ่ลสังคม กับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ การดำเนินงานประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เพื่อยกระดับคุณภาพ ระบบบริการพยาบาลในชุมชน เพื่อสุขภาพอนามัยที่ดีของประชาชนทั้งในสถานบริการและในชุมชน รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

■ หน้าทีความรับผิดชอบ

■ ด้านการปฏิบัติการ

1. ประเมิน วินิจฉัยชุมชน เพื่อค้นหาปัญหาภาวะเสี่ยง คาดการณ์และวางแผนการพยาบาล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลสุขภาพของประชาชนทุกกลุ่มวัย ทั้งกลุ่มเสี่ยง กลุ่มที่มีปัญหาสุขภาพ ภายและจิต ภาวะเจ็บป่วยเรื้อรัง ผู้ป่วยระยะสุดท้าย คนพิการและผู้ด้อยโอกาสที่มีปัญหาสุขภาพ ที่ยุ่งยากและซับซ้อนมาก มีผลกระทบในวงกว้าง ซึ่งต้องใช้ความเชี่ยวชาญสูง เพื่อให้ประชาชน มีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี เชื่อมโยงระบบ รับ-ส่งต่อผู้ป่วย

2. ปฏิบัติการพยาบาลชุมชนในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลชุมชน พัฒนาและประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิชาการ เทคโนโลยีสารสนเทศ เครื่องมือในการประเมินวินิจฉัยชุมชน เพื่อการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาผู้ป่วยที่ยุ่งยากซับซ้อนมาก คาดการณ์ความเสี่ยง ทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤตฉุกเฉินในชุมชน

3. บริหารจัดการระบบบริการพยาบาล ควบคุม กำกับ ตรวจสอบ นิเทศ ประเมินผลและวิเคราะห์สถานการณ์สภาวะสุขภาพ รวมทั้งแก้ปัญหาเชิงระบบวิชาชีพพยาบาล เพื่อคิดค้นรูปแบบนวัตกรรมบริการพยาบาลที่บ้าน และชุมชน รวมทั้งการส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรคและฟื้นฟูสภาพที่มีประสิทธิภาพ และคุณภาพตามมาตรฐานแก่ประชาชนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มป่วย ทุกกลุ่มวัยที่สอดคล้องกับภาวะสุขภาพ

4. ประเมิน และวิเคราะห์สถานการณ์สภาวะสุขภาพ แก้ปัญหาเชิงระบบวิชาชีพพยาบาล และคิดค้นการให้บริการพยาบาลที่บ้าน และส่งเสริมการป้องกันโรคและฟื้นฟูสุขภาพแบบผสมผสาน เบ็ดเสร็จ เป็นองค์รวมและต่อเนื่อง ที่มีประสิทธิภาพได้คุณภาพตามมาตรฐานแก่ประชาชนที่เจ็บป่วย ทุกกลุ่มวัยที่สอดคล้องกับภาวะสุขภาพ

5. จัดระบบบริการพยาบาลผู้จัดการสุขภาพรายโรคในชุมชน การพยาบาลคลินิกพิเศษ กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เพื่อการบริการพยาบาลที่บ้านมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน ผู้ป่วยได้เข้าถึงระบบบริการสุขภาพอย่างเสมอภาค เท่าเทียมและทันเวลา ปลอดภัยจากภาวะคุกคาม ได้รับการดูแลที่ถูกต้องเหมาะสมและปลอดภัย

6. ออกแบบและพัฒนาระบบบริการพยาบาลการดูแลผู้ป่วยต่อเนื่อง จากสถานบริการทุกระดับแบบไร้รอยต่อ โดยการบูรณาการแนวคิดทฤษฎีทางการพยาบาล ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งประโยชน์ในชุมชน รวมทั้งการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิจัย การบริหารจัดการบริการพยาบาล

7. วิเคราะห์ปัญหาสถานการณ์สุขภาพในชุมชน ออกแบบระบบการสร้างเสริมสุขภาพและสนับสนุนการสร้างนวัตกรรม งานวิจัย เพื่อขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะด้านสุขภาพ

8. ใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ (evidence base) จัดบริการพยาบาลในชุมชน โดยการสำรวจ กำหนดฐานข้อมูลภาวะสุขภาพ วิเคราะห์และคืนข้อมูลสุขภาพสู่ชุมชน เพื่อการพัฒนาระบบการสร้างสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพและสังคมต่อการสร้างเสริมสุขภาพ ทำให้เกิดนโยบายสาธารณะและความร่วมมือ ของภาคีเครือข่าย

9. สังเคราะห์และพัฒนาระบบการบันทึกการพยาบาลให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับสภาพปัญหา มาตรฐานการพยาบาลและระบบการพยาบาล อย่างมีประสิทธิภาพ

10. ออกแบบระบบการประเมินผลการดูแลสุขภาพกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของทีมนพยาบาลในชุมชน ให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการ ความคาดหวังของประชาชนและภาคีเครือข่าย

11. ใช้หลักฐานเชิงประจักษ์หรือกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติการพยาบาล สำหรับดูแลกลุ่มเป้าหมายในชุมชนที่มีประสิทธิภาพ

12. นิเทศ กำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบระบบบริการพยาบาลในชุมชนให้เป็นไปตามมาตรฐาน และกำหนดรูปแบบการบริการพยาบาลในชุมชนเชิงรุกหรือการบริการสุขภาพอื่นๆ ครอบคลุมการดำเนินงานการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค ดูแลรักษา พื้นฟูสุขภาพประชาชน เพื่อให้ประชาชนดูแลสุขภาพตนเองได้

13. กำหนดทิศทางการศึกษาวิจัยการพยาบาลในชุมชนให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข

■ ด้านการวางแผน

1. วางแผนหรือร่วมดำเนินการวางระบบการจัดบริการพยาบาลในชุมชน โดยเชื่อมโยงหรือบูรณาการแผนงาน โครงการ ในระดับกลยุทธ์จังหวัดและส่วนราชการระดับกรม

2. วางแผนพัฒนาคุณภาพระบบการจัดบริการพยาบาลชุมชน ทั้งในสถานบริการและในชุมชน ทั้งเชิงรุกและเชิงรับ ที่เอื้อต่อการดูแลสุขภาพ โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์หรือจากงานวิจัย

3. วางแผนร่วมกับสหสาขาวิชาชีพในฐานะผู้เชี่ยวชาญในการกำหนดแนวทางและวิธีการดูแล ผู้ป่วย ครอบครัว และชุมชน เชื่อมโยงและต่อเนื่องจากโรงพยาบาลทุกระดับสู่ชุมชน

4. จัดทำแผนยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ด้านการพยาบาลและด้านบุคลากรทางการพยาบาล และการถ่ายทอดยุทธศาสตร์ผ่านแผนปฏิบัติการ

5. วางแผนนิเทศบุคลากรพยาบาลและทีมสุขภาพครอบคลุมในพื้นที่รับผิดชอบ โดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญด้านการพยาบาลในชุมชน เพื่อให้บริการพยาบาลมีคุณภาพ

6. วางแผนการติดตาม ประเมินผล และทบทวนผลการดำเนินงานขององค์กร

■ ด้านการประสานงาน

1. ประสานการทำงานโครงการต่างๆ กับบุคคล หน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ นอกหน่วยงาน โดยมีบทบาทในการชี้แนะ จูงใจ โน้มน้าวให้ข้อคิดเห็นแก่ทีมงาน คณะกรรมการต่างๆ หรือหน่วยงานอื่นในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด

2. ประสานความร่วมมือ ให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำแก่หน่วยงานระดับอำเภอ จังหวัด เขต หรือกรมต่างๆ ในที่ประชุมคณะกรรมการ หรือคณะทำงานต่างๆ

3. ประสานการวางระบบการส่งต่อและการดูแลต่อเนื่อง

4. ประสานแหล่งประโยชน์กับภาคีเครือข่ายในระดับจังหวัด เขต ทั้งในและนอกหน่วยงาน

■ ด้านการบริการ

1. เป็นที่ปรึกษาของส่วนราชการในการถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคลากร ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน

2. ให้คำปรึกษาแนะนำพร้อมทั้งให้ข้อมูลที่สำคัญแนะนำแก่ผู้บริหารทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน

3. ให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แจง และตอบปัญหาที่สำคัญหรืออำนาจการถ่ายทอดฝึกอบรมหรือถ่ายทอดความรู้แก่หน่วยราชการ เอกชนหรือประชาชนทั่วไป
4. เผยแพร่ แนวทางและรูปแบบที่ได้จากการออกแบบ จากการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาล
5. พัฒนาระบบจัดทำฐานข้อมูล คลังความรู้ระบบสารสนเทศที่เกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบ
6. เผยแพร่ แนวคิด ระบบการให้คำปรึกษาด้านสุขภาพกับผู้ป่วยและครอบครัวที่ได้กำหนดหรือพัฒนา และผลักดันให้เป็นนโยบายสู่การปฏิบัติในวงกว้าง
7. สนับสนุนด้านวิชาการ แสดงบทบาทพี่เลี้ยง (coach) และผู้ประสานงาน (facilitator) แก่บุคลากรทางการพยาบาล ผู้ร่วมงานของหน่วยงานและเครือข่ายบริการสุขภาพ สถาบันการศึกษาต่างๆ
8. ให้คำปรึกษา แนะนำด้านการนิเทศ ประเมินผล วัด วิเคราะห์ พัฒนาระบบงาน การพยาบาลในชุมชนและการพยาบาลที่บ้าน การพยาบาลเฉพาะทาง แก่บุคลากรทางการพยาบาล และบุคลากรสาธารณสุขอื่นๆ ทั้งในและนอกหน่วยงาน
9. ให้คำปรึกษาจัดทำหลักสูตร โปรแกรมการเรียนการสอนด้านการพยาบาลชุมชน การจัดการความรู้ การศึกษาดูงาน การฝึกปฏิบัติงาน สำหรับบุคลากรสาธารณสุขอื่นๆ รวมทั้งภาคีเครือข่ายภาคประชาชนในการดูแลสุขภาพของบุคคล ครอบครัว
10. เป็นผู้นำในการสนับสนุนชุมชนในด้านการดูแลสุขภาพ

บทที่ 4

บทบาทหน้าที่ของ
พยาบาลวิชาชีพ
ตามการปฏิบัติงาน

บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพตามการปฏิบัติงาน เป็นบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายให้ทำตามตำแหน่งบริหารภายในหน่วยงานหรือองค์กร เพื่อให้การบริหารงานทั่วไป การบริหารการพยาบาล รวมทั้งการบริหารจัดการการปฏิบัติการพยาบาลตอบสนองของผู้ใช้บริการ เป็นไปตามเป้าหมายและนโยบายของโรงพยาบาล รวมทั้งเอื้อให้บุคลากรทางการพยาบาลทุกระดับสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแบ่งบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพตามการปฏิบัติงานออกเป็น หัวหน้าพยาบาล ผู้ช่วยหัวหน้าพยาบาล หัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้างาน หัวหน้าหอผู้ป่วย ผู้ปฏิบัติการพยาบาลชั้นสูง พยาบาลผู้จัดการรายกรณี มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หัวหน้าพยาบาล

■ หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก

ปฏิบัติงานในฐานะผู้บริหารสูงสุดทางการพยาบาล เป็นผู้นำองค์กรพยาบาล มีสายบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการโรงพยาบาล มีความรับผิดชอบในการบริหารการพยาบาลทั้งบริหารจัดการบริการ และวิชาการทางการพยาบาล เป็นผู้กำหนดนโยบาย ทิศทาง เป้าหมาย และแนวทางการจัดระบบบริการพยาบาลของโรงพยาบาล ที่ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของผู้ป่วย ผู้ใช้บริการ และนโยบายของโรงพยาบาล บริหารระบบบริการพยาบาลและอำนาจการให้ระบบบริการพยาบาลมีคุณภาพ บริหารจัดการการเข้าถึงทางการพยาบาลและทรัพยากรต่างๆ เพื่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ควบคุม กำกับคุณภาพการพยาบาล รวมทั้งวางแผน ติดตามและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการพยาบาล และศักยภาพบุคลากรทางการพยาบาลอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งร่วมวางแผนและจัดระบบการเรียนการสอนนักศึกษาพยาบาลและนักศึกษาที่มีสุขภาพ

■ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

■ ด้านการปฏิบัติการ

1. กำหนดทิศทางการจัดระบบบริการพยาบาล ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและยุทธศาสตร์การบริการพยาบาล รวมทั้งแนวทางการพัฒนาบริการพยาบาล
2. กำหนดมาตรฐานการบริการพยาบาลในภาพรวมสอดคล้องกับมาตรฐานกลาง มาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งกลวิธีการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติจริง

3. ศึกษาปริมาณความต้องการกำลังคนทางการพยาบาล และจัดสรรบุคลากรให้เหมาะสม และตรงกับคุณสมบัติ เพื่อการปฏิบัติการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ
4. กำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์ในการสรรหา คัดเลือกบุคลากรทางการพยาบาล รวมถึง การขึ้นตำแหน่งที่สูงขึ้น และการเลื่อนตำแหน่ง
5. กำหนดขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรทุกระดับ ให้เหมาะสมและสอดคล้อง กับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละระดับ
6. ควบคุม ติดตาม และกำกับระบบบริการพยาบาลทุกหน่วยงานให้ดำเนินงานตามทิศทาง เป้าหมายและแนวทางที่กำหนด
7. ติดตามประเมินผลการจัดบริการพยาบาล พร้อมทั้งสนับสนุนช่วยเหลือและเป็นพี่เลี้ยง เพื่อให้เกิดคุณภาพบริการพยาบาล
8. จัดหา ควบคุมพัสดุ ครุภัณฑ์ เครื่องมือทางการแพทย์และการพยาบาลให้เพียงพอกับการใช้งานอย่างทั่วถึง
9. ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารบุคคล สวัสดิการ รวมทั้งพิจารณาเสนอขอบำเหน็จ ความดีความชอบ และการพิจารณาโทษทางวินัยเสนอต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับ
10. บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ
11. ดำเนินการและส่งเสริมให้มีการจัดทำวิจัยทางการพยาบาลทั้งในด้านการบริหาร การบริการ การนิเทศ ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนางาน
12. เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลงานบริการพยาบาลอย่างต่อเนื่อง

■ ด้านการวางแผน

1. วางแผนการดำเนินนโยบายกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการพยาบาล โดยบูรณาการกับ ยุทธศาสตร์ของโรงพยาบาล
2. วางแผนการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลทั้งแผนระยะยาว ระยะสั้น โดย บูรณาการแผนงานโครงการเข้ากับยุทธศาสตร์ของโรงพยาบาลและยุทธศาสตร์บริการพยาบาล
3. วางแผนอัตรากำลังทางการพยาบาลให้เพียงพอและสอดคล้องกับการจัดบริการพยาบาล ทั้งในปัจจุบันและอนาคต และวางแผนการพัฒนากุศลกรโดยบูรณาการให้สอดคล้องกับแผนพัฒนา ระบบบริการสุขภาพระดับกระทรวงสาธารณสุข
4. วางแผนด้านโครงสร้างการจัดบริการพยาบาลเพื่อให้เหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลง
5. วางแผนร่วมกับสถาบันการศึกษา ในการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติของนักศึกษา

■ ด้านการประสานงาน

1. ประสานงานกับทุกหน่วยงานและ หรือส่วนราชการต่างๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือ โดยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลต่างๆ ด้านวิชาการ ด้านบริหารจัดการและด้านบริการพยาบาลเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการรักษาพยาบาล
2. เป็นผู้ประสานการดำเนินงานบริการพยาบาลทุกรูปแบบ ทั้งในเขตรับผิดชอบและนอกเขตรับผิดชอบรวมทั้งเครือข่ายบริการพยาบาลที่เกี่ยวข้อง
3. ให้ข้อคิดเห็นและเป็นที่ปรึกษาหรือให้คำแนะนำแก่หน่วยงานหรือสำนักงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความร่วมมือและบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

■ ด้านการบริการ

1. เป็นที่ปรึกษา ทางการพยาบาล ให้คำแนะนำ วินิจฉัยและแก้ปัญหาที่สำคัญทางการพยาบาลให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่กำหนดไว้ และเสนอแนะข้อควรปรับปรุงแนวทางการแก้ปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการพยาบาล
2. ให้คำปรึกษา แนะนำและให้ข้อมูลแก่ผู้บริหารทั้งภายในและภายนอก เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจดำเนินงานให้สำเร็จตามภารกิจ
3. ให้คำปรึกษาแนะนำและถ่ายทอดองค์ความรู้ทางการพยาบาลและการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลแก่บุคลากร เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถดำเนินได้ตามเป้าหมาย
4. ร่วมกิจกรรมเยี่ยมตรวจโรงพยาบาล (hospital round) กับผู้บริหารระดับสูง และคณะกรรมการบริหารโรงพยาบาล
5. ส่งเสริมการจัดหน่วยบริการสาธารณสุขเคลื่อนที่ตามแผนของโรงพยาบาล และร่วมในการจัดหน่วยบริการสาธารณสุขเคลื่อนที่ตามแผนงานจังหวัด และจัดหน่วยบริการเฉพาะกิจอื่นๆ

ผู้ช่วยหัวหน้าพยาบาล

■ หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก

ปฏิบัติงานในฐานะผู้บริหารทางการแพทย์ที่ได้รับมอบหมายอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ จากหัวหน้าพยาบาลตามประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในด้านการพยาบาล ติดตาม ควบคุม กำกับ ให้คำปรึกษาและตัดสินใจแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานของหัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้าหอผู้ป่วย และบุคลากรทางการแพทย์ทุกระดับที่อยู่ในความรับผิดชอบ เพื่อให้การบริการพยาบาลที่เกิดขึ้น บรรลุเป้าหมายตามนโยบายขององค์กร รวมทั้งจัดการเรียนการสอนนักศึกษาพยาบาลและนักศึกษา ในที่มรสุมภาพ พร้อมกับสรุปและรายงานผลโดยตรงแก่หัวหน้าพยาบาล

■ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

■ ด้านการปฏิบัติการ

1. ปฏิบัติงานในฐานะผู้บริหารที่ได้รับมอบอำนาจหน้าที่โดยตรงจากหัวหน้าพยาบาล ในการกำหนดทิศทางการบริการพยาบาล ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายการบริการพยาบาล รวมทั้งแนวทางการพัฒนาบริการพยาบาลในหน่วยงานที่รับผิดชอบให้สอดคล้องกับขององค์กร พยาบาล
2. กำหนดมาตรฐานการบริการพยาบาลในหน่วยงานที่รับผิดชอบสอดคล้องกับภาพรวม มาตรฐานกลาง มาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งกลวิธีการนำมาตรฐานไปใช้
3. สำรวจ วิเคราะห์หาปริมาณความต้องการกำลังคนทางการแพทย์ และจัดสรรบุคลากร ในหน่วยงานที่รับผิดชอบให้เหมาะสมและตรงกับคุณสมบัติ เพื่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ
4. กำหนดขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรทุกระดับให้เหมาะสมและสอดคล้อง กับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละระดับในหน่วยงานที่รับผิดชอบ
5. ควบคุม ติดตาม และกำกับระบบบริการพยาบาลในหน่วยงานที่รับผิดชอบให้ดำเนินงาน ตามทิศทาง เป้าหมายและแนวทางที่กำหนด
6. ติดตาม ประเมินผลการจัดบริการพยาบาล พร้อมทั้งสนับสนุนช่วยเหลือและเป็นที่ปรึกษา เพื่อให้เกิดคุณภาพบริการพยาบาลที่ดี
7. จัดหา ควบคุมพัสดุ ครุภัณฑ์ เครื่องมือทางการแพทย์และการพยาบาลให้เพียงพอกับ การใช้งานอย่างทั่วถึง

8. ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารบุคคล สวัสดิการ รวมทั้งพิจารณาเสนอขอบำเหน็จความดีความชอบ และการพิจารณาโทษทางวินัยในหน่วยงานที่รับผิดชอบเสนอต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับ

9. บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้บุคลากรในหน่วยงานที่รับผิดชอบ ปฏิบัติงานอย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ

10. ดำเนินการและส่งเสริมให้มีการจัดทำวิจัยทางการแพทย์ทั้งในด้านการบริหาร การบริการ การนิเทศ ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนางาน

11. รวบรวมและวิเคราะห์ผลการจัดบริการพยาบาลในหน่วยงานที่รับผิดชอบเสนอโดยตรงแก่หัวหน้าพยาบาล

■ ด้านการวางแผน

1. วางแผนปฏิบัติการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลในหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยบูรณาการแผนงานโครงการเข้ากับแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรพยาบาล

2. วางแผนอัตรากำลังทางการแพทย์ให้เพียงพอและสอดคล้องกับการจัดบริการพยาบาล และวางแผนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรโดยบูรณาการให้สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรพยาบาล

3. วางแผนการนิเทศงานการพยาบาลทุกระดับในหน่วยงานที่รับผิดชอบ

4. วางแผนร่วมกับสถาบันการศึกษา ในการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติของนักศึกษา ภาควิชาการปฏิบัติในหน่วยงานที่รับผิดชอบ

■ ด้านการประสานงาน

1. ประสานงานภายในหน่วยงานที่รับผิดชอบและ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการรักษาพยาบาล

2. ให้ข้อคิดเห็นและเป็นที่ปรึกษา หรือให้คำแนะนำแก่หน่วยงานหรือสำนักงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความร่วมมือและบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

■ ด้านการบริการ

1. เป็นที่ปรึกษาทางการแพทย์ ให้คำแนะนำ วินิจฉัยและแก้ปัญหาที่สำคัญทางการแพทย์ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่กำหนดไว้ และเสนอแนะข้อควรปรับปรุงแนวทางการแก้ปัญหาต่างๆเกี่ยวกับการพยาบาล

2. ให้คำปรึกษาและถ่ายทอดองค์ความรู้ทางการแพทย์และการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลแก่บุคลากรในหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย

3. นิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือ และประเมินผลการพยาบาลในหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อให้บริการตามมาตรฐานที่กำหนดและมีคุณภาพ

4. ร่วมในการเยี่ยมชมตรวจงานทางการแพทย์พยาบาลกับหัวหน้าพยาบาล (grand round) กรณีเยี่ยมชมตรวจในหน่วยงานที่รับผิดชอบ
5. ร่วมกิจกรรมเยี่ยมชมตรวจโรงพยาบาล (hospital round) กับผู้บริหารระดับสูง และคณะกรรมการบริหารโรงพยาบาล กรณีมาเยี่ยมชมตรวจหน่วยงานในความรับผิดชอบ
6. ส่งเสริมให้หน่วยงานที่รับผิดชอบร่วมดำเนินการจัดหน่วยบริการสาธารณสุขเคลื่อนที่ตามแผนของโรงพยาบาลและร่วมในการจัดหน่วยบริการสาธารณสุขเคลื่อนที่ตามแผนงานจังหวัด และจัดหน่วยบริการเฉพาะกิจอื่นๆ

หัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้างาน

■ หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก

ปฏิบัติงานในฐานะผู้บริหารทางการแพทย์ระดับกลางที่ได้รับมอบหมายอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบจากหัวหน้าพยาบาล ตามความชำนาญในสาขาการพยาบาลเฉพาะทาง เช่น ศัลยกรรม อายุรกรรม เป็นต้น โดยการติดตาม ควบคุมกำกับ มาตรฐานการปฏิบัติงาน บริหาร อัตรากำลัง สิ่งแวดล้อม เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ นิเทศ ควบคุม กำกับ แนะนำ ให้คำปรึกษาและ ตัดสินใจแก้ไขปัญหาาระบบบริการพยาบาลและการปฏิบัติงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยและบุคลากรทางการแพทย์ทุกระดับที่อยู่ในความรับผิดชอบ เพื่อให้การบริการพยาบาลที่เกิดขึ้นบรรลุเป้าหมาย ตามนโยบายขององค์กร รวมทั้งจัดการเรียนการสอนนักศึกษาพยาบาลและนักศึกษาในทีมสุขภาพ พร้อมกับสรุปและรายงานผลโดยตรงแก่หัวหน้าพยาบาล

■ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

■ ด้านการปฏิบัติการ

1. กำหนดทิศทางการบริการพยาบาล ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายการบริการพยาบาล รวมทั้งแนวทางการพัฒนาบริการพยาบาลในสาขาการพยาบาลที่รับผิดชอบให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายขององค์กรพยาบาล
2. กำหนดมาตรฐานการบริการพยาบาลในสาขาที่รับผิดชอบสอดคล้องกับภาพรวมมาตรฐานกลาง มาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งกำหนดกลวิธีการนำมาตราฐานไปใช้
3. สำรวจ วิเคราะห์หาปริมาณความต้องการกำลังคนทางการพยาบาล และจัดสรรบุคลากรในหน่วยงานที่รับผิดชอบให้เหมาะสมและตรงกับคุณสมบัติ เพื่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ
4. กำหนดขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบ ของบุคลากรทุกระดับให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละระดับในหน่วยงานที่รับผิดชอบ
5. ควบคุม ติดตาม และกำกับระบบบริการพยาบาลในหน่วยงานที่รับผิดชอบ ให้ดำเนินงานตามทิศทาง เป้าหมายและแนวทางที่กำหนด
6. ติดตามประเมินผลการจัดบริการพยาบาล พร้อมทั้งสนับสนุนช่วยเหลือและเป็นที่ปรึกษา เพื่อให้เกิดคุณภาพบริการพยาบาล
7. จัดหา ควบคุมพัสดุ ครุภัณฑ์ เครื่องมือทางการแพทย์และการพยาบาลให้เพียงพอกับการใช้งานอย่างทั่วถึง

8. ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารบุคคล สวัสดิการ รวมทั้งพิจารณาเสนอขอบำเหน็จความดีความชอบ และการพิจารณาโทษทางวินัยในหน่วยงานที่รับผิดชอบเสนอต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับ

9. บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้บุคลากรในหน่วยงานที่รับผิดชอบ ปฏิบัติงานอย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ

10. ดำเนินการและส่งเสริมให้มีการจัดทำวิจัยทางการแพทย์ทั้งในด้านการบริหาร การบริการ การนิเทศ ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนางาน

11. รวบรวมและวิเคราะห์ผลการจัดบริการพยาบาลในหน่วยงานที่รับผิดชอบเสนอโดยตรงแก่หัวหน้าพยาบาล

■ ด้านการวางแผน

1. วางแผนปฏิบัติการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลในหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยบูรณาการแผนงานโครงการเข้ากับแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรพยาบาล

2. วางแผนอัตรากำลังทางการแพทย์ให้เพียงพอและสอดคล้องกับการจัดบริการพยาบาล และวางแผนการพัฒนาบุคลากร โดยบูรณาการให้สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรพยาบาล

3. วางแผนการนิเทศงานการพยาบาลทุกระดับในหน่วยงานที่รับผิดชอบ

4. วางแผนร่วมกับสถาบันการศึกษา ในการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติของนักศึกษา ภาควิชาการพยาบาลในหน่วยงานที่รับผิดชอบ

■ ด้านการประสานงาน

1. ประสานงานภายในหน่วยงานที่รับผิดชอบและ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการรักษาพยาบาล

2. ให้ข้อคิดเห็นและเป็นที่ปรึกษาหรือให้คำแนะนำแก่หน่วยงานหรือสำนักงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความร่วมมือและบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

■ ด้านการบริการ

1. เป็นที่ปรึกษาทางการแพทย์ ให้คำแนะนำ วินิจฉัยและแก้ปัญหาที่สำคัญทางการแพทย์ ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่กำหนดไว้ และเสนอแนะข้อควรปรับปรุงแนวทางการแก้ปัญหา ต่าง ๆ เกี่ยวกับการพยาบาล

2. ให้คำปรึกษาและถ่ายทอดองค์ความรู้ทางการแพทย์ และการพัฒนาคุณภาพแก่บุคลากรการพยาบาลในหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถดำเนิน ได้ตามเป้าหมาย

3. นิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือ และประเมินผลการพยาบาลในหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อให้บริการเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดและมีคุณภาพ

4. ร่วมในการเยี่ยมชมตรวจงานทางการแพทย์พยาบาล (grand round) กับหัวหน้าพยาบาล กรณีเยี่ยมชมตรวจในหน่วยงานที่รับผิดชอบ
5. ร่วมกิจกรรมเยี่ยมชมตรวจโรงพยาบาล (hospital round) กับผู้บริหารระดับสูง และคณะกรรมการบริหารโรงพยาบาล กรณีมาเยี่ยมชมตรวจหน่วยงานในความรับผิดชอบ
6. ส่งเสริมให้หน่วยงานที่รับผิดชอบร่วมดำเนินการจัดหน่วยบริการสาธารณสุขเคลื่อนที่ตามแผนของโรงพยาบาลและร่วมในการจัดหน่วยบริการสาธารณสุขเคลื่อนที่ตามแผนงานจังหวัด และจัดหน่วยบริการเฉพาะกิจอื่นๆ

หัวหน้าหอผู้ป่วย

■ หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก

ปฏิบัติงานในฐานะผู้บริหารทางการแพทย์ระดับกลาง มีความรับผิดชอบบริหารการพยาบาลในระดับหน่วยงาน หอผู้ป่วยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มการพยาบาลและโรงพยาบาล และบังคับบัญชา ตรวจสอบ ควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทุกระดับให้ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบตามตำแหน่งที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งเป็นผู้เชื่อมโยงนโยบายจากองค์กรพยาบาลสู่การปฏิบัติในระดับหน่วยงานหรือหอผู้ป่วย จัดระบบบริการพยาบาลและระบบพัฒนาคุณภาพการพยาบาลในหน่วยงานให้มีมาตรฐาน เกิดการให้บริการพยาบาลที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นผู้นำในการปฏิบัติการพยาบาล ให้คำปรึกษา แนะนำ และวินิจฉัยสั่งการในกรณีผู้ปฏิบัติไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ รวมทั้งวิเคราะห์ความต้องการพัฒนาความรู้แก่บุคลากร และกำหนดแนวทางการพัฒนาและฟื้นฟูความรู้บุคลากรทางการแพทย์ทุกระดับ

■ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

■ ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

1. เป็นผู้นำในการกำหนด พันธกิจ เป้าหมายการบริการพยาบาล รวมทั้งแนวทางการพัฒนาบริการพยาบาลให้มีคุณภาพในหน่วยงานสอดคล้องกับองค์กรพยาบาล
2. กำหนดมาตรฐานการบริการพยาบาลหรือแนวทางปฏิบัติการพยาบาลที่ตอบสนองต่อเป้าหมายการจัดบริการพยาบาลและความต้องการของผู้ใช้บริการให้สอดคล้องกับภาพรวม มาตรฐานกลาง มาตรฐานวิชาชีพ
3. ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติการพยาบาลที่อยู่ในความรับผิดชอบให้การพยาบาลผู้ป่วยหรือผู้ใช้บริการโดยใช้มาตรฐานการบริการพยาบาล แนวทางปฏิบัติการพยาบาลที่กำหนด
4. บริหารจัดการกำลังคนทางการแพทย์ภายใต้มาตรฐานภาระงานตามขอบเขตอัตรากำลังที่มี และจัดสรรบุคลากรในหน่วยงานให้เหมาะสมและตรงกับคุณสมบัติ เพื่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ
5. วิเคราะห์ความต้องการพัฒนาความรู้บุคลากร และกำหนดแนวทางการพัฒนาและฟื้นฟูความรู้บุคลากรทางการแพทย์ทุกระดับ รวมทั้งปฐมนิเทศเจ้าหน้าที่ที่เข้าปฏิบัติงานใหม่ทุกระดับในหน่วยงาน

6. จัดระเบียบการลาป่วย ลากิจ ลาพักผ่อน ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับระเบียบการลาขององค์กร เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการจัดอัตรากำลังในหน่วยงาน

7. นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกระดับในหน่วยงาน

8. ควบคุมกำกับ ดูแล จัดหาเสื้อผ้า วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ เครื่องมือทางการแพทย์และการพยาบาลให้เหมาะสมกับลักษณะงานและเพียงพอกับการใช้งานอย่างทั่วถึง โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

■ มีปริมาณเพียงพอและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งานได้ทันที

■ มีระบบการเก็บรักษา การทำบัญชีสำรวจและควบคุมการใช้จ่ายอย่างประหยัด

■ เมื่อมีการชำรุด เสียหายของเครื่องมือเครื่องใช้ จัดให้มีการซ่อมแซมแก้ไขให้พร้อมใช้งานหรือจำหน่ายเมื่อไม่สามารถนำมาใช้ได้และทำการเบิกทดแทน

9. ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารบุคคล สวัสดิการ รวมทั้งพิจารณาเสนอขอบำเหน็จความดีความชอบ และการพิจารณาโทษทางวินัยในหน่วยงานที่รับผิดชอบเสนอต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับ

10. บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้บุคลากรในหน่วยงาน ปฏิบัติงานอย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ

11. ติดตามประเมินและปรับปรุงคุณภาพการพยาบาลในหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง

■ ทบทวนผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ และความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงการดูแลผู้ป่วยให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

■ เฝ้าระวังและทบทวนข้อมูลร่วมกับผู้ปฏิบัติเกี่ยวกับข้อมูลที่ชี้วัดถึงคุณภาพการบริการในหน่วยงาน เพื่อหาแนวทางพัฒนากระบวนการให้บริการพยาบาล

■ สุ่มทบทวนหรือวิเคราะห์คุณภาพการพยาบาลจากเวชระเบียน หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ

■ ตรวจสอบการรักษาและการพยาบาลที่ผู้ป่วยพึงได้รับ พร้อมทั้งวิเคราะห์และประเมินผลความถูกต้องเหมาะสมการดำเนินการรักษาและแผนการพยาบาล และสิทธิที่พึงมีพึงได้ รวมทั้งความปลอดภัย และการช่วยเหลือตามควรแก่ผู้ป่วยที่มีปัญหา

12. ดำเนินการและส่งเสริมให้มีการจัดทำวิจัยทางการพยาบาล ทั้งในด้านการบริหาร การบริการ การนิเทศในหน่วยงาน ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนางาน

■ ด้านการวางแผน

1. วางแผนปฏิบัติการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลในหน่วยงาน โดยบูรณาการแผนงาน โครงการให้สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรพยาบาล

2. วางแผนจัดสรรอัตรากำลังทางการพยาบาลให้เพียงพอและสอดคล้องกับการจัดบริการพยาบาลและวางแผนการพัฒนาศักยภาพบุคลากร โดยบูรณาการให้สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรพยาบาล

3. วางแผนการนิเทศการปฏิบัติการพยาบาลตามมาตรฐานหรือแนวปฏิบัติการพยาบาลที่กำหนด

4. วางแผนสนับสนุนสถาบันการศึกษา ในการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติของนักศึกษา กรณีมาฝึกภาคปฏิบัติในหน่วยงาน

■ ด้านการประสานงาน

1. ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ปัญหาและให้เกิดความคล่องตัวในการจัดบริการพยาบาลที่มีคุณภาพ
2. ประสานงานกับอาจารย์ประจำหอผู้ป่วย ในการจัดการฝึกภาคปฏิบัติให้สอดคล้องกับทฤษฎี
3. ประสานการดูแลรักษากับทีมสหสาขาเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของการดูแลผู้ป่วย

■ ด้านการบริการ

1. จัดระบบบริการพยาบาลในหน่วยงาน ให้มีความคล่องตัวต่อการให้บริการพยาบาลที่มีคุณภาพ
  - มอบหมายงานแก่บุคลากร ทีมให้การพยาบาลในหน่วยงานให้เหมาะสมกับความต้องการการพยาบาลของผู้ป่วย ตามความสามารถและอัตรากำลังที่มีให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
  - ติดตามและดำเนินการให้มีการใช้กระบวนการพยาบาลในการให้บริการพยาบาลพร้อมกับส่งเสริมให้ผู้ป่วยและญาติมีส่วนร่วมในการวางแผน ประเมินผลและทบทวนแผนการรักษา
  - ประสานแผนการดูแลผู้ป่วยแก่ทีมสหสาขาวิชาชีพ
2. ให้คำปรึกษาและถ่ายทอดองค์ความรู้ทางการพยาบาลและการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลแก่บุคลากรในหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย
3. นิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือ และประเมินผลการปฏิบัติการพยาบาลในหน่วยงานเพื่อให้บริการพยาบาลได้ตามมาตรฐานที่กำหนดและมีคุณภาพ
4. จัดทำคู่มือ แนวปฏิบัติการพยาบาลสำหรับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน

ผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง

■ หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก

ปฏิบัติงานในฐานะผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์หรือผู้ที่มีประสบการณ์ที่เชี่ยวชาญขั้นสูง โดยประยุกต์หลักการและแนวคิดใหม่ วิธีการที่ยุ่งยากซับซ้อนให้บริการพยาบาลโดยตรงแก่ผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมายเฉพาะโรค ทั้งในโรงพยาบาลและในชุมชน ที่มีปัญหาซับซ้อน ซึ่งต้องอาศัยความชำนาญและทักษะการพยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในสาขาต่างๆ และเป็นผู้ดำเนินการจัดระบบการดูแลผู้ป่วยเฉพาะกลุ่มโรคที่มีความซับซ้อน โดยบูรณาการหลักฐานเชิงประจักษ์ การวิจัยทางการแพทย์ ความรู้ทฤษฎีการพยาบาล และทฤษฎีอื่นๆ รวมถึงพัฒนางานวิชาการสาขาที่เชี่ยวชาญและนวัตกรรมในการดูแลผู้ป่วยเฉพาะโรคอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นผลลัพธ์ทั้งระยะสั้น และระยะยาว นอกจากนี้ยังต้องติดตามสถานการณ์ทางการแพทย์ในสาขาที่เชี่ยวชาญเพื่อใช้ประกอบในการวางแผนงาน ติดตาม ควบคุมกำกับ ประเมินผลการให้บริการพยาบาลในสาขานั้นๆ และเป็น ที่ปรึกษา แนะนำ กำกับ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานในทีมกลุ่มเฉพาะโรค ในการพัฒนา ความรู้ และทักษะเชิงวิชาชีพ ตลอดจนติดตามประเมินคุณภาพ และจัดการผลลัพธ์การดูแลผู้ป่วย และเป็นผู้นำในการทำวิจัย บริหารจัดการทางการแพทย์รวมทั้งการควบคุมคุณภาพและมาตรฐาน ในสาขาที่เชี่ยวชาญ

■ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

■ ด้านการปฏิบัติการ

1. บูรณาการความรู้ขั้นสูง ทฤษฎีทางการแพทย์และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผลงานวิจัย ความรู้เรื่องโรคที่มีความยุ่งยากซับซ้อน หรือที่เป็นปัญหาตลอดจนถึงหลักฐานเชิงประจักษ์ ในการดูแลรักษาผู้ป่วยกลุ่มโรคเฉพาะแต่ละสาขา เพื่อให้การพยาบาลที่เหมาะสมกับผู้ป่วยและครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมปัญหาและความต้องการทั้งด้านร่างกายและจิตใจ
2. จัดการกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของผู้ป่วยและสถานการณ์ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้น หรือภาวะวิกฤต
3. กำหนดมาตรฐานบริการหรือแนวทางปฏิบัติการพยาบาลสาขาที่รับผิดชอบ และเกณฑ์การจำแนกผู้ป่วยรวมทั้งการนำสู่การปฏิบัติ

4. ศึกษา วิเคราะห์สถานการณ์ทางการพยาบาลในสาขาที่เชี่ยวชาญ เพื่อใช้ประกอบในการวางแผนงาน ติดตาม ควบคุมกำกับ ประเมินผลการให้บริการพยาบาลเป็นไปตามผลลัพธ์ที่ต้องการ
5. ดำเนินการวิจัย พัฒนาระบบการบริการพยาบาลใหม่ๆ ในสาขาที่เชี่ยวชาญเพื่อให้บริการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ
6. วางระบบการพัฒนาศักยภาพในการดูแลตนเองของกลุ่มเป้าหมายเฉพาะโรค ครอบคลุมองค์รวม โดยใช้ความรู้ ทฤษฎีและหลักฐานเชิงประจักษ์เป็นหลักในการพัฒนาความสามารถของกลุ่มเป้าหมายและครอบครัว รวมทั้งให้คำปรึกษาแก่กลุ่มเป้าหมายที่มีปัญหาสุขภาพ
7. กำหนดฐานข้อมูลและจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการพยาบาลผู้ป่วยสาขาต่างๆ เฉพาะกลุ่มโรค
8. กำหนดแนวทางการควบคุมคุณภาพบริการพยาบาลในสาขาที่เชี่ยวชาญ พร้อมทั้งติดตามกำกับประเมินผลและปรับปรุงการพัฒนาคูณภาพอย่างต่อเนื่อง
9. นิเทศ ติดตามกำกับกำกับการปฏิบัติการพยาบาลของทีมบุคลากรพยาบาลที่ดูแลให้ปฏิบัติการพยาบาลได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ

■ ด้านการวางแผน

1. วางแผนงาน โครงการการบริการพยาบาลขั้นสูง ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ และพันธกิจของกลุ่มภารกิจด้านการพยาบาล
2. วางแผนจัดระบบและติดตามกำกับดูแลผู้ป่วยเฉพาะกลุ่มโรคที่มีปัญหาซับซ้อน รวมถึงต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
3. วางแผนบริหารจัดการวัสดุ ครุภัณฑ์ และเวชภัณฑ์ในหน่วยงาน

■ ด้านการประสานงาน

1. ประสานความร่วมมือกับทีมสหสาขาวิชาชีพในการจัดระบบดูแลผู้ป่วยกลุ่มเป้าหมาย สาขาต่างๆ ในโรงพยาบาลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยงานและนโยบายของกลุ่มภารกิจด้านการพยาบาล
2. ประสานงานกับทีมสุขภาพในการติดตาม และประเมินระบบการดูแลผู้ป่วยสาขาต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

■ ด้านการบริการ

1. เสริมสร้างพลังอำนาจ (empowering) ให้กับผู้ป่วยในการดูแลและปฏิบัติตัวที่ถูกต้องกับโรค
2. เป็นพี่เลี้ยง (mentor) ผู้ฝึกสอน (coach) ให้กับบุคลากรทางการแพทย์พยาบาลและทีมสหสาขาวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วยสาขาต่างๆ ได้ตามมาตรฐาน
3. สอนและเป็นพี่เลี้ยงให้แก่นักศึกษาทุกระดับ
4. ให้คำปรึกษา แนะนำความรู้เรื่องการดูแลผู้ป่วยสาขาต่างๆ แก่บุคลากรทางการแพทย์และทีมสหสาขาวิชาชีพ
5. พัฒนาผลงานวิจัย ผลงานวิชาการ (best practice) และนวัตกรรม (innovation) ในงานที่ปฏิบัติ

พยาบาลผู้จัดการรายกรณี

■ หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก

ปฏิบัติงานในฐานะผู้ชำนาญงานพยาบาลเฉพาะกลุ่มผู้ป่วยหรือเฉพาะโรค ใช้ศาสตร์และศิลปะการพยาบาล หลักวิทยาศาสตร์ ความรู้ความเข้าใจ พยาธิสรีรวิทยา ประสบการณ์และความชำนาญงานขั้นสูงมาก ในการดูแลเฉพาะกลุ่มผู้ป่วยหรือเฉพาะโรค (care management) ที่มีปัญหายุ่งยาก ซับซ้อน และทำหน้าที่เสมือนผู้จัดการดูแลสุขภาพผู้ป่วยอย่างต่อเนื่องทั้งในโรงพยาบาลและชุมชน ภายใต้มาตรฐานวิชาชีพ และใช้ความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา และปฏิบัติการจากการศึกษาวิจัย และข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ มาใช้บริหารจัดการการปฏิบัติการพยาบาลและบริหารคุณภาพการพยาบาล ที่มีผลกระทบในขอบเขตความรับผิดชอบ ประสานงาน ควบคุม กำกับ แนะนำ ผู้ปฏิบัติ ผู้ร่วมทีมเพื่อให้เกิดการบริการพยาบาลที่มีคุณภาพ

■ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

■ ด้านการปฏิบัติการ

1. บูรณาการความรู้ความชำนาญทางคลินิก ผลงานวิจัย ความรู้เรื่องโรคและหลักฐานเชิงประจักษ์ ในการดูแลรักษาผู้ป่วยกลุ่มโรค เพื่อให้การพยาบาลที่เหมาะสมกับผู้ป่วยและครอบครัว ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมปัญหาและความต้องการทั้งด้านร่างกายและจิตใจ
2. กำหนดระบบและแนวทางปฏิบัติการพยาบาลในการดูแลเฉพาะกลุ่มผู้ป่วยหรือเฉพาะโรคตั้งแต่โรงพยาบาลจนถึงชุมชน
3. ศึกษา วิเคราะห์สถานการณ์ทางการพยาบาลเฉพาะกลุ่มผู้ป่วยหรือเฉพาะโรคเพื่อใช้ประกอบในการวางแผนงาน ติดตาม ควบคุมกำกับ ประเมินผลการให้บริการพยาบาลเป็นไปตามผลลัพธ์ที่ต้องการ
4. วางระบบการพัฒนาความสามารถของกลุ่มเป้าหมายและครอบครัว โดยใช้ความรู้ ทฤษฎีและหลักฐานเชิงประจักษ์ รวมทั้งให้คำปรึกษาแก่กลุ่มเป้าหมายที่มีปัญหาสุขภาพ
5. กำหนดฐานข้อมูลและจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการพยาบาลผู้ป่วยเฉพาะกลุ่มโรค
6. นิเทศ ติดตาม กำกับปฏิบัติการพยาบาลของทีมนุคลากรพยาบาลที่ดูแลให้ปฏิบัติการพยาบาลได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ

■ ด้านการวางแผน

1. วางแผนงาน โครงการการพัฒนาบริการพยาบาลในกลุ่มผู้ป่วยเฉพาะ และกลุ่มผู้ป่วยที่มีปัญหาซับซ้อนให้มีการดูแลต่อเนื่องจากโรงพยาบาลถึงชุมชน
2. วางแผน จัดระบบ และติดตามกำกับกับการดูแลการให้พยาบาลในกลุ่มผู้ป่วยเฉพาะ กลุ่มโรคที่มีปัญหาซับซ้อน
3. วางแผนจัดบุคลากรให้พร้อมในการดูแลต่อเนื่อง และบริหารจัดการวัสดุ ครุภัณฑ์ และเวชภัณฑ์ในหน่วยงาน

■ ด้านการประสานงาน

1. ประสานงานและความร่วมมือกับทีมสหสาขาวิชาชีพในการจัดระบบดูแลผู้ป่วยเฉพาะ และผู้ป่วยที่มีปัญหาซับซ้อนเพื่อให้เกิดการดูแลต่อเนื่อง
2. ประสานงานกับทีมสุขภาพในการติดตามและประเมินผลระบบการดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง
3. ประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรเครือข่ายในชุมชน เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้การดูแลในชุมชน

■ ด้านการบริการ

1. เสริมสร้างพลังอำนาจ (empowering) ให้กับผู้ป่วยในการดูแลและปฏิบัติตัวที่ถูกต้องกับโรค
2. เป็นพี่เลี้ยง (mentor) ผู้ฝึกสอน (coach) ให้กับบุคลากรทางการพยาบาลและทีมสหสาขาวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วยสาขาต่างๆ ได้ตามมาตรฐาน
3. สอนและเป็นพี่เลี้ยงให้แก่นักศึกษาทุกระดับ
4. ให้คำปรึกษา แนะนำความรู้เรื่องการดูแลผู้ป่วยสาขาต่างๆ แก่บุคลากรทางการพยาบาล และทีมสหสาขาวิชาชีพ
5. พัฒนาผลงานวิจัย ผลงานวิชาการ (best practice) และนวัตกรรม (innovation) ในงานที่ปฏิบัติ

บทที่ 5

การนำบทบาทหน้าที่ของ พยาบาลวิชาชีพสู่การปฏิบัติ

บทบาทหน้าที่เป็นภาระที่ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพของแต่ละบุคคล บุคคลที่มีสถานภาพหรือตำแหน่งโดยย่อไม่ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพหรือตำแหน่งของตนให้เป็นที่ตามท้องที่หรือสังคมคาดหวัง ไม่ว่าจะตำแหน่งจะได้มาโดยการกระทำหรือโดยการแต่งตั้ง เอกสารวิชาการนี้ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ โดยอาศัยหลักเกณฑ์ 2 ประเภทใหญ่ คือ 1) บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพตามโครงสร้างหน่วยงานในราชการบริหารส่วนภูมิภาค ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ซึ่งจำแนกเป็น 5 ระดับ ตามระดับตำแหน่งของพยาบาลวิชาชีพ คือ ระดับปฏิบัติการ ระดับชำนาญการ ระดับชำนาญการพิเศษ และระดับเชี่ยวชาญ และ 2) บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพตามการปฏิบัติงานเป็นหน้าที่ตามงานที่ได้รับมอบหมาย ได้แก่ บทบาทหน้าที่ของหัวหน้าพยาบาล ผู้ช่วยหัวหน้าพยาบาล หัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้างาน หัวหน้าหอผู้ป่วย ผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง พยาบาลผู้จัดการรายกรณี

ทั้งนี้ กองการพยาบาลมุ่งหวังว่า เอกสารบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพนี้จะสามารถนำไปใช้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริหารทางการพยาบาลและผู้ปฏิบัติการพยาบาลได้ จึงขอสรุปการนำบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพไปใช้ในทางปฏิบัติ ดังนี้

ผู้บริหารการพยาบาล

ผู้บริหารทางการพยาบาลทุกระดับควรศึกษาและทำความเข้าใจเอกสารนี้ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการองค์การพยาบาล ดังนี้

1. ผู้บริหารทางการพยาบาล ในระดับหัวหน้าพยาบาลควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพในแต่ละระดับเป็นลายลักษณ์อักษรโดยใช้เนื้อหาสาระจากเอกสารนี้ และประกาศเป็นนโยบายโดยสื่อสารให้บุคลากรพยาบาลทุกระดับรับทราบโดยทั่วกัน เพื่อให้เกิดการนำไปสู่การปฏิบัติจริงเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งองค์การพยาบาล

2. ผู้บริหารทางการพยาบาลทุกระดับสามารถใช้เป็นคำบรรยายลักษณะงาน (job description) ในการมอบหมายงานให้สอดคล้องกับลักษณะงานและระดับตำแหน่ง

3. ผู้บริหารทางการพยาบาลทุกระดับสามารถใช้เป็นแนวทางในการนิเทศ ติดตามกำกับ ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรพยาบาล ให้เป็นไปตามลักษณะงานของแต่ละตำแหน่ง

4. ผู้บริหารการพยาบาลในฐานะคณะกรรมการบริหารของโรงพยาบาล หรือคณะกรรมการบริหารขององค์การพยาบาล สามารถใช้เป็นแนวทางในการสรรหา คัดเลือก และกำหนดเส้นทางความก้าวหน้าในวิชาชีพ (career path) เพื่อให้บุคลากรพยาบาลใช้เป็นบันไดความก้าวหน้าทางวิชาชีพ (career ladder) ตัวอย่างเช่น หากพยาบาลวิชาชีพชำนาญการจะก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษจะต้องทราบบทบาทหน้าที่และปฏิบัติงานในตำแหน่งที่สูงขึ้น

5. ผู้บริหารทางการพยาบาลทุกระดับสามารถใช้เป็นกรอบในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรพยาบาล เพื่อให้พยาบาลวิชาชีพได้แสดงบทบาทหน้าที่ตามขอบเขตงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามลักษณะงานของแต่ละตำแหน่ง โดยสอดคล้องกับระบบบริหารผลการปฏิบัติงาน (performance management) ขององค์กร เพื่อการบริหารผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลเป็นไปตามเป้าประสงค์ขององค์การพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุข

6. ผู้บริหารทางการพยาบาลทุกระดับสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรพยาบาล ให้มีสมรรถนะตามท้องที่ความต้องการ โดยเฉพาะสมรรถนะตามหน้าที่ (functional competency) ซึ่งเนื้อหาสาระส่วนใหญ่เป็นไปตามคำบรรยายลักษณะงาน

ผู้นิเทศทางการพยาบาล

การนิเทศทางการพยาบาล เป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนการปฏิบัติเชิงวิชาชีพ ผู้นิเทศทางการพยาบาลสามารถใช้เอกสารนี้เป็นแนวทางในการนิเทศทางการพยาบาล โดยใช้การนิเทศแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ผู้รับการนิเทศสามารถแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ทำงาน ทั้งด้านการบริหารจัดการ และการปฏิบัติทางคลินิก ดังนี้

1. ผู้นิเทศทางการพยาบาลในระดับหัวหน้ากลุ่มงานและหัวหน้างาน ใช้เป็นแนวทางในการติดตามกำกับการทำงานของผู้รับการนิเทศ ด้านการบริหารจัดการต่างๆ อาทิ การจัดเวร ควรจัดให้แต่ละเวรมีบุคลากรทุกระดับหรือระดับเดียวกันแต่มีประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างผสมผสานกัน โดยการนิเทศให้พิจารณาถึงความเหมาะสมในการแลกเปลี่ยนระหว่างพยาบาลจบใหม่กับพยาบาลอาวุโส

2. ผู้นิเทศทางการพยาบาลทุกระดับใช้เป็นแนวทางในการติดตาม กำกับการทำงานของผู้รับการนิเทศด้านการปฏิบัติทางคลินิก โดยเน้นที่การกระทำบทบาทหน้าที่ให้ตรงลักษณะงานและตามระดับตำแหน่ง หรือปฏิบัติงานให้เต็มขีดความสามารถในระดับตำแหน่งนั้นๆ เพื่อเป็นการเตรียมการรองรับตำแหน่งที่สูงขึ้น

ผู้ปฏิบัติการพยาบาล

พยาบาลวิชาชีพผู้ปฏิบัติการพยาบาลควรศึกษาและทำความเข้าใจเอกสารนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน โดยพิจารณาจากขอบเขตหน้าที่ของงานที่ปฏิบัติและองค์กรหรือสถานที่ตนเองสังกัด ดังนี้

1. ผู้ปฏิบัติการพยาบาลใช้เป็นแนวทางในการประเมินตนเอง โดยใช้เป็นกรอบในการทบทวนการปฏิบัติงานและบทบาทหน้าที่ของตนเอง โดยเปรียบเทียบกับบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพในเอกสารนี้ ซึ่งการประเมินตนเองนี้จะทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพการทำงานและคุณภาพงานของพยาบาลวิชาชีพในระดับปัจเจกบุคคล

2. ผู้ปฏิบัติการพยาบาล ใช้เป็นแนวทางในการทำงานให้เป็นไปตามบทบาทที่ตนเองดำรงอยู่ โดยผสมผสานบทบาทหน้าที่ทั้ง 2 ประเภทเข้าด้วยกัน อันได้แก่ บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาลวิชาชีพตามขอบเขตการปฏิบัติงานในหน่วยงานฯ และบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพตามบทบาทหน้าที่ตามงานที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้ ในการนำบทบาทของพยาบาลวิชาชีพไปใช้ ในระดับปัจเจกบุคคลจำเป็นต้องวิเคราะห์สถานภาพของตนเอง ทั้งด้านขอบเขตการปฏิบัติงานในหน่วยงาน ซึ่งจำแนกตามระดับตำแหน่ง และการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ตามงานที่ได้รับมอบหมาย ตัวอย่าง เช่น พยาบาลวิชาชีพระดับชำนาญการคนหนึ่งอาจต้องทำหน้าที่เป็นทั้งหัวหน้าหอผู้ป่วยและเป็นผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง พยาบาลวิชาชีพผู้นี้จำเป็นต้องเข้าใจบทบาทของพยาบาลวิชาชีพระดับชำนาญการซึ่งเป็นบทบาทตามระดับตำแหน่ง ในขณะที่เดียวกันจะต้องเรียนรู้บทบาทของหัวหน้าหอผู้ป่วย ซึ่งเป็นบทบาทของการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย และบทบาทของผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง ซึ่งเป็นบทบาทการปฏิบัติงานตามความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อการปฏิบัติการพยาบาลตอบสนองต่อปัญหาของผู้ป่วย ผู้ใช้บริการและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาด้านสุขภาพในพื้นที่

อย่างไรก็ตาม บุคลากรพยาบาลจำเป็นต้องปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทที่คาดหวัง (expected role) ซึ่งเป็นบทบาทอันพึงกระทำ เนื่องจากองค์กรหรือสังคมมุ่งหวังให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นๆ ประพฤติปฏิบัติ แม้ว่าบทบาทดังกล่าวจะมีได้กำหนดไว้เป็นกฎหมายก็ตาม เอกสารบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ จึงเป็นเสมือนคัมภีร์ให้บุคลากรผู้ปฏิบัติการพยาบาลในหน้าที่ต่างๆ อาทิ พยาบาลผู้จัดการ ราชกรณี ผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง ผู้ปฏิบัติการพยาบาลในโรงพยาบาลและในชุมชนใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามบทบาทที่คาดหวังซึ่งตรงกับขอบเขตของงานในแต่ละระดับตำแหน่ง และสอดคล้องกับโครงสร้างการทำงานของแต่ละองค์กรหรือสถานบริการสาธารณสุข

3. ผู้ปฏิบัติการพยาบาลใช้ผลการประเมินตนเองตามเอกสารนี้ ในการพัฒนาสมรรถนะตนเองให้สอดคล้องกับสมรรถนะตามลักษณะงาน และสมรรถนะตามระดับตำแหน่ง ซึ่งการพัฒนาสมรรถนะดังกล่าวเป็นการเตรียมความพร้อมก้าวสู่ระดับตำแหน่งที่สูงขึ้นตามบันไดวิชาชีพ

สรุป

พยาบาลวิชาชีพทั้งผู้บริหารการพยาบาล และผู้ปฏิบัติการพยาบาล เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการให้บริการสาธารณสุข เป็นกำลังคนหลักในการขับเคลื่อนระบบสุขภาพให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายด้านสุขภาพของประเทศ เพราะพยาบาลวิชาชีพมีหน้าที่ให้การบริการพยาบาลแก่ผู้ป่วย ผู้รับบริการ โดยการแก้ปัญหาสุขภาพขั้นพื้นฐานและ หรือปัญหาการพยาบาลที่ซับซ้อน รวมถึงให้ความรู้แก่ผู้ใช้บริการ ผู้ป่วยและญาติ นอกจากนี้ ยังต้องให้ความรู้แก่บุคลากรทางการพยาบาล รวมถึงนิเทศ ติดตาม กำกับการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการพยาบาลที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบ การปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพในปัจจุบันเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามขอบเขตการปฏิบัติงานในหน่วยงานในราชการบริหารส่วนภูมิภาค ซึ่งกำหนดตามระดับตำแหน่ง ของพยาบาลวิชาชีพ และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเป็นบทบาทอันพึงกระทำ เนื่องจากองค์กรหรือสังคมมุ่งหวังให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ประพฤติปฏิบัติ แม้ว่าบทบาทดังกล่าวจะมีได้ กำหนดไว้เป็นกฎหมายก็ตาม

เอกสารบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพนี้ จึงเป็นเสมือนคัมภีร์ให้บุคลากรผู้ปฏิบัติการพยาบาลในหน้าที่ต่าง ๆ อาทิ พยาบาลผู้จัดการรายกรณี ผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง ผู้ปฏิบัติการพยาบาลในโรงพยาบาลและในชุมชน หัวหน้าหอผู้ป่วย หัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้างาน ผู้ช่วยหัวหน้าพยาบาล รวมทั้งหัวหน้าพยาบาล ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามบทบาทที่คาดหวัง ซึ่งตรงกับขอบเขตของงานในแต่ละระดับตำแหน่ง และสอดคล้องกับโครงสร้างการทำงานขององค์กร หรือสถานบริการสาธารณสุข

ทั้งนี้พยาบาลวิชาชีพไม่ว่าจะอยู่ในระดับตำแหน่งหรือปฏิบัติงานในสายงานประเภทใดจะต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถทั้งด้านการบริหารการพยาบาล วิชาการพยาบาล และการปฏิบัติการพยาบาล รวมถึงพยาบาลวิชาชีพจะต้องดำรงตนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติตนปฏิบัติตนด้วยจิตสาธารณะ จึงจะได้อีกชื่อว่าเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่เหมาะสมกับตำแหน่ง “พยาบาลวิชาชีพ”

บรรณานุกรม

- กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2559). **โครงสร้างหน่วยงานใน
ราชการบริหารส่วนภูมิภาค สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข**. [เว็บไซต์].
สืบค้นจาก https://www.bmnhos.com/images/article/pdf/structure%20moph%20W_2532_2559.pdf
- กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2558). **หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการ
กำหนดตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพใหม่ มาใช้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการกำหนด
ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข**. [เว็บไซต์].
สืบค้นจาก https://www.bmnhos.com/images/article/pdf/structure%20moph%20W_2532_2559.pdf
- กระทรวงสาธารณสุข. **คำอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับพยาบาลวิชาชีพที่มีสิทธิได้รับค่าตอบแทน
ด้วยเหตุลักษณะงานพิเศษด้านการพยาบาล**. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก http://neo.moph.go.th/pay_nurse.php.
- กองการพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2539). **บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของ
เจ้าหน้าที่ทางการพยาบาล: ที่ปฏิบัติการพยาบาลในโรงพยาบาล**. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กองการพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2539). **บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ
ของเจ้าหน้าที่ทางการพยาบาล: ที่ปฏิบัติการพยาบาลในชุมชน**. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2555). **มาตรฐานกำหนดตำแหน่ง**. [เว็บไซต์].
สืบค้นจาก https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/attachment/job_specification_3-6-008-1.pdf

ကာလပေက္ခာ

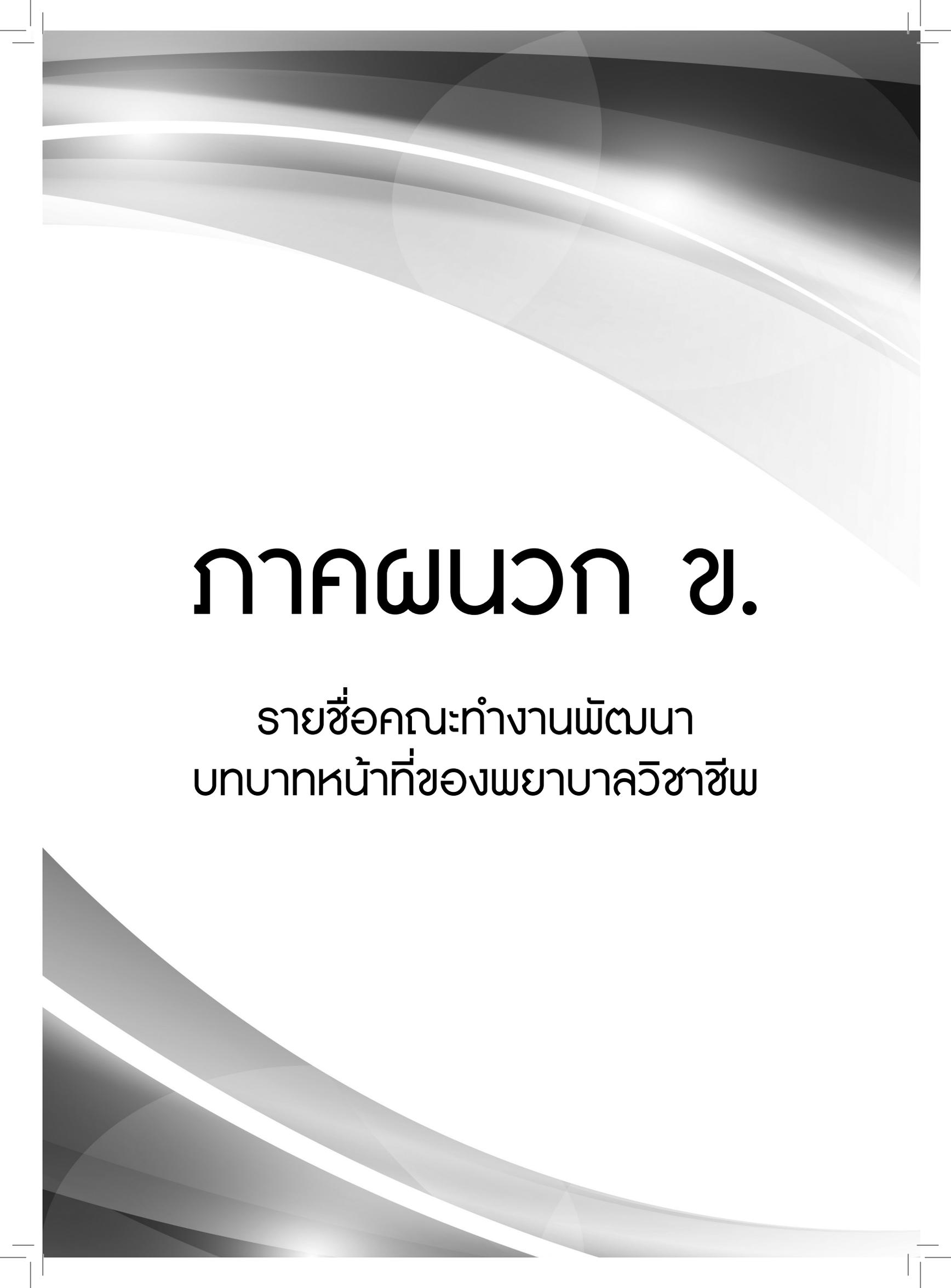
ภาคผนวก ก.

รายชื่อคณะกรรมการวิชาการของ
กองการพยาบาล พิจารณานั่งสื่อ
บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ

รายนามคณะกรรมการวิชาการของกองการพยาบาล
พิจารณาเนื้อหาหนังสือบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ

---

1. นางสาวชุตติกาญจน์ หฤทัย
2. นางศิริมา สีละวงศ์
3. นางสาวสมจิตต์ วงศ์สุวรรณสิริ

ภาคผนวก ข.

รายชื่อคณะทำงานพัฒนา
บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ

รายชื่อคณะกรรมการพัฒนากบหนักของพยาบาลวิชาชีพ

1. ดร. อีรพร	สถิตอังกูร	ผู้อำนวยการกองการพยาบาล
2. นางนวลชนิษฐ์	ลิขิตลือชา	กองการพยาบาล
3. นางอัมราภัสร์	อรรณชัยวัฒน์	กองการพยาบาล
4. นางอรุณี	ไพศาลพาณิชย์กุล	กองการพยาบาล
5. นางทิพย์สุดา	ลาภภักดี	กองการพยาบาล
6. นางละมุล	บุรณศิริ	โรงพยาบาลหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
7. นางสาวศนิชา	เศรษฐชัยยันต์	โรงพยาบาลลำปาง จังหวัดลำปาง
8. นางสาวชานดา	เสตพันธ์	โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี
9. นางสาวเอี่ยมพร	กาญจนรังสิชัย	โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
10. นางสาวสมจิตร	กาหาวงค์	โรงพยาบาลมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร
11. นางสาวจารุพักตร์	กัญจนิตานนท์	โรงพยาบาลกระบี่ จังหวัดกระบี่
12. นางสาวสุวดี	ชูสุวรรณ	โรงพยาบาลตรัง จังหวัดตรัง
13. นางจงกลณี	จันทศิริ	โรงพยาบาลขอนแก่น
14. นางรุ่งอรุณ	เกศหวงส์	โรงพยาบาลสมิติเวช สุขุมวิท กรุงเทพมหานคร
15. นางกรรณิกา	อำพนธ์	โรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี
16. น.ส.อารีย์	วงษ์ประเสริฐ	โรงพยาบาลทุ่งสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
17. นางวิราภรณ์	วราอศวปติ	โรงพยาบาลสกลนคร จังหวัดสกลนคร
18. นางสาวศิริลักษณ์	อุปวาณิช	โรงพยาบาลสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
19. นางวชิรา	ลิ้มเจริญชัย	โรงพยาบาลบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
20. นางสาวสุดาวดี	แก้วพิบูลย์	โรงพยาบาลนาหม่อม จังหวัดสงขลา
21. นางมธุรส	จันทร์แสงศรี	โรงพยาบาลด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี
22. นายสมชาย	ชื่นสุขอุรา	โรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่
23. นางเพ็ญพิศ	นุกุลสวัสดิ์	โรงพยาบาลบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
24. นางกัลยา	เพียรแก้ว	โรงพยาบาลพุทธโสธร จังหวัดฉะเชิงเทรา
25. นางสาวจิราพร	อภิวงศ์โสภณ	โรงพยาบาลพุทธโสธร จังหวัดฉะเชิงเทรา (ศูนย์สุขภาพชุมชนวัดโสธรวราราม)
26. นางจันทร์เพ็ญ	นาคนแก้ว	โรงพยาบาลสงขลา จังหวัดสงขลา
27. นางประภาพรพรณ	สมพีร์วงศ์	โรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี

28. นางถมยา	วงศ์บุญยิ่ง	โรงพยาบาลแพร์ จังหวัดแพร่
29. นางสาวสุภาวดี	อิศรกุล	โรงพยาบาลพบพระ จังหวัดตาก
30. นางอังศุมาลิน	มั่งคั่ง	โรงพยาบาลปากพลี จังหวัดนครนายก
31. นายครรชิต	หนากลาง	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองหัว จังหวัดนครราชสีมา
32. นางโสพิศ	บุญอ้อย	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านถิ่น จังหวัดแพร่
33. นางอังคณี	จ.ผลิต	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย
34. นางมลจินทร์	เกียรติสังวร	โรงพยาบาลเสนา จังหวัดอยุธยา
35. นางสุทัศน	ลิขิตกุลธนพร	โรงพยาบาลชลบุรี จังหวัดชลบุรี
36. นางแคทลียา	แก้วเสถียร	โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี

ภาคผนวก ค.

มาตรฐานการกำหนดตำแหน่ง
พยาบาลวิชาชีพของสำนักงาน ก.พ.

มาตรฐานกำหนดตำแหน่ง

ตำแหน่งประเภท	วิชาการ
สายงาน	พยาบาลวิชาชีพ

ลักษณะงานโดยทั่วไป

สายงานนี้คลุมถึงตำแหน่งต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานด้านการพยาบาล ซึ่งมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติ โดยผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลชั้นหนึ่ง หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง ที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อชีวิต สุขภาพและอนามัยของประชาชนทั้งในสถานบริการสุขภาพและในชุมชน ปฏิบัติงานส่งเสริมและพัฒนาระบบบริการการพยาบาล ปฏิบัติงานตรวจวินิจฉัยให้การพยาบาลและการผดุงครรภ์ตามกฎหมายวิชาชีพ ช่วยเหลือแพทย์กระทำการรักษาโรค ทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการ โดยอาศัยหลักวิทยาศาสตร์และศิลปะการพยาบาลในการประเมินสุขภาพ วินิจฉัยปัญหา วางแผนงาน ประสานงาน ประเมินผล และบันทึกผลการให้การพยาบาลและการผดุงครรภ์ ศึกษา วิเคราะห์ คิดค้น พัฒนาการพยาบาลและควบคุมการพยาบาลให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและอยู่ในมาตรฐาน ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถทางการพยาบาลให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานการพยาบาล จัดสถานที่และเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการรักษาพยาบาล ช่วยแพทย์ในการตรวจวินิจฉัยและบำบัดรักษา จัดเตรียมและส่งเครื่องมือในการผ่าตัด ช่วยแพทย์ในการใช้ยาระงับความรู้สึก หรือใช้เครื่องมือพิเศษบางประเภท เพื่อการวินิจฉัยและบำบัดรักษา ตลอดจนปฏิบัติงานการวางแผนครอบครัวและการผดุงครรภ์ การส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค การฟื้นฟูสภาพผู้ป่วย และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

ชื่อตำแหน่งในสายงานและระดับตำแหน่ง

ตำแหน่งในสายงานนี้มีชื่อและระดับตำแหน่ง ดังนี้

พยาบาลวิชาชีพ	ระดับปฏิบัติการ
พยาบาลวิชาชีพ	ระดับชำนาญการ
พยาบาลวิชาชีพ	ระดับชำนาญการพิเศษ
พยาบาลวิชาชีพ	ระดับเชี่ยวชาญ
พยาบาลวิชาชีพ	ระดับทรงคุณวุฒิ

ก.พ. กำหนดฉบับที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2551

บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ

ตำแหน่งประเภท	วิชาการ
ชื่อสายงาน	พยาบาลวิชาชีพ
ชื่อตำแหน่งในสายงาน	พยาบาลวิชาชีพ
ระดับตำแหน่ง	ปฏิบัติการ

หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก

ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานระดับต้น ที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถทางวิชาการในการทำงาน ปฏิบัติงานด้านพยาบาลวิชาชีพ ภายใต้การกำกับ แนะนำ ตรวจสอบ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

โดยมีลักษณะงานที่ปฏิบัติในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการปฏิบัติการ

- (1) ปฏิบัติการพยาบาลขั้นพื้นฐานตามมาตรฐานวิชาชีพในการให้การพยาบาลแก่ผู้ใช้บริการ เพื่อให้ได้รับการดูแลที่ถูกต้องเหมาะสมและปลอดภัย
- (2) คัดกรอง ประเมินภาวะสุขภาพ วิเคราะห์ปัญหา วินิจฉัยปัญหา ภาวะเสี่ยง เพื่อให้การช่วยเหลือทางนิติวิทยาศาสตร์ การพยาบาล ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมทันสถานการณ์และทันเวลา
- (3) บันทึก รวบรวม ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลด้านการพยาบาลเบื้องต้น เพื่อพัฒนาการดูแลผู้ป่วย ให้เกิดความปลอดภัย สุขสบาย และมีประสิทธิภาพ
- (4) ส่งเสริม ป้องกัน ดูแลรักษาฟื้นฟูสุขภาพประชาชน หรือการบริการอื่นๆ ทางด้านสุขภาพ เพื่อสุขภาพที่ดีของประชาชน

2. ด้านการวางแผน

วางแผนการทำงานที่รับผิดชอบ ร่วมดำเนินการวางแผนการทำงานของหน่วยงานหรือโครงการ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่กำหนด

3. ด้านการประสานงาน

(1) ประสานการทำงานร่วมกันทั้งภายในและภายนอกทีมงานหรือหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือและผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนด

(2) ชี้แจงและให้รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูล ข้อเท็จจริง แก่บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจหรือความร่วมมือในการดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมาย

4. ด้านการบริการ

(1) สอน แนะนำ ให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่ผู้ใช้บริการและครอบครัว ชุมชน เกี่ยวกับการส่งเสริม ป้องกัน ดูแลรักษา ฟันฟูสภาพ เพื่อให้ประชาชนสามารถดูแลตนเองได้

(2) ให้บริการข้อมูลทางวิชาการ จัดเก็บข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการพยาบาล เพื่อให้ประชาชนได้ทราบข้อมูลและความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ สอดคล้องและสนับสนุนภารกิจของหน่วยงาน และใช้ประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย แผนงาน หลักเกณฑ์ มาตรการต่างๆ

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง

มีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

1. ได้รับปริญญาตรีหรือคุณวุฒิอย่างอื่นที่เทียบได้ในระดับเดียวกัน ในสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ และได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลชั้นหนึ่ง หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง
2. ได้รับปริญญาโทหรือคุณวุฒิอย่างอื่นที่เทียบได้ในระดับเดียวกัน ในสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ และได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลชั้นหนึ่ง หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง
3. ได้รับปริญญาเอกหรือคุณวุฒิอย่างอื่นที่เทียบได้ในระดับเดียวกัน ในสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ และได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลชั้นหนึ่ง หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง
4. ได้รับปริญญาหรือคุณวุฒิอย่างอื่นที่ ก.พ. กำหนดว่าใช้เป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้ได้ และได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลชั้นหนึ่ง หรือการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง

ความรู้ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่ง

1. มีความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่ง
2. มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่ง
3. มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่ง

ก.พ. กำหนดครุภัณฑ์ ปี ๒๕๖๑ พ.ศ. 2551

บทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ

ตำแหน่งประเภท	วิชาการ
ชื่อสายงาน	พยาบาลวิชาชีพ
ชื่อตำแหน่งในสายงาน	พยาบาลวิชาชีพ
ระดับตำแหน่ง	ชำนาญการ

หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก

ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้างาน ซึ่งต้องกำกับ แนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญสูงในด้านพยาบาลวิชาชีพ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยาก และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย หรือ

ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญสูงในด้านพยาบาลวิชาชีพ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยาก และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

โดยมีลักษณะงานที่ปฏิบัติในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการปฏิบัติการ

- (1) ปฏิบัติการพยาบาลที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยากตามมาตรฐานวิชาชีพ ในการให้การพยาบาลแก่ผู้ใช้บริการ เพื่อให้ได้รับการดูแลที่ถูกต้องเหมาะสมและปลอดภัย
- (2) คัดกรอง ประเมินภาวะสุขภาพที่ซับซ้อน และปรับปรุงบริการพยาบาล รวมทั้งการปรับใช้การบำบัด เครื่องมือพิเศษ ให้สอดคล้องกับภาวะของโรค เพื่อช่วยเหลือทางนิติวิทยาศาสตร์ ช่วยให้ผู้ให้บริการปลอดภัยจากภาวะที่คุกคามได้อย่างทันท่วงที
- (3) บันทึก รวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยด้านการพยาบาล เพื่อพัฒนาคุณภาพการพยาบาล ให้ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพยาบาล
- (4) ส่งเสริม ป้องกัน ดูแลรักษาฟื้นฟูสุขภาพประชาชน หรือการบริการอื่นๆ ทางด้านสุขภาพที่เป็นปัญหาเฉพาะพื้นที่ เพื่อสุขภาพที่ดีของประชาชน

2. ด้านการวางแผน

วางแผนหรือร่วมดำเนินการวางแผนการทำงานตามแผนงานหรือ โครงการของหน่วยงาน ระดับสำนักหรือกอง และแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายและ ผลสัมฤทธิ์ที่กำหนด

3 ด้านการประสานงาน

(1) ประสานการทำงานร่วมกันโดยมีบทบาทในการให้ความเห็นและคำแนะนำเบื้องต้น แก่สมาชิกในทีมงานหรือหน่วยงานอื่น เพื่อให้เกิดความร่วมมือและผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนด

(2) ให้ข้อคิดเห็นหรือคำแนะนำเบื้องต้นแก่สมาชิกในทีมงานหรือบุคคลหรือหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมาย

4. ด้านการบริการ

(1) ให้บริการวิชาการพยาบาลที่ซับซ้อน ที่สอดคล้องกับภาวะสุขภาพของผู้ใช้บริการ และวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน เพื่อให้ผู้ใช้บริการมีความรู้สามารถดูแลตนเองได้

(2) สอน นิเทศ ฝึกอบรม ถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยีทางการพยาบาลแก่ผู้ได้บังคับบัญชา หรือบุคคลภายนอก เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(3) พัฒนาข้อมูล จัดทำเอกสาร คู่มือ ตำรา สื่อเอกสารเผยแพร่ พัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์ วิธีการ หรือประยุกต์เทคโนโลยีเข้ามาใช้ เพื่อก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาองค์กร

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง

1. มีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ ระดับปฏิบัติการ และ

2. ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งมาแล้ว ดังต่อไปนี้

2.1 ประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ

2.2 ประเภทวิชาการ ระดับปฏิบัติการ ไม่น้อยกว่า 6 ปี กำหนดเวลา 6 ปี ให้ลดเป็น 4 ปี

สำหรับผู้มีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ ระดับปฏิบัติการ ข้อ 2 หรือข้อ 4 ที่เทียบได้ไม่ต่ำกว่าปริญญาโท และให้ลดเป็น 2 ปี สำหรับผู้มีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพ ระดับปฏิบัติการ ข้อ 3 หรือข้อ 4 ที่เทียบได้ไม่ต่ำกว่าปริญญาเอก

2.3 ตำแหน่งอย่างอื่นที่เทียบเท่า 2.1 หรือ 2.2 แล้วแต่กรณี ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข
ที่ ก.พ. กำหนด

และ

3. ปฏิบัติงานด้านพยาบาลวิชาชีพ หรืองานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่ส่วนราชการเจ้าสังกัดเห็นว่า
เหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบและลักษณะงานที่ปฏิบัติมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

ความรู้ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่ง

1. มีความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่ง
2. มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่ง
3. มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่ง

ก.พ. กำหนดวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2551

ตำแหน่งประเภท	วิชาการ
ชื่อสายงาน	พยาบาลวิชาชีพ
ชื่อตำแหน่งในสายงาน	พยาบาลวิชาชีพ
ระดับตำแหน่ง	ชำนาญการพิเศษ

หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก

ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้างาน ซึ่งต้องกำกับ แนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญงานสูงมากในด้านพยาบาลวิชาชีพ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยากมาก และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย หรือ

ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญงานสูงมากในด้านพยาบาลวิชาชีพ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยากมาก และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

โดยมีลักษณะงานที่ปฏิบัติในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการปฏิบัติการ

- (1) ปฏิบัติการพยาบาลที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยุ่ยากซับซ้อน หรือภาวะวิกฤตตามมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อให้ปลอดภัยจากภาวะคุกคาม ได้รับการดูแลที่ถูกต้องเหมาะสมและปลอดภัย
- (2) คัดกรอง ประเมินวินิจฉัยปัญหาภาวะเสี่ยง คาดการณ์และวางแผนช่วยเหลือ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแล ทั่วไป หรือการให้ความช่วยเหลือทางนิติวิทยาศาสตร์
- (3) ศึกษา วิจัย พัฒนาระบบหรือรูปแบบบริการพยาบาลเฉพาะทางที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีการค้นคว้าอ้างอิงหรือใช้ข้อมูลจากภายนอก ภายใต้การบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เพื่อกำหนดแนวทางพัฒนามาตรฐานงานทางการพยาบาล ประยุกต์ให้สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงาน

(4) ประเมินผลการดำเนินงาน การส่งเสริม ป้องกัน ดูแลรักษา พื้นฟูสุขภาพประชาชน หรือการบริการอื่นๆ ทางด้านสุขภาพ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานและสุขภาพที่ดีของประชาชน

2. ด้านการวางแผน

วางแผนหรือร่วมดำเนินการวางแผนงาน โครงการของหน่วยงานระดับสำนักหรือกอง มอบหมายงาน แก้ปัญหาในการปฏิบัติงานและติดตามประเมินผล เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายและ ผลสัมฤทธิ์ที่กำหนด

3. ด้านการประสานงาน

(1) ประสานการทำงานร่วมกันในทีมงานโดยมีบทบาทในการชี้แนะ จูงใจทีมงานหรือ หน่วยงานอื่นในระดับสำนักหรือกอง เพื่อให้เกิดความร่วมมือและผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนด

(2) ชี้แจง ให้ข้อคิดเห็นในที่ประชุมคณะกรรมการหรือคณะทำงานต่างๆ เพื่อให้เกิด ประโยชน์และความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกัน

4. ด้านการบริการ

(1) ให้คำปรึกษา อำนวยการ ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ได้บังคับบัญชา ผู้ใช้บริการ ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานและดูแลตนเองได้

(2) กำหนดแนวทาง รูปแบบ วิธีการเผยแพร่ ประยุกต์เทคโนโลยีระดับสากล เพื่อให้ สอดคล้องสนับสนุนภารกิจขององค์กร

(3) จัดทำฐานข้อมูลระบบสารสนเทศที่เกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบ เพื่อก่อให้เกิดการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาองค์กร

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง

1. มีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ ระดับปฏิบัติการ และ
2. ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งมาแล้ว ดังต่อไปนี้
  - 2.1 ประเภทอำนวยการ ระดับต้น
  - 2.2 ประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ
  - 2.3 ประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ ไม่น้อยกว่า 4 ปี

2.4 ตำแหน่งอย่างอื่นที่เทียบเท่า 2.1 หรือ 2.2 หรือ 2.3 แล้วแต่กรณี ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ ก.พ. กำหนด

และ

3. ปฏิบัติงานด้านพยาบาลวิชาชีพ หรืองานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่ส่วนราชการเจ้าสังกัดเห็นว่าเหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบและลักษณะงานที่ปฏิบัติมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

ความรู้ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่ง

1. มีความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่ง
2. มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่ง
3. มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่ง

ก.พ. กำหนดความรู้ ทักษะ และสมรรถนะ พ.ศ. 2551

ตำแหน่งประเภท	วิชาการ
ชื่อสายงาน	พยาบาลวิชาชีพ
ชื่อตำแหน่งในสายงาน	พยาบาลวิชาชีพ
ระดับตำแหน่ง	เชี่ยวชาญ

หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก

ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานที่มีความเชี่ยวชาญในงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญในด้านพยาบาลวิชาชีพ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในทางวิชาการที่ยากและซับซ้อนมากและมีผลกระทบในวงกว้าง และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย หรือ

ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานให้คำปรึกษาของส่วนราชการระดับกระทรวง กรม ซึ่งใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญในด้านพยาบาลวิชาชีพ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในทางวิชาการที่ยากและซับซ้อนมากและมีผลกระทบในวงกว้าง และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

โดยมีลักษณะงานที่ปฏิบัติในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการปฏิบัติการ

(1) ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาล พัฒนาและประยุกต์ใช้ความรู้ วิธีการ เทคนิคต่างๆ เพื่อคิดค้นการให้บริการและส่งเสริมสุขภาพที่มีประสิทธิภาพ และสุขภาพที่ดีของประชาชน

(2) กำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ ระบบบริการทางการพยาบาล ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล เพื่อบรรลุภารกิจ เป้าหมายตามนโยบายในภาพรวมของกรม

(3) กำหนดทิศทางของการศึกษาวิจัยให้สอดคล้องกับทิศทางของกรม เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีแนวทางในการศึกษาวิจัย

(4) กำหนดรูปแบบ คิตรีเริ่มสร้างสรรค์ การดำเนินงานการส่งเสริม ป้องกัน ดูแลรักษา พื้นฟูสุขภาพประชาชน การบริการสุขภาพเชิงรุก หรือการบริการอื่นๆ ทางด้านสุขภาพ เพื่อให้ประชาชนดูแลสุขภาพตนเองได้

2. ด้านการวางแผน

วางแผนหรือร่วมดำเนินการวางแผน โดยเชื่อมโยงหรือบูรณาการแผนงาน โครงการ ในระดับกลยุทธ์ของส่วนราชการระดับกรม มอบหมายงาน แก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน ติดตาม ประเมินผล เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่กำหนด

3. ด้านการประสานงาน

(1) ประสานการทำงาน โครงการต่างๆ กับบุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรอื่น โดยมีบทบาทในการจูงใจ โน้มน้าว เพื่อให้เกิดความร่วมมือและผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนด

(2) ให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำแก่หน่วยงานระดับสำนักหรือกอง รวมทั้งที่ประชุม ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์และความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกัน

4. ด้านการบริการ

(1) เป็นที่ปรึกษาของส่วนราชการ ในการถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมาย

(2) ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้บริหารทั้งภายในและภายนอก เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจและสนับสนุนภารกิจของส่วนราชการ

(3) ให้คำปรึกษาแนะนำ วินิจฉัยชี้แจง และตอบปัญหาที่สำคัญ หรืออำนวยความสะดวก ผูกอบรวมหรือถ่ายทอดความรู้แก่หน่วยราชการ เอกชน หรือประชาชนทั่วไป เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับภาวะสุขภาพ และภารกิจของส่วนราชการ

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง

1. มีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ ระดับปฏิบัติการ และ
2. ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งมาแล้ว ดังต่อไปนี้
  - 2.1 ประเภทอำนวยการ ระดับสูง
  - 2.2 ประเภทอำนวยการ ระดับต้น ไม่น้อยกว่า 1 ปี
  - 2.3 ประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญ
  - 2.4 ประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ ไม่น้อยกว่า 3 ปี

2.5 ตำแหน่งอย่างอื่นที่เทียบเท่า 2.1 หรือ 2.2 หรือ 2.3 หรือ 2.4 แล้วแต่กรณี ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ ก.พ. กำหนด

และ

3. ปฏิบัติงานด้านพยาบาลวิชาชีพ หรืองานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่ส่วนราชการเจ้าสังกัดเห็นว่า เหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบและลักษณะงานที่ปฏิบัติมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

ความรู้ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่ง

1. มีความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่ง
2. มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่ง
3. มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่ง

ตำแหน่งประเภท	วิชาการ
ชื่อสายงาน	พยาบาลวิชาชีพ
ชื่อตำแหน่งในสายงาน	พยาบาลวิชาชีพ
ระดับตำแหน่ง	ทรงคุณวุฒิ

หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก

ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานที่ทรงคุณวุฒิ ซึ่งใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และผลงานด้านพยาบาลวิชาชีพ เป็นที่ประจักษ์ในความสามารถ เป็นที่ยอมรับในระดับชาติ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในทางวิชาการที่ยากและซับซ้อนมากเป็นพิเศษ และมีผลกระทบในวงกว้างระดับนโยบายกระทรวงหรือระดับชาติ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย หรือ

ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานให้คำปรึกษาของส่วนราชการระดับกระทรวง ซึ่งมีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และผลงานด้านพยาบาลวิชาชีพ เป็นที่ประจักษ์ในความสามารถ เป็นที่ยอมรับในระดับชาติ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในทางวิชาการที่ยากและซับซ้อนมากเป็นพิเศษ และมีผลกระทบในวงกว้างระดับนโยบายกระทรวงหรือระดับชาติ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

โดยมีลักษณะงานที่ปฏิบัติในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการปฏิบัติการ

(1) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ในเรื่องสุขภาพของประชาชนและระบบบริการพยาบาล เพื่อกำหนดนโยบาย วางแผนยุทธศาสตร์ และวางระบบการให้บริการพยาบาลในระดับประเทศ

(2) คิดค้น นวัตกรรม พัฒนาระบบบริการพยาบาล ที่สามารถดูแลผู้ป่วยในรายที่มีความยุ่งยากซับซ้อนของโรค เพื่อให้ประชาชนได้รับการรักษาพยาบาล การรักษาสุขภาพ การฟื้นฟูสภาพ การสร้างเสริมสุขภาพ การควบคุมภาวะแทรกซ้อนของโรค เพื่อให้มีความปลอดภัย หายป่วยอย่างรวดเร็วและสามารถดูแลตนเองได้

(3) พัฒนากลไกการบริการทางพยาบาลภายใต้ระบบเครือข่าย ยกกระดับคุณภาพของการให้บริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาลในระบบเครือข่าย เพื่อให้มีมาตรฐานเดียวกับสถานบริการพยาบาลในระดับตติยภูมิ

(4) ให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับระบบบริการพยาบาล เพื่อสร้างและพัฒนามาตรฐานด้านการพยาบาล ระบบบริการพยาบาลและการประกันคุณภาพทางการแพทย์

2. ด้านการวางแผน

วางแผนหรือร่วมดำเนินการวางแผนหรือให้คำปรึกษาแนะนำในการวางแผน โดยเชื่อมโยงหรือบูรณาการแผนงาน โครงการในระดับกลยุทธ์ของส่วนราชการระดับกระทรวง ติดตามประเมินผลภาพรวม เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่กำหนด

3. ด้านการประสานงาน

(1) ประสานการทำงานภายในกระทรวง กรม หรือองค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศ โดยมีบทบาทในการเจรจา โน้มน้าว เพื่อให้เกิดความร่วมมือและผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้

(2) ให้ข้อคิดเห็น และคำแนะนำแก่หน่วยงานระดับกระทรวง กรม รวมทั้งที่ประชุมทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์และความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกัน

4. ด้านการบริการ

(1) เป็นที่ปรึกษาระดับกระทรวงในการปฏิบัติงานถ่ายทอดความรู้ด้านการพยาบาล การผดุงครรภ์ การคุ้มครองผู้บริโภคสาธารณสุข เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

(2) กำหนดทิศทางในการพัฒนาศักยภาพของบุคคลและองค์กร เพื่อให้เป็นบุคลากรที่มีความชำนาญและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(3) กำหนดเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาระบบสารสนเทศที่เกี่ยวกับการพยาบาล การผดุงครรภ์ การคุ้มครองผู้บริโภคสาธารณสุข เพื่อให้สอดคล้องและสนับสนุนภารกิจและยุทธศาสตร์ของกระทรวงสาธารณสุข

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง

1. มีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ ระดับปฏิบัติการ และ
2. ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งมาแล้ว ดังต่อไปนี้
  - 2.1 ประเภทบริหาร ระดับสูง
  - 2.2 ประเภทบริหาร ระดับต้น ไม่น้อยกว่า 1 ปี
  - 2.3 ประเภทอำนวยการ ระดับสูง ไม่น้อยกว่า 2 ปี
  - 2.4 ประเภทวิชาการ ระดับทรงคุณวุฒิ
  - 2.5 ประเภทวิชาการ ระดับเชี่ยวชาญ ไม่น้อยกว่า 2 ปี
  - 2.6 ตำแหน่งอย่างอื่นที่เทียบเท่า 2.1 หรือ 2.2 หรือ 2.3 หรือ 2.4 หรือ 2.5 แล้วแต่กรณี

ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ ก.พ. กำหนด

และ

3. ปฏิบัติงานด้านพยาบาลวิชาชีพหรืองานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่ส่วนราชการเจ้าสังกัด เห็นว่าเหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบและลักษณะงานที่ปฏิบัติมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

ความรู้ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่ง

1. มีความรู้ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่ง
2. มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่ง
3. มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในตำแหน่ง

ภาคผนวก ง.

บทบาทหน้าที่ของผู้ช่วยพยาบาล

ผู้ช่วยพยาบาล

■ หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก

ปฏิบัติงานในฐานะผู้ช่วยเหลือพยาบาลวิชาชีพ ที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะในการปฏิบัติงาน โดยปฏิบัติงานทางด้านการพยาบาลที่เกี่ยวกับการให้บริการทางการพยาบาลขั้นมูลฐานแก่ผู้ป่วย ทางร่างกายหรือจิตที่มีอาการในระยะไม่รุนแรงหรือไม่เป็นอันตราย ตามแผนการพยาบาลที่กำหนดไว้ในด้านการรักษาพยาบาล ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการควบคุมป้องกันโรค ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพ และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง ตามที่ได้รับมอบหมาย และอยู่ในความควบคุมของพยาบาลวิชาชีพ โดยร่วมกับทีมงานในการให้บริการทางการพยาบาลด้านต่างๆ ภายใต้การกำกับ ตรวจสอบของพยาบาลวิชาชีพ

■ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

1. เตรียมความพร้อมในการให้บริการทางการพยาบาลแก่ผู้ป่วย โดยจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ทางการแพทย์และการทำหัตถการต่างๆ

2. ปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยที่มีอาการในระยะไม่รุนแรง และไม่เป็นอันตรายได้ตามมาตรฐานที่กำหนด โดยกระทำดังนี้

2.1 ช่วยรับผู้ป่วยที่ผ่านการกลั่นกรองและวินิจฉัยแยกประเภทแล้ว

2.2 ช่วยย้ายและจำหน่ายผู้ป่วยจากหอผู้ป่วย

2.3 ทำกิจกรรมเพื่อติดตามอาการผู้ป่วยตามแผนการรักษา

■ การสังเกตอาการทั่วไป

■ การวัดอุณหภูมิ ชีพจร การหายใจ ความดันโลหิต

■ การชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง

■ การเตรียมและช่วยเหลือในการตรวจร่างกาย

■ การสังเกตและเก็บสิ่งส่งตรวจทางห้องทดลอง

■ การเก็บและตรวจหาน้ำตาลในปัสสาวะ

2.4 ดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยในการทำกิจวัตรประจำวันต่างๆ ได้แก่

■ การรักษาความสะอาดร่างกายผู้ป่วยและการเช็ดตัวเพื่อลดไข้

■ การช่วยเหลืออุ้ม ยก พยุง เคลื่อนย้ายผู้ป่วยขณะอยู่ในที่นอน เปล รถเข็น เก้าอี้

ห้องน้ำ

- การจัดเตรียมและการให้อาหารผู้ป่วย
- การช่วยเหลือผู้ป่วยในการถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ และการชำระล้าง
- การทำความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกของผู้คลอดและผู้ป่วยนรีเวช
- การใช้ยาทาภายนอก
- การป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายของเชื้อโรค

2.4 ให้ความรู้ด้านสุขวิทยาส่วนบุคคล

2.5 ดูแลทำความสะอาดและจัดสิ่งแวดล้อมของผู้ป่วย เช่น ตู้ เตียง และอุปกรณ์ทางการแพทย์และการพยาบาล

3. การช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรง หรือในระยะเวลาอันตราย นอกเหนือจากข้อ 1-12 ต้องเป็นเฉพาะกรณีหรือเฉพาะรายและต้องกระทำในลักษณะการช่วย หรือกระทำร่วมกับพยาบาล ภายใต้การกำกับตรวจสอบของพยาบาลวิชาชีพ

4. บันทึกปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน และรายงานอาการผู้ป่วย

5. ร่วมทีมแพทย์และพยาบาลปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการควบคุมป้องกันโรค ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยในชุมชน

6. สรุปลงสถิติรายงานผู้เข้ารับบริการตามประเภทการให้บริการ

7. ติดตามประสานงานอำนวยความสะดวกให้กับผู้ป่วย เช่น ติดตามผลการรักษาของผู้ป่วยจากแพทย์ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

8. ร่วมกิจกรรมคุณภาพ ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพ ปฏิบัติการด้านช่วยเหลือพยาบาล

9. ดูแล บำรุงรักษา อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการให้บริการทางการแพทย์ หลังเสร็จสิ้นการใช้งาน

10. ให้ความสำคัญ แนะนำเกี่ยวกับการช่วยเหลือการพยาบาลแก่ผู้ป่วยกับผู้ปฏิบัติงานในทีมงาน เช่น การให้ความรู้ด้านสุขวิทยา และการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายของเชื้อโรค เป็นต้น

11. ร่วมบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นทรัพยากรภายในหน่วยงานให้เกิดความคุ้มค่า

กองการพยาบาล
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
อาคาร 4 ชั้น 4 ตึกกรมการแพทย์
ถ.ติวานนท์ อ.เมือง จ.นนทบุรี
โทรศัพท์ : 0-2590-6260
โทรสาร : 0-2590-6295
www.nursing.go.th